

RENDÉSZETI ALAP- ÉS SZAKVIZSGA BIZOTTSÁG

**RENDÉSZETI
ALAPVIZSGA
TANANYAG**

RENDÉSZETI ALAPISMERETEK

Szerzők: Dr. Sárközi Ferenc

Szakmai lektor: Dr. Török Zoltán

Pedagógiai lektor: Bányik Anita

Szerkesztő: Plés Klára

Készült: 2018. április

TARTALOMJEGYZÉK

1. Alaki és öltözködési szabályok, előírások.....	6
1.1. Tiszteletadás	6
1.1.1. A tiszteletadás kötelező esetei	6
1.1.2. Tiszteletadást nem kell teljesíteni.....	6
1.1.3. Tiszteletadás végrehajtásának szabályai	7
1.2. Öltözködés.....	7
1.2.1. A hivatásos állomány ruházati ellátásának rendszere és szabályai	8
1.2.1.1. Ruházati normatípusok.....	9
1.2.1.2. Viselési alkalom szerinti öltözetek típusai.....	10
1.2.1.3. Polgári ruha viselésének a rendjei.....	11
1.2.1.4. Az egyenruha viselésével kapcsolatos tilalmakról	11
2. A HONVÉDELEM, A RENDVÉDELEM ÉS A RENDÉSZET ALAPVETŐ FOGALMAI, ALAPELVEI, VISZONYAI	12
2.1. A honvédelem fogalma	12
2.2. A rendvédelem és a rendészet fogalma	13
2.2.1. A honvédelem és a rendvédelem kapcsolata	14
2.2.2. A honvédelem és a rendvédelem és azok szerveinek összehasonlítása:	15
3. A FELÜGYELETET GYAKORLÓ MINISZTERIUM HELYE, SZEREPE, ÁLTALÁNOS RENDELTETÉSE, FELÉPÍTÉSE	16
3.1. A Belügyminisztérium	16
3.1.1. A Belügyminisztérium, mint a Kormány:	16
3.2. A miniszter feladat- és hatásköre	19
4. A SZOLGÁLATI FORMÁKRA, A SZOLGÁLATTELJESÍTÉSRE VONATKOZÓ ALAPVETŐ ELVÁRÁSOK, KÖVETELMÉNYEK.....	19
4.1. A szolgálatteljesítésre vonatkozó alapvető elvárások, követelmények.....	20
4.1.1. A szolgálati viszony jellege	20
4.1.2. A szolgálat teljesítésére vonatkozó további szabályok:.....	20
4.2. Szolgálati formák a rendvédelmi szerveknél.....	23
4.2.1. Ügyeleti szolgálat.....	23
4.2.2. Közterületi (objektumi) és őrszolgálatok.....	23
4.2.3. Egyéb szolgálati formák.....	24
4.2.4. A büntetés-végrehajtási szervezeteknél.....	25
5. MAGATARTÁSI SZABÁLYOK SZOLGÁLATBAN ÉS SZOLGÁLATON KÍVÜL, VISELKEDÉSI ÉS KÖZSZOLGÁLATI ETIKAI SZABÁLYOK.....	25
5.1. Magatartás szolgálatban	25
5.1.1. Szolgálatba lépés követelménye	25
5.1.2. Az intézkedési kötelezettség.....	26
5.1.3. Intézkedési, segítségnyújtási kötelezettség	26
5.1.4. A szolgálati fellépés módja.....	27
5.1.5. Segítség igénybevétele.....	27
5.1.6. A rendőri intézkedés akadályainak elhárítása	28
5.2. Magatartás szolgálaton kívül.....	28
6. A FEGYVERES SZERVEKNÉL A SZOLGÁLATI VISZONYRA VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK, JOGOSULTSÁGOK, KÖTELEZETTSÉGEK, VALAMINT JUTTATÁSOK, JÁRANDÓSÁGOK, KARRIERLEHETŐSÉGEK	28
6.1. Egyes alapvető jog korlátozottságának betartása	28
6.2. A szolgálati jogviszony alanyai.....	32
6.2.1. Jogviszony létesítését kizáró körülmények	33
6.2.2. Kinevezés.....	33

6.2.3. Szolgálati beosztásba helyezés.....	33
6.2.4. Kifogástalan életvitel ellenőrzése.....	34
6.3. Hivatásos szolgálati jogviszony létesítése.....	34
6.3.1. Egészségügyi, pszichikai fizikai alkalmasság.....	34
6.3.2. Minősítés, előmenetel, teljesítményértékelés.....	35
6.3.3. Besorolás.....	35
6.4. A hivatásos szolgálati jogviszony tartalma	36
6.4.1. Előjárói kötelezettségek	36
6.4.2. A hivatásos állomány tagja köteles	36
6.5. A szolgálati jogviszony megszűnésének esetei	37
6.6. Illetmény	39
6.6.1. Egyéb pótlékok	39
6.7. Juttatások, költségterítések.....	40
6.8. Kedvezmények és támogatások.....	41
7. A SZOLGÁLATI ÉRINTKEZÉS SZABÁLYAI, A SZOLGÁLATI FELADATOK ELLÁTÁSÁNAK EGYSÉGESEN ÉRVÉNYES RENDJE.....	42
7.1. A szolgálati érintkezés szabályai.....	42
7.1.1. Általános szabályok.....	42
7.1.2. Szolgálati előjáró	42
7.1.3. Alárendelt.....	42
7.1.4. Feljebbvaló.....	42
7.1.5. Alacsonyabb rendfokozatú	43
7.1.6. A jelentkezések rendje	43
7.1.7. A tiszteletadás szabályai	44
7.1.8. A szolgálati út.....	45
7.1.9. A rendőri feladatok ellátásának és az utasítás teljesítésének kötelezettsége	45
7.1.10. Az utasítás végrehajtásának a rendje.....	46
8. OBJEKTUMVÉDELMI, ŐRZÉSI, SZEMÉLY- ÉS VAGYONVÉDELMI ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK	46
8.1. Objektumvédelem	46
8.1.1. A rendőrség létesítményvédelmi feladatai.....	47
8.1.2. A rendőrség által védett objektumok körébe tartoznak.....	47
8.1.3. Rendőrség gondoskodik az alábbi létesítmények védelméről.....	48
Fegyveres biztonsági őrség.....	49
8.1.4. A rendőrség által ellátott őrszolgálati tevékenység általános szabályai.....	49
8.2. A rendőrség személyvédelmi feladatairól általában.....	50
9. FEGYVERZETI, FEGYVERBIZTONSÁGI, BALLISZTIKAI ÉS LŐELMÉLETI ALAPISMERETEK.....	52
10. A KÉNYSZERÍTŐ ESZKÖZÖK ALKALMAZÁSÁNAK, VALAMINT A CSOMAG- ÉS RUHÁZAT-ÁTVIZSGÁLÁS VÉGZÉSÉNEK KÖVETELMÉNYEI	60
10.1. A kényszerítő eszközök alkalmazásának követelményei és szabályai.....	60
10.2. A kényszerítő eszközök	64
10.3. Ruházat, csomag átvizsgálása.....	68
10.4. Közös szabályok	68
11. AZ ORSZÁGOS HATÁSKÖRŰ SZERVEKRE VONATKOZÓ RENDVÉDELMI TECHNIKAI ESZKÖZÖK ÉS BERENDEZÉSEK SAJÁTOSÁGAI, ESZKÖZKEZELÉSI ÉS ALKALMAZÁSI ISMERETEK	69
11.1. Ingatlanvagyonnal való gazdálkodás.....	69
11.2. A testületek lakásgazdálkodása	69
11.2.1. Belügyi rendelkezésű lakásokkal kapcsolatos főbb tudnivalók	69
11.2.2. Szállóférőhelyek, lakóegységek biztosítása:.....	70
11.3. Fegyverzettechnika.....	71
11.3.1. Fegyverzettechnikai ellátás.....	71
11.4. Rendészettechnika (kényszerítő eszközök).....	72
11.4.1. Fegyverzet- és rendészettechnika (kényszerítő eszköz) szakanyag-gazdálkodás célja....	72
11.4.2. Fegyverzet- és rendészettechnika (kényszerítő eszköz) szakanyagellátás legfőbb sajátosságai, követelményei	72
11.4.3. Riadócsomaggal történő ellátás és annak pótlása	72

11.5. Gépjárműellátás.....	73
11.5.1. A szolgálati gépjárművek igénybevételének rendje.....	74
11.5.2. Üzemanyagkártyák használata.....	74
11.5.3. Ellenőrzés.....	75
11.5.4. A szolgálati gépjárművek vezetésének jogosultsága.....	76
11.5.5. A gépjárművezető által végzett napi ellenőrzés:.....	77
12. MUNKA-, BALESET-, TŰZ- ÉS KÖRNYEZETVÉDELMI, VALAMINT EGÉSZSÉGÜGYI ÁLTALÁNOS SZABÁLYOK	77
12.1. Munkavédelem, balesetvédelem	77
12.2. Tűzvédelem.....	80
12.2.1. A tűzvédelem feladatai:.....	81
12.2.2. Tűzvédelemmel kapcsolatos alapfogalmak	81
12.2.3. Tűzoltási feladatok.....	83
12.2.4. Tűzoltó készülékek.....	84
12.2.5. Tűzvédelmi Szabályzat készítése, tartalma.....	85
12.3. Környezetvédelem.....	85
12.4. Egészségügyi szabályok.....	86
13. ALAPVETŐ ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ÉS ÚJRAÉLESZTÉSI ALAPISMERETEK	87
13.1. Ellenséges magatartású sérült ellátása.....	88
13.2. Segélyhívás.....	89
13.3. Fektetési módok	89
13.3.1. A fej helyzete stabil oldalfekvésben.....	89
13.3.2. Fulladó, mellkasi panaszos pozicionálása	90
13.3.3. Eszméletén lévő koponyasérült fektetése.....	90
13.3.4. Hasi sérült fektetése	90
13.3.5. Sokkos, ájulás-közeli állapotú sérült fektetése	90
13.4. Tudatvizsgálat	91
13.5. Vérzések, vérzéscsillapítás.....	91
13.6. A sokkos állapot.....	91
13.6.1. A sokk jelei:.....	92
13.7. Újraélesztés	92
13.7.1. Helyes testtartás mellkas-kompresszió során.....	92
14. PSZICHOLÓGIAI, INTÉZKEDÉS-LÉLEKTANI ÉS KOMMUNIKÁCIÓS ALAPISMERETEK	93
14.1. Önismeret, önértékelés. Stressz-reakció.....	93
14.2. Kommunikáció.....	95
14.3. Kommunikáció krízishelyzetben.....	96
FELHASZNÁLT IRODALOM	97
JOGSZABÁLYOK	98

1. Alaki és öltözködési szabályok, előírások

Az alakiasságra vonatkozó szabályok a katonákra vonatkozóan miniszteri szinten, míg a rendvédelmi feladatot ellátóknál országos parancsnokok (ORFK, BVOP, BM OKF, NKE rektora) szintjén került szabályozásra. Fontos szabályokat tartalmaz a Magyar Rendvédelmi Kar, Rendvédelmi Hivatásetikai Kódexe és Etikai Eljárási Szabályzata.

A rendőrségnél az országos rendőrfőkapitány utasításban szabályozta a követendő alaki szabályokat. Ezek a szabályok a rendőrség hivatásos állományára terjednek ki, mégis a gyakorlatban a testületnél dolgozó polgári állomány is a szabályok többségét ismeri és megtartja. Hasonló a helyzet a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervezetekben is a polgári állomány részéről. A szabályozás a rendőrségnél a legátfogóbb, ezért annak szabályait követjük.

1.1. Tiszteletadás

A tiszteletadás az alaki fegyelem, az előljáró, feljebbvaló, alárendelt egymás iránti kölcsönös tiszteletének, megbecsülésének és udvariasságának megnyilvánulása. A köztisztviselők, a közalkalmazottak és a hivatásos állomány tagjai között a polgári életben elfogadott udvariassági és magatartási normákat kell betartani. A testületek egyenruhát viselő tagjai találkozásokkor kötelesek egymásnak tiszteletadást teljesíteni. Az alárendeltek, az alacsonyabb rendfokozatúak előre tisztelegnek, az azonos rendfokozatúak kölcsönösen tisztelegnek egymásnak.

1.1.1. A tiszteletadás kötelező esetei

- 1) a magyar Himnusz, a Szózat továbbá más államok himnuszának felhangzásakor;
- 2) a Magyar Köztársaság állami zászlajának;
- 3) a népek és hazánk szabadságáért, függetlenségéért, a társadalmi haladásért elesett magyar hazafiak és más népek harcosainak síremléke, emlékműve előtt, ha ott díszőrség áll;
- 4) a fegyveres erők, a rendvédelmi szervek csapatzászlói előtt;
- 5) a fegyveres erők, a rendvédelmi szervek egységei által kísért temetési menetnek.

1.1.2. Tiszteletadást nem kell teljesíteni

Tiszteletadást nem kell teljesíteni rendőri intézkedés közben, forgalomirányítás végrehajtásakor, helyszínelés végrehajtása során, kíséző őrszolgálat alkalmával, járművezetés közben, mozgó járművön és mozgólépcsőn, az étkezésre kijelölt helyen, étkezéskor, hálóteremben (körletben) pihenő, takarodó elrendelése után, betegszobában, kórteremben, segélyhelyen, orvosi rendelőben, színház, mozi, hangverseny, sportlétesítmény nézőterén, társadalmi szervezetek rendezvényein, közhasználatú és szolgálati járműre történő le- és felszállás közben, közúti gyalogátkelőhelyen történő áthaladás közben, rendőri csapaterővel megoldandó szolgálati feladatok, lögyakorlat végrehajtása során a pihenőhely kivételével, műhelyben, gépkocsitelepen, laboratóriumban, gépteremben, távbeszélő és távgépíró központban, rádióállomáson.

1.1.3. Tiszteletadás végrehajtásának szabályai

A rendőrség egyenruhát viselő tagjai kötelesek kölcsönös udvariasság alapján - a rendfokozat figyelembevételével - tiszteletadást teljesíteni a honvédség, határőrség, polgári védelem, büntetés-végrehajtás, vám- és pénzügyőrség és a tűzoltóság egyenruhát viselő tagjainak.

A polgári ruhát viselő rendőrök a polgári életben szokásos módon kötelesek üdvözölni egymást és a rendőrség személy szerint ismert egyenruhás tagjait. Az üdvözlést mellőzni kell, ha az a szolgálatra, annak ellátására hátránnyal jár.

A **rendőr állóhelyben** akkor teljesít tiszteletadást, amikor az előljáró, feljebbvaló 5-6 lépés távolságra megközelítette. A tiszteletadást megelőzően a rendőr forduljon az előljáró, feljebbvaló felé. A tiszteletadás végrehajtásakor a rendőr jobb kezét nyújtott és összezárt ujjakkal közvetlenül a test mellett, az alsó és felső kart egyszerre mozdítva gyors mozdulattal emelje sapkájához (sisakjához) úgy, hogy a középső ujj a sapka alsó széléhez (ellenzős sapkánál a sapka és az ellenző, téli sapka esetében pedig az első és hátsó felhajtott rész találkozásához) érjen.

A könyök a testtől kissé oldalt tartva, sem előre tolva, sem hátra feszítve ne legyen. Ezzel egy időben fejét vesse az előljáró, feljebbvaló felé és állóhelyben az érkezését kísérje fejének elfordításával, a kéz és a test azonban továbbra is maradjon eredeti „Vigyázz” helyzetében, a középső ujj ne távolodjon el a sapka szélétől.

A **fővetéssel** történő tiszteletadás - az előljáró, feljebbvaló érkezésének megfelelően - végrehajtható jobbra, vagy balra, illetve (csak állóhelyben), amikor az előljáró, feljebbvaló szemből érkezik, középre. A jobbra vagy balra végrehajtott fővetésnél a rendőr fejét oldalra - kissé felfelé irányuló gyors mozdulattal – annyira fordítsa el, hogy a fővetés irányával ellentétes szeme testének középvonalába legyen, állat kissé emelje meg anélkül, hogy a fejét bámerre is megdöntené.

Ezt követően - állóhelyben - tekintetével és fejének fokozatos visszafordításával folyamatosan addig kísérje az elől járó, feljebbvalót, amíg a fővetés irányával megegyező szeme a test középvonalában nem kerül, az álla maradjon kissé megemelve.

A **középre történő fővetést** úgy kell végrehajtani, hogy az áll - a „Vigyázz” állásnál meghatározottakhoz viszonyítva - 2-3 cm-rel legyen magasabban. A fővetéssel történő tiszteletadásnál a rendőr fejét könnyedén - de észrevehetően - hajtsa meg az előljáró, feljebbvaló felé, felső testét ne döntse előre.

1.2. Öltözködés

A rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati öltözködését, felszerelését az irányító miniszter rendeletben szabályozza.

A belügyminiszter rendeletben szabályozza az irányítása alá tartozó szervek egyenruha-ellátásra jogosult személyi állományának ruházati és öltözködési szabályait, valamint a különleges foglalkoztatási állomány ruházati, fegyverzeti, kényszerítőeszköz- és világitástechnikai felszerelését (14/2016. (V.10.) BM rendelet).

A rendelet hatálya kiterjed

- 1) az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv igényjogosult állományára,
- 2) a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv igényjogosult állományára,
- 3) a terrorizmust elhárító szerv igényjogosult állományára [az a)-c) pontban felsorolt szervek a továbbiakban együtt: rendőrség],
- 4) a büntetés-végrehajtási szervezet igényjogosult állományára,
- 5) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv igényjogosult állományára,
- 6) az Alkotmányvédelmi Hivatal (a továbbiakban: AH), a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat (a továbbiakban: NBSZ), valamint a Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központ (a továbbiakban: TIBEK) igényjogosult állományára,
- 7) a rendvédelmi oktatási intézmény nem hivatásos állományának ösztöndíjas hallgatóira – a tisztjelölti állomány kivételével –, tanulóira, továbbá
- 8) a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 2. § 29. pontja szerinti szolgálati nyugdíjasokra.

A miniszteri rendelet végrehajtására egyes, önálló belügyi szervekre vonatkozóan *belső normák* kerültek kiadásra. Ezek a belső normák megjelenhetnek *parancs, utasítás, szakutasítás, ajánlás* formában. Így például az országos rendőrfőkapitány *utasításban* szabályozta az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv Öltözködési Szabályzatát, az Országos Katasztrófavédelem főigazgatója kiadta a hivatásos katasztrófavédelmi szervek Öltözködési Szabályzatát, a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoka *szakutasításban* rögzítette az egyenruházati, a munka- és védőruházati alapellátási normák kiadásáról, valamint az egyenruha-ellátásra jogosult állomány ruházati és öltözködési szabályaira vonatkozó szabályokat.

A Nemzeti Közszerződési Egyetem Rektora *Ajánlást* adott ki a Nemzeti Közszerződési Egyetem dolgozói részére, az egyetem szellemiségének megfelelő öltözködési normákról.

1.2.1. A hivatásos állomány ruházati ellátásának rendszere és szabályai

Az igényjogosultat a szolgálati beosztáshoz és feladatainak végrehajtásához igazodó ruházati ellátás illeti meg. Az igényjogosult a ruházati normákban meghatározott egyenruházati termékek és felszerelési cikkek beszerzéséhez alapellátási egyenruházati ellátásban, ezt követően évente ruházati utánpótlási ellátásban részesül.

Az alapellátási egyenruházati ellátmány az egyenruházati felszereltség megalapozását, a ruházati utánpótlási ellátmány pedig az elhasználódott egyenruházati termékek és felszerelési cikkek pótlását, a központonként, továbbá az állományilletékes parancsnok által elrendelt,

valamint a fejlesztés eredményeként újonnan rendszeresített egyenruházati termékek és felszerelési cikkek megvásárlását szolgálja.

A vegyes és polgári ruhás normába sorolt állomány az egyenruházati utánpótlási kötelezettségének teljesítése után a ruházati utánpótlási ellátmány terhére polgári ruházati termékeket is vásárolhat.

Az igényjogosult az alapellátási egyenruházati ellátmányból és a ruházati utánpótlási ellátmányból a vonatkozó BM rendeletben meghatározott szerinti egyenruházati bolt(ok) és méretes szabóság(ok) útján szerzi be az alapellátási normában meghatározott termékeket és cikkeket, gondoskodik az elhasználódott és szolgálatban már nem viselhető alapellátási termékek és cikkek utánpótlásáról.

A közvetlen szolgálati előjáró folyamatosan ellenőrzi a beosztott ruházatát, és mindazon ruházati termékeket és cikkeket pótoltatja, amelyek az alapellátási normában előírt mennyiséggel szemben hiányoznak, vagy amelyek utánpótlása elhasználtság miatt szükséges, továbbá amelyek beszerzését központilag elrendelték.

Az alapellátásban részesültek a besorolásuknak megfelelő, az előírt alapellátási normában meghatározott ruházati termékekkel és felszerelési cikkekkel, valamint a beszerzésükre kifizetett vagy ruházati utalványfüzetben jóváírt alapellátási egyenruházati ellátmány és a ruházati utánpótlási ellátmány összegével kötelesek elszámolni. (Az előírásoknak megfelelően kiállított számlával.)

Minden évben – általában májusban – történik a ruházati ellátmány összegének átutalása, majd november közepéig kell a megvásárolt ruházatokról beszerzett számlával elszámolni.

1.2.1.1. Ruházati normatípusok¹

A hivatásos állomány tagjait *egyenruhás, vegyes ruhás, polgári ruhás* normatípusokba kell besorolni, amely normatípusok ruházati cikkeit a BM rendelet határozza meg. Az egyes szolgálati beosztások ruházati alapellátási normatípusait a hatályos szervezési állománytáblázat határozza meg.

Egyenruha: a rendvédelmi szervnél rendszeresített, miniszteri rendeletben meghatározott egységes öltözet, valamint annak cikkei és tartozékai. Más megközelítésben a hivatásos állománynak az irányító miniszter által rendszeresített, egységesen megállapított formájú és színű öltözete, melynek célja az egyenruhát viselő más szervek, valamint a különböző országok rendőrségeinek egymástól való megkülönböztetése, illetve a rendőrséghez, a katasztrófavédelemhez, a büntetés-végrehajtáshoz tartozás könnyű felismerhetősége.

---

¹ 10/2010. (OT 6.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrsége Öltözködési Szabályzatának kiadásáról

1.2.1.2. Viselési alkalom szerinti öltözetek típusai

- társasági (dísz-, ünnepi),
- szolgálati (köznapi), vagy
- gyakorló öltözet

A **szolgálati öltözet** a hivatásos állomány ruházata

- a napi irodai szolgálati tevékenység végrehajtása, valamint
- a közterületen járőrszolgálatban és a fogvatartottak napi tevékenységének irányítása során, ha más öltözet nincs elrendelve.

A **gyakorlóöltözet** a hivatásos állomány ruházata

- a közterületen végzendő járőrszolgálati,
- az oktatási és a kiképzési,
- a fogvatartottak napi tevékenységének közvetlen irányításával kapcsolatos, valamint a biztonsági és a munkáltatási,
- az irodai, továbbá
- a tűzoltási, a műszaki mentési és a katasztrófa-elhárítási feladatok ellátása során.

A **társasági öltözet** a hivatásos állomány alkalmi ruházata

- állami és nemzeti ünnepeken,
- rendvédelmi és társadalmi rendezvényeken,
- díszőrségben, valamint
- egyéb ünnepi alkalmakkor.

A társasági öltözet jelentősebb családi események - különösen házasságkötés, keresztelő - alkalmával is viselhető. A társasági öltözettel nem rendelkező igényjogosult ünnepi alkalmakkor a szolgálati öltözethez fehér hosszú- vagy rövid ujjú inget köteles viselni. A szolgálati öltözettel sem rendelkező igényjogosult ünnepi alkalmakkor az állományparancsnok által elrendelt gyakorló, illetve civil öltözetet köteles viselni.

Kiemelten:

Formaruházat: elöljáró által meghatározott alkalomra vagy csak alkalmilag hordott egyforma ruha.

Munkaruházat: a munkáltató által kiadott, meghatározott kihordási időre szóló ruházati és felszerelési cikkeinek összessége, amit nagyfokú szennyeződéssel vagy a ruházat jelentős mértékű kopásával járó munkakörökben viselnek.

Védőruházat: az ellátási norma alapján - a munkáltató által természetben kiadott ruházati és felszerelési cikkek összessége, amelynek célja a testi épséget, egészséget károsító körülmények elleni védelem biztosítása, illetve közegészségügyi vagy szolgálati érdekből egyéni védőfelszerelésekről történő gondoskodás.

A megengedett öltözetről

A rendelet eltérő rendelkezésének hiányában a ruházati ellátási normában nem szerepelő, annak 2-7. mellékletében meghatározott megengedett öltözeti cikkeket az igényjogosult a szolgálati feladatok ellátása során - az öltözködési előírások betartása mellett - viselheti. A megengedett öltözet megvásárlása a ruházati utánpótlási ellátmány terhére történik. Ahol az állományilletékes parancsnok a megengedett öltözet cikkeit kötelező viseletként rendeli el, ott az ellátás költségét az illetékes gazdasági szervezeti elem átvállalhatja.

Megengedett például: a *napszemüveg* (fekete-, arany- vagy ezüstsínű kerettel); *gyógycipő* (fekete, díszítő elemektől mentes, a rendszeresített félcipőéhez hasonló fazonú).

1.2.1.3. Polgári ruha viselésének a rendjei

Közterületen és hivatali helyiségekben a szolgálati követelménynek megfelelő tiszta és kulturált polgári öltözet viselése az elvárt, kivéve, ha a bűnügyi szakterületen operatív munkát ellátók szolgálati feladata ettől eltérő öltözet viselését teszi szükségessé. Ebben az esetben pedig – a rendőrségnél a dekonspiráció elkerülése érdekében - kerülni célszerű a testület nyilvános objektumait.

Az állományilletékes parancsnok a polgári ruhás állomány részére egyes ruházati elemek viselését korlátozhatja szolgálatban, s hivatali épületben egyaránt.

Ilyen korlátozás lehet elsősorban nyári időszakban: rövidnadrág, miniszoknya viselete, pánt nélküli vagy mélyen dekoltált felsőrész használata, gallér nélküli póló (férfiak esetén), a nadrág, illetve szoknya derékrészét el nem érő felsőrészek viselete, nagymintás, obszcén feliratos pólók, felsőrészek, strandpapucs, saru viselete, férfiak esetében szandál mezítlábas használata.

1.2.1.4. Az egyenruha viselésével kapcsolatos tilalmakról

Nem engedélyezett az egyenruha viselése – többek között – a rendőrségen kívül létesített munkaviszony vagy más kereső foglalkozás során, továbbá magáncélú külföldre utazás alkalmával. Ugyancsak nem engedélyezett a rendőrség tekintélyét sértő, ízléstelen, kopott, gyűrött, szennyezett ruházat viselése, egyenruházat viselete a beosztásából felfüggesztett személynek.

2. A honvédelem, a rendvédelem és a rendészet alapvető fogalmai, alapelvei, viszonyai

2.1. A honvédelem fogalma

„A honvédelem az ország külső fegyveres támadástól való megvédésével kapcsolatos elvek, szervezetek, tevékenységek és az azt meghatározó tényezők összessége. Össz nemzeti ügy, célja az ország függetlenségének, területi épségének, alkotmányos rendjének, lakosságának és anyagi javainak megóvása, ami az ország összes élő, dologi és szellemi erőforrásainak felkészítésével és aktivizálásával valósul meg.”²

„A honvédelem megszervezése és fenntartása állami feladat. Az Alaptörvény kimondja, hogy a Magyar Honvédség alapvető feladata Magyarország függetlenségének, területi épségének és határainak katonai védelme, nemzetközi szerződésből eredő közös védelmi és békefenntartó feladatok ellátása, valamint a nemzetközi jog szabályaival összhangban humanitárius tevékenység végzése.”³

„A honvédelemről és a Magyar Honvédségről szóló törvény (Hvt.) szerint a honvédelem nemzeti ügy. Magyarország a nemzeti és szövetségi védelmi képességének fenntartásában és fejlesztésében a saját erejére: nemzetgazdaságának erőforrásaira, a Magyar Honvédség (a továbbiakban: Honvédség) felkészültségére és elszántságára, a rendvédelmi és más szervek közreműködésére, állampolgárainak a haza védelme iránti hazafias elkötelezettségére és áldozatkészségére, továbbá a szövetséges államok és fegyveres erőik együttműködésére és segítségnyújtására épít.”⁴

A honvédelem érdekében a Hvt. meghatározza

- 1) a honvédelmi kötelezettségek részletes szabályait;
- 2) a honvédelmi feladatok végrehajtásában részt vevő állami és más szervek feladataira és hatáskörére vonatkozó alapvető szabályokat,
- 3) a honvédelem irányításának szervezeti rendjét, feladatait és hatásköreit,
- 4) a Honvédség feladatait és a rá vonatkozó szabályokat,
- 5) a békeállapottól eltérő időszakra vonatkozó szabályokat.

A honvédelem mai fogalmát tekintve a „haza védelme”, illetve a haza védelmét szolgáló állami szervezet és a vele kapcsolatos hivatalos tevékenység.⁵

Egy további álláspont szerint: „A honvédelem nem más, mint olyan - politikai, gazdasági, diplomáciai, igazgatási, tudományos és katonai - tevékenységek és rendszabályok összessége, amelyek lehetővé teszik egyrészt az ország védelmi felkészítését, másrészt pedig - szükség esetén – az ország megvédését egy külső fegyveres támadástól. A honvédelem magában

---

² Hadtudományi lexikon I. Főszerk.: SZABÓ JÓZSEF (1995). Magyar Hadtudományi Társaság, Budapest. 563-564.

³ Alaptörvény 45. cikk 1 bek.

⁴ 2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről

⁵ Magyar Értelmező Kéziszótár (Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992)

foglalja az ország - előbb hivatkozott - védelmi potenciáljának tervszerű felkészítését, mozgósítását és végső esetben a fegyveres küzdelem megvívását.”⁶

2.2. A rendvédelem és a rendészet fogalma

A külső védelmi rendszer mellett hasonló relevanciával bír az ország belső védelmi szervezete. A rendvédelmi szervek biztonságot szolgáltatnak a társadalom tagjai számára. *A rendvédelem jogilag szabályozott tevékenység. Fontos feladata a közbiztonság védelme: a közrendet sértő cselekmény megelőzése, megszakítása, a megromlott rend helyreállítása és a veszélyelhárítás.* E feladatok ellátását biztosítja a jelenlét, a folyamatos információszerzés és a törvényes erőszak alkalmazása.

A közrend és közbiztonság mint rendészeti tevékenység, az egyik legrégebbi közigazgatási funkció, melynek biztosítását minden korban döntően a végrehajtó hatalom látta el. Az állam saját apparátusával, a jog eszközeivel biztosítja a belső rend védelmét, a közrend, közbiztonság fenntartását, a biztonságos élet feltételeit.

A biztonság veszélyektől vagy bántódástól mentes állapotot jelent⁷, egyes szerzők megállapítása szerint a biztonság nem csak az ország belső rendjét öleli fel, hanem a külsőt is. „A biztonság nem más mintegy gyűjtőfogalom, amely magába foglalja az adott ország külső fenyegetettségétől való megvédését, illetőleg az erre való (preventív, stratégiai) felkészülést egyfelől, másfelől a belső rend és stabilitás biztosítását jogi és rendészeti eszközökkel, illetve intézményei által, harmadrészt pedig olyan külső és belső fenyegetettség elleni védelmet, amely különleges (titkosszolgálati) készenléteket, felkészültséget igényel”⁸

A rendészet olyan állami tevékenység, amely a jogilag szabályozott közrend, közbiztonság megóvását jelenti. Ilyen értelemben a rendvédelmi szervek is egyúttal rendészeti szerveknek is tekinthetők.

A rendvédelem a közigazgatáson belül a belső védelmi ágazatokhoz tartozó szervek minden olyan tevékenysége, amely az ország alkotmányos rendjét, a közrendet és a közbiztonságot biztosítja.

A rendészeti tevékenység egyik legfontosabb célja a közrend és közbiztonság védelme, a rend megzavarása esetén annak mielőbbi helyreállítása.

---

⁶ Közigazgatási Jog 3: Különös rész: Magyar közigazgatási jog szerk: Dr. Nyitrai Z-press kiadó, Miskolc 2008. 167. oldal

⁷ Magyar Értelmező Kéziszótár (Akadémiai Kiadó, Budapest, 1992)

⁸ Spaller Endre: A rendészettudomány bevezetője. Magyar Rendészet 2004/1 szám, 39. oldal

2.2.1. A honvédelem és a rendvédelem kapcsolata

A hatályos Alaptörvény a Magyar Honvédségről a 45. cikkben a rendőrség és a nemzetbiztonsági szakszolgálatról a 46. cikkben tartalmaz rendelkezéseket.

A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló törvény szerint a rendvédelmi szervek a következők:

1) a rendőrség

- az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv (általános rendőrség),
- a belső bűnmegelőzési és büntetőrendészeti feladatokat ellátó szerv (NVSZ),
- a terrorizmust elhárító szerv (TEK)

2) a büntetés-végrehajtási szervezet,

3) a hivatásos katasztrófavédelmi szerv,

4) a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok.

A honvédség és a rendvédelmi szervek között bár szoros a kapcsolat, mégsem tekinthetők azonos rendeltetésű szerveknek. A honvédelem célja elsősorban az ország külső, a rendvédelmi szerveké pedig a belső védelem. Mégis több olyan belső – elsősorban védelmi – feladat, illetve tevékenység található jogszabályainkban, ahol a jogalkotó szoros együttműködést kíván a honvédelmi-rendvédelmi szervektől.

A rendvédelmi szervek jogszabályban meghatározott hatáskörükben, illetékességi területükön:

- 1) ellátják a honvédelem érdekében meghatározott feladataikat,
- 2) ellátják a részükre kijelölt személyek és létesítmények védelmét,
- 3) támogatják a Honvédséget egyes feladatainak végrehajtásában,
- 4) részt vesznek a fegyveres összeütközések időszakában végrehajtandó polgári védelmi feladatok ellátásában,
- 5) közreműködnek a rendkívüli intézkedések végrehajtásában,
- 6) együttműködnek a helyi védelmi igazgatás szerveivel a honvédelmi feladatok ellátásában.

Napjaink migrációs hulláma miatt a határ közös őrzése is példázza a szoros együttműködést.

2.2.2. A honvédelem és a rendvédelem és azok szerveinek összehasonlítása:

	honvédelem	rendvédelem
védelem	külső	belső
szervei	Magyar Honvédség	rendvédelmi szervek: – a rendőrség, – a büntetés-végrehajtási szervezet (BV), – a hivatásos katasztrófavédelmi szerv (BM OKF), – a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok.
alapvető feladat az Alaptörvény szerint	A Magyar Honvédség alapvető feladataként határozza meg Magyarország függetlenségének, területi épségének és határainak katonai védelmét, nemzetközi szerződésekből eredő közös védelmi és békefenntartó feladatok ellátását, valamint a nemzetközi jog szabályaival összhangban humanitárius tevékenység végzését.	Az általános rendőrség alapvető feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend és az államhatár rendjének védelme. A nemzetbiztonsági szolgálatok alapvető feladata Magyarország függetlenségének és törvényes rendjének védelme, a nemzetbiztonsági érdekeinek érvényesítése (az Alaptörvény e két szervet emeli ki)
irányítás az Alaptörvény szerint	A Magyar Honvédség irányítására az Országgyűlés, a köztársasági elnök, a Honvédelmi Tanács, a Kormány, valamint a feladat- és hatáskörrel rendelkező miniszter jogosult. A Magyar Honvédség működését a Kormány irányítja.	A rendőrség működését a Kormány a belügyminiszteren keresztül irányítja. A nemzetbiztonsági szolgálatok működését a Kormány irányítja. (Miniszterelnökséget vezető, belügy, külügy, honvédelmért felelős minisztereken keresztül.) (az Alaptörvény e két szervet emeli ki)
azonosságok	– állami szervek – katonai jellegű szervezetek (egyenruha, alakiasság) – hierarchikus alá-fölé rendeltségi szolgálati viszony – központi irányítás – jellemzően fegyveres szervek	

A rendészet fogalmának szűkebb értelmezésekor, mint rendészeti szervet, elsődlegesen az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervet kell megemlítenünk, hiszen e szerv alapvető és fő feladata a bűncselekmények megakadályozása, felderítése, a közbiztonság, a közrend védelme, a biztonság megóvása.

Az általános rendőrséghez képest szűkebb jogkörrel rendelkezik a NVSZ, a TEK, a BV, a NAV, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatok, a BM OKF, valamint az Országgyűlési Őrség.

A rendészet tágabb értelmezése során a rendészeti jellegű feladatokat ellátók csoportjába kell sorolni a fegyveres biztonsági őrseget, valamint az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyeket (2012. évi CXX. törvény). Az általános rendőrséggel szemben a biztonság megóvása ebben az esetben nem főfeladatként jelenik meg, hanem annak mindössze egy szűkebb területét érinti.

3. A felügyeletet gyakorló minisztérium helye, szerepe, általános rendeltetése, felépítése

A Belügyminisztérium az általa irányított rendészeti szerve, amelynek tekintetében ügykörében szakmai felügyeletet gyakorol.

3.1. A Belügyminisztérium

A Kormány a végrehajtó hatalom általános szerve, melynek tagjai a miniszterelnök és a miniszterek. A miniszterelnököt az Országgyűlés a köztársasági elnök javaslatára választja meg, megválasztásához az országgyűlési képviselők több mint a felének szavazata szükséges.

A BM önálló jogi személyiséggel rendelkező, központi államigazgatási szerv, amely – gazdálkodását tekintve – önállóan működő és gazdálkodó, közhatalmi központi költségvetési szerv.

3.1.1. A Belügyminisztérium, mint a Kormány:

- 1) bűncselekmények megelőzéséért,
- 2) büntetés-végrehajtásért,
- 3) e-közigazgatásért,
- 4) élet és vagyonbiztonság védelméért,
- 5) határrendészetért,
- 6) helyi önkormányzatokért,
- 7) idegenrendészetért és menekültügyért,
- 8) katasztrófák elleni védekezésért,
- 9) közbiztonságért,
- 10) közfoglalkoztatásért,
- 11) közigazgatási informatika infrastrukturális megvalósíthatóságának biztosításáért,
- 12) köziratok kezelésének szakmai irányításáért,
- 13) közlekedésrendészetért,
- 14) közszolgálati életpálya kidolgozásáért,
- 15) közterület-felügyelet szabályozásáért,

- 16) külföldiek társadalmi beilleszkedésének elősegítéséért,
- 17) külföldre utazás szabályozásáért,
- 18) minősített adatok védelmének szakmai felügyeletéért,
- 19) polgári nemzetbiztonsági szolgálatok irányításáért,
- 20) rendészetért,
- 21) szabálysértési szabályozásért,
- 22) személyiadat- és lakcímnnyilvántartásért,
- 23) terrorizmus elleni küzdelemért,
- 24) településüzemeltetésért, kéményseprő-ipari tevékenységért,
- 25) vízgazdálkodásért,
- 26) vízügyi igazgatási szervek irányításáért,
- 27) vízvédelemért *felelős tagjának munkaszerve, a miniszter feladat- és hatáskörének ellátásához szükséges hivatali feladatokat látja el.*

Ennek alapján a Belügyminisztérium koordinálja különösen a helyi önkormányzatokkal, a településrendezéssel, a rendvédelemmel, a közbiztonsággal, a bevándorlással, a migrációval és a menekültügygel, a szabálysértésekkel, a katasztrófavédelmi helyzetek kezelésével és a büntetés-végrehajtással kapcsolatos feladatokat.

A BM élén egyszemélyi felelős vezetőként a miniszter áll, aki a Kormány általános politikájának keretei között önállóan irányítja az államigazgatásnak a feladatkörébe tartozó ágazatait és az alárendelt szerveket, valamint ellátja a Kormány vagy a miniszterelnök által meghatározott feladatokat.

A miniszter irányítja az államtitkárok, miniszteri biztos, miniszteri kabinet vezetőjének tevékenységét, és dönt azokban az ügyekben, amelyek a hatáskörébe tartoznak.

A központi államigazgatási szervekről, valamint a Kormány tagjai és az államtitkárok jogállásáról szóló törvény alapján *állami vezetőnek minősül* a miniszterelnök, a miniszter, az államtitkár, a közigazgatási államtitkár és a helyettes államtitkár.

A miniszter helyettesítését – a szervezeti és működési szabályzatban meghatározottak szerint - az államtitkárok végzik. Az államtitkárt, a miniszterelnöknek a miniszter véleménye kikérését követően tett javaslatára a köztársasági elnök nevezi ki. Az államtitkár a kinevezésében megjelölt időpontban, ennek hiányában a kinevezésével hivatalba lép.

3.1.4. Az államtitkár

A BM *közigazgatási államtitkára* vezeti a minisztérium hivatali szervezetét.

A közigazgatási államtitkár irányítja

- 1) a személyügyi helyettes államtitkár,
- 2) a szabályozási és koordinációs helyettes államtitkár,

- 3) a gazdasági helyettes államtitkár,
- 4) az európai uniós és nemzetközi helyettes államtitkár,
- 5) az informatikai helyettes államtitkár,
- 6) a közfoglalkoztatási és vízügyi helyettes államtitkár, valamint
- 7) a közvetlen alárendeltségébe tartozó hivatali egységek tevékenységét.

A minisztériumban továbbá *parlamentari, önkormányzati, rendészeti államtitkár*, valamint *több helyettes államtitkár* működik.

A parlamenti államtitkár ellátja a nemzetpolitikai stratégia tárcaszintű megvalósításáért felelős vezető feladatait, valamint tagként közreműködik a Nemzetpolitikai Tárcaközi Bizottság munkájában. A parlamenti államtitkár munkájának és feladatainak ellátása érdekében kabinet működik.

A parlamenti államtitkár irányítja

- a kabinetfőnöke,
- a Parlamenti Főosztály tevékenységét.

Bevándorlási és menekültügyi szakmai kérdésekben a parlamenti államtitkár munkáját a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal főigazgatója támogatja. A parlamenti államtitkárt az önkormányzati államtitkár helyettesíti.

A közigazgatási államtitkárt a szabályozási és koordinációs, illetőleg az erre kijelölt helyettes államtitkár, a parlamenti államtitkárt az önkormányzati államtitkár, az önkormányzati államtitkárt az önkormányzati helyettes államtitkár, míg a helyettes államtitkárok tevékenységét az illetékes szakmai főosztályok vezetői helyettesítik.

A rendészeti államtitkár feladatait a rendészeti és biztonságpolitikai ügyekben, az önkormányzati államtitkár a feladatait az önkormányzati ügyekben gyakorolja (15/2014. (IX. 5.) BM utasítás a Belügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról).

3.1.6. A Belügyminiszter irányítása alatt álló önálló belügyi szervek:

- 1) Országos Rendőr-főkapitányság (ORFK)
- 2) Nemzetbiztonsági Szakszolgálat (NBSZ)
- 3) Alkotmányvédelmi Hivatal (AH)
- 4) Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BvOP)
- 5) Belügyminisztérium Országos Katasztrófavédelmi Főigazgatóság (BM OKF)
- 6) Terrorelhárítási Információs és Bűnügyi Elemző Központot (TIBEK)
- 7) Nemzeti Védelmi Szolgálat (NVSZ)
- 8) Terrorelhárítási Központ (TEK)
- 9) Országos Vízügyi Főigazgatóság (OVF)

10) Nemzeti Szakértői és Kutató Központ (NSZKK)

11) Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (BMH)

A belügyminiszter irányítása alá tartozó rendészeti szakgimnáziumokra, mint oktatási intézményekre vonatkozó fenntartói jogköröket - a közoktatási intézmény létesítése, megszüntetése, tevékenységi körének megállapítása és módosítása, az igazgató megbízása és felmentése, a központi képzési program jóváhagyása, a szervezeti és működési szabályzat jóváhagyása, valamint az alapító okirat jóváhagyása kivételével - az Országos Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: ORFK) vezetője gyakorolja.

3.2. A miniszter feladat- és hatásköre

A miniszter a jogszabályoknak és a közjogi szervezetszabályozó eszközöknek megfelelően, a Kormány általános politikájának keretei között az alábbi főfeladatokat látja el:

- 1) vezeti a minisztériumot,
- 2) részt vesz a kormányzati munkában,
- 3) irányítja az önálló belügyi szervek szakigazgatással és a közbiztonság védelmével kapcsolatos tevékenységét,
- 4) gyakorolja a helyi önkormányzatokkal kapcsolatos feladat- és hatásköröket,
- 5) meghatározza a minisztérium szervezeti felépítését és működésének főbb szabályait,
- 6) irányítja az államtitkárok tevékenységét.

4. A szolgálati formákra, a szolgálatteljesítésre vonatkozó alapvető elvárások, követelmények

A Hszt.-t kell alkalmazni az alábbi rendvédelmi szervekre: a *rendőrségre, (általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv, belső bűnmegelőzési és bűnfelderítési feladatokat ellátó szerv, a terrorizmust elhárító szerv), a hivatásos katasztrófavédelmi szervre, a büntetés-végrehajtási szervezetre, az Országgyűlési Őrségre, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatokra, valamint a Nemzeti Adó- és Vámhivatalra.*

Ez a törvény a felsorolt rendvédelmi feladatokat ellátó szervek *hivatásos állománya tagjainak hivatásos szolgálati jogviszonyára és egyes társadalombiztosítási ellátására* terjed ki.

Az Országgyűlési Őrség, a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományának szolgálati viszonyára az e törvényben foglaltakat az Országgyűlésről szóló törvényben, a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról szóló törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

A szolgálati törvény rendelkezéseit alkalmazni kell, az e törvényben meghatározott esetben és körben: a *hivatásos szolgálatra jelentkezőkre, a rendvédelmi oktatási intézménybe, hivatásos szolgálat ellátására jogosító képzésre jelentkezőkre, a rendvédelmi oktatási intézmény nem hivatásos állományának ösztöndíjas hallgatóira, tanulóira, a rendvédelmi oktatási intézmény*

tisztjelöltjeire (a továbbiakban: tisztjelölt), szolgálati nyugdíjasokra, valamint alkalmazni kell a hivatásos állomány tagja és a szolgálati nyugdíjas közeli hozzátartozóira is.

További személyekre, így a *tartalékállományra vonatkozó rendelkezéseket a szolgálati viszony megszűnését követően a hivatásos állományból tartalékállományba helyezettekre vagy tartalékállományban tartottakra* is alkalmazni kell. Meghatározott pontjait, a XXIX. és XXX. Fejezet rendelkezéseit a rendvédelmi szervvel *közalkalmazotti jogviszonyban állókra* is alkalmazni kell, míg a XXVIII. Fejezet rendelkezéseit *a rendvédelmi szervvel munkaviszonyban állókra* kell alkalmazni.

4.1. A szolgálatteljesítésre vonatkozó alapvető elvárások, követelmények

4.1.1. A szolgálati viszony jellege

Egy különleges jogviszony, hiszen a hivatásos állomány tagja már a testületbe jelentkezéskor vállalja, hogy bármely szervezeti egységénél kötelezhető szolgálatteljesítésre vagy -beleegyezésével - az e törvényben meghatározott más szervezetnél szolgálat teljesítésére.

A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból fakadó kötelmeit - a rendvédelmi szerv rendeltetés szerinti feladatainak megvalósítása érdekében - önkéntes vállalás alapján, élethivatásként, szigorú függelmi rendben, akár életének és testi épségének kockáztatásával és egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti.

A rendvédelmi szerv a hivatásos állomány tagjának a kötelmeihez igazodó, azok teljesítéséhez szükséges feltételeket, az e törvényben megállapított díjazást, juttatásokat és kedvezményeket biztosítja.

A szolgálatteljesítési hely lehet *állandó* vagy a kinevezési okmányban felsorolt, *változó* szolgálatteljesítési hely. Külföldi szolgálatteljesítésre szolgálati beosztást létesíteni csak akkor lehet, ha az a munkaköri feladatok ellátásából természetesen következik, és a hivatásos állomány tagja az azzal kapcsolatos feltételek ismeretében a szolgálati beosztásba helyezésébe beleegyezett.

A szolgálat teljesítése során *más szervhez is történhet vezénylés*. A más szervhez vezénylés legfeljebb öt évre szólhat. A más szervhez vezénylés leteltét követően újabb vezénylésre akkor kerülhet sor, ha a hivatásos állomány tagja a más szervhez vezénylés megszűnése után legalább a vezénylésével megegyező időtartamban a rendvédelmi szervnél szolgálatot teljesített.

4.1.2. A szolgálat teljesítésére vonatkozó további szabályok:

A munkáltatói jogkört gyakorló eljáró köteles

- 1) hivatásos állomány tagjának feladatait munkaköri leírásban rögzíteni, őt a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályok és az egyéb jogszabályok szerint foglalkoztatni,
- 2) az egészséges és biztonságos szolgálatteljesítés feltételeit biztosítani, annak követelményeiről őt tájékoztatni,

- 3) a szolgálati feladatok ellátását úgy megszervezni, hogy a hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból eredő jogait gyakorolni, kötelezettségeit teljesíteni tudja,
- 4) a feladatok elvégzéséhez szükséges tájékoztatást és irányítást megadni, a szolgálatteljesítéshez szükséges ismeretek megszerzését biztosítani.
- 5) Ha a munkáltatói intézkedés a hivatásos állomány tagja jogainak korlátozásával jár, a munkáltatói jogkör gyakorlójának a több lehetséges és alkalmas korlátozás közül azt kell választania, amely az eredmény biztosítása mellett a hivatásos állomány érintett tagjára a legkisebb sérelemmel jár.

A hivatásos állomány tagja a szolgálat ellátásával összefüggésben köteles

- 1) az előírt helyen és időben, szolgálatképes állapotban megjelenni, ezt az állapotot a szolgálat teljes ideje alatt fenntartani és feladatát teljesíteni, valamint e célból rendelkezésre állni,
- 2) a szolgálati feladatait a törvényes előírásoknak, a parancsoknak és intézkedéseknek megfelelően - szükség esetén a veszély vállalásával -, az elvárható szakértelemmel és gondossággal, pártatlanul és igazságosan végrehajtani,
- 3) a munkatársaival együttműködni, munkáját úgy végezni és általában olyan magatartást tanúsítani, hogy az - kivéve, ha ez a feladat végrehajtásával elkerülhetetlenül együtt jár - más egészségét, testi épségét ne veszélyeztesse, anyagi károsodását ne idézze elő,
- 4) a számára meghatározott iskolai rendszerű vagy iskolai rendszeren kívüli oktatásban, képzésben részt venni, és az előírt vizsgákat letenni,
- 5) az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelményeknek eleget tenni, és az ezek ellenőrzése érdekében szükséges, a miniszter által meghatározott felméréseknek, szűréseknek és vizsgálatoknak magát alávetni, egészségének megóvása, valamint gyógyulása érdekében az előírt orvosi utasításokat betartani,
- 6) a jogszabályban foglalt esetben magát kötelező védőoltásnak alávetni,
- 7) a rábízott, a szolgálat ellátásához biztosított eszközt, felszerelést megóvni, rendeltetésszerűen használni,
- 8) a szolgálatképes állapot megállapítása érdekében a befolyásoltság kiszűrése céljából az alkohol, a kábítószer vagy pszichotróp anyag fogyasztásának ellenőrzését célzó, műtétnek nem minősülő vizsgálatnak magát alávetni a miniszteri rendeletben meghatározott szabályok szerint,
- 9) munkatársaival az emberi méltóság és a függelmi viszonyok tiszteletben tartásával érintkezni.
- 10) A hivatásos állomány tagja köteles a szolgálaton kívül is a hivatásos állomány tagjához és szolgálati beosztásához méltó magatartást tanúsítani.
- 11) A hivatásos állomány tagja a szolgálati feladathoz kapcsolódó nyilvános szereplésért tiszteletdíjat nem fogadhat el.

A szolgálatteljesítés alóli mentesülés esetei

Mentesül a hivatásos állomány tagja a szolgálatteljesítési kötelezettsége alól

- 1) az állampolgári kötelezettségének teljesítése alatt,
- 2) közeli hozzátartozója halálakor, esetenként két munkanapra,
- 3) a kötelező orvosi vizsgálat, valamint a várandóssággal összefüggő orvosi vizsgálat teljes időtartamára,
- 4) a véradás miatt távol töltött teljes - a szolgálati helyen kívül szervezett véradás esetén legalább négy óra - időtartamra,
- 5) az emberi reprodukcióra irányuló különleges eljárással összefüggő vizsgálat időtartamára,
- 6) tanúzási kötelezettség teljesítése esetén a megjelenéshez és a kötelezettség teljesítéséhez szükséges időtartamra,
- 7) ha elháríthatatlan ok miatt nem tud a szolgálatteljesítési helyén megjelenni,
- 8) a szolgálati viszonyra vonatkozó szabály vagy az állományilletékes parancsnok engedélye alapján.

A szolgálatteljesítési kötelezettség alóli mentesülés esetében a hivatásos állomány tagja a távollét idejére távolléti díjra jogosult.

A technikai ellenőrzésre vonatkozó szabályok

A rendvédelmi szerv a hivatásos állomány tagjának szolgálatteljesítését az e törvényben meghatározott feltételekkel, az erre szolgáló technikai eszköz igénybevételeivel is ellenőrizheti. Technikai ellenőrzésre képrögzítő, hangrögzítő, valamint kép- és hangrögzítő eszköz, továbbá a tartózkodási hely megállapítására és nyomon követésére alkalmas technikai berendezés alkalmazható.

A technikai ellenőrzés és az annak során alkalmazott eszközök, módszerek nem járhatnak az emberi méltóság megsértésével. Nem alkalmazható elektronikus megfigyelőrendszer olyan helyen, ahol a megfigyelés az emberi méltóságot sértheti. A rendvédelmi szerv köteles gondoskodni arról, hogy a technikai eszközzel végzett ellenőrzés során rögzített adathoz illetéktelen személy ne férjen hozzá.

A rendvédelmi szerv technikai ellenőrzést kizárólag a szolgálatteljesítés ideje alatt, a szolgálatteljesítésre vonatkozó szabályok betartásának ellenőrzése céljából végezhet. Technikai ellenőrzéssel a hivatásos állomány tagjának magánélete nem ellenőrizhető.

A rendvédelmi szerv előzetesen írásban tájékoztatja a hivatásos állomány tagját annak a technikai eszköznek az alkalmazásáról, amely az ellenőrzésére szolgál.

A technikai ellenőrzés során rögzített adat csak a rögzítés helyszínén elkövetett bűncselekmény vagy szabálysértés miatt indult eljárás, egyéb jogsértés miatt indult közigazgatási eljárás, a kényszerítő eszköz alkalmazása vagy rendőri intézkedés jogszerűségének vizsgálata, a fegyelmi eljárás vagy a kártérítési eljárás lefolytatása céljából, valamint a hivatásos állomány tagja jogainak gyakorlása érdekében használható fel, és azt a rendvédelmi szerv kizárólag az ezen eljárás lefolytatására jogosult bíróságnak vagy hatóságnak adhatja át.

A technikai ellenőrzés során rögzített adatok legfeljebb a rögzítést követő harminc napig kezelhetők, ezt követően - ha nem indul azok felhasználásával az előző bekezdésben meghatározott eljárás - azokat törölni kell. Ha a rögzített adatok alapján az előző bekezdésben meghatározott eljárás indul, úgy azok kezelésére az alapul szolgáló eljárás szabályait kell alkalmazni.

Eljárás a jogszabálysértő vagy bűncselekményt megvalósító parancs esetén

A hivatásos állomány tagja szolgálatteljesítése során köteles végrehajtani a szolgálati előljáró parancsát, a felettes rendelkezését, kivéve, ha azzal bűncselekményt követne el. E kivétellel a hivatásos állomány tagja a jogszabálysértő parancs, rendelkezés végrehajtását nem tagadhatja meg. Ha azonban annak jogellenessége felismerhető számára, arra haladéktalanul köteles a szolgálati előljáró figyelmét felhívni. Ha a szolgálati előljáró a parancsát, a felettes a rendelkezését ennek ellenére fenntartja, azt kérelemre írásba kell foglalnia. A jogszabálysértő parancs, rendelkezés végrehajtásáért kizárólag az azt kiadó felel.

4.2. Szolgálati formák a rendvédelmi szerveknél

A rendvédelmi szervek a szolgálati feladataikat külön végrehajtási rendelkezések alapján, különböző szolgálati formákban, a szakmai szabályzatokban meghatározott módon hajtják végre, amely előírásokat az adott feladat végrehajtására kijelölt személy szolgálati beosztásától függetlenül köteles betartani. A szolgálati előljáró az alárendelt részére elrendelheti a feladat meghatározott szolgálati formában történő végrehajtását.

Az ismert és alkalmazott szolgálati formák legtöbbször elsősorban a rendőrségnél fordul elő, de a büntetés-végrehajtásnál, tűzoltóságnál, parlamenti őrségnél, köztársasági elnöki őrségnél egyaránt előfordul több szolgálati forma.

4.2.1. Ügyeleti szolgálat

- 1) *Ügyeleti szolgálati forma* (Ügyeletet kell biztosítani a feladatok végrehajtásának, a szervezet működésének, valamint irányításának és vezetésének, a munka folyamatosságának biztosítása, az együttműködő szervekkel való kapcsolat állandó fenntartása, a rendkívüli eseményekkel összefüggő halaszthatatlan intézkedések megtétele, az intézkedésre jogosult és köteles szervek, személyek értesítése, a vezetők tájékoztatása érdekében.)

4.2.2. Közterületi (objektumi) és őrszolgálatok

- 1) *Járőr szolgálati forma* A járőrszolgálat a közterületek és nyilvános helyek rendőri ellenőrzésére szervezett szolgálati forma. A szolgálat során a rendőr járőr tevékenysége egy meghatározott területen vagy útvonalon bűnügyi, közrendvédelmi, közlekedésrendészeti, vízi rendészeti feladatok végzése.
- 2) *Őrszolgálati formák* Az őrszolgálat kijelölt őrhelyen, illetve mozgási körzetben személy, terület, létesítmény vagy érték őrzésére, védelmére szervezett szolgálati forma. Őrszolgálatban a tevékenység lehet: mozgóőri feladatok ellátása - adott

ponthoz rendszeres időben visszatérve -, objektumőri feladatok végzése, fogdaőri feladatok teljesítése, kíséző őri feladatok ellátása (fogva tartott személyt adott helyre kísér), díszőri feladatok ellátása (protokolláris őrszolgálat), biztosító őri feladatok pl.: személybiztosító, lakásbiztosító, útvonal biztosító.

- 3) *Körzeti megbízotti szolgálati forma* (csak az általános rendőrségnél) A körzeti megbízotti szolgálat egy meghatározott területen - pl. településen - önállóan szervezett és végzett szolgálati forma. Tevékenysége kiterjed: lakossági kapcsolatok fenntartására, bizonyos bűnügyi nyomozások elvégzésére, helyi körözési munka folytatására, szabálysértési ügyekben intézkedésre, vasúti, légi és vízi rendészeti rendőri munka végzésére. A körzeti megbízotti szolgálat külön végzettséghez kötött, olyanok végzik, akik önálló munkára is képesek.
- 4) *Útlevelkezelői szolgálati forma* (csak az általános rendőrségnél) Útlevelkezelői szolgálati formát alkalmaz az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv a határforgalom ellenőrzés végrehajtására, amelynek során az útlevelkezelő a Schengeni határ-ellenőrzési kódexben, valamint a Határőrök gyakorlati kézikönyvében (Schengeni kézikönyv) meghatározottakat hajtja végre.
- 5) *Pénzkíséző szolgálati forma* a pénzszállítás biztosítására, pénzkíséző szolgálat (csak rendőrségnél) Pénzkíséző szolgálat a Magyar Nemzeti Bank és más pénzintézetek nagy összegű pénz- és értékszállítmányainak biztosítására szervezett szolgálati forma.
- 6) *Vonatkíséző szolgálati forma* (csak az általános rendőrségnél) Vonatkíséző szolgálat a közbiztonsági szempontból különösen indokolt, személyszállító vonatok kísérésére, a pályaudvarok és vasútállomások rendőri ellenőrzésére szervezett szolgálati forma.)
- 7) *Személyvédelmi szolgálati forma* A személyvédelmi szolgálat célja a személybiztosítás, a lakásbiztosítás, a programhely-biztosítás, az útvonal-biztosítás, a védett személy biztonságos közúti szállítása, valamint a védett személlyel kapcsolatos nyílt és operatív biztosítás ellátása.
- 8) *Védelmi ellenőrzési és felügyeleti szolgálati forma* korábban repülés és utas biztonsági szolgálat (csak az általános rendőrségnél!) A védelmi ellenőrzési és felügyeleti feladatra beosztott rendőr nemzetközi repülőtéren felügyeli az utasok és kézipoggyászaik, a nem utas személyek és személyes tárgyaik, a szigorított védelmi területre (SRA) belépő járművek, valamint a feladott poggyász, áru és postaküldemény, a légitfuvarozói postaküldemény és a légitfuvarozói anyag, a fedélzeti ellátmány és a repülőtéri készletek védelmi ellenőrzését.

4.2.3. Egyéb szolgálati formák

- 1) *Készenléti szolgálati forma* Készenléti ügyeleti szolgálat a kijelölt beosztott számára a szolgálati időn kívül a lakáson vagy más meghatározott elérhető helyen elrendelt, előre nem látható szolgálati feladatra szervezett szolgálat.
- 2) *Felügyeleti szolgálati forma* Felügyeleti szolgálat nagyobb számú közönséget vonzó rendezvényeken, kulturális és egyéb létesítményekben a közrend és közbiztonság fenntartása érdekében szervezett szolgálati forma. Kiterjed közbiztonságot, közrendet veszélyeztető cselekmények megelőzésére, megszakítására, rendőri intézkedések megtételére, rendezőknek történő segítségnyújtásra. A felügyeleti szolgálatra beosztottak feladata, hogy a közrendet, közbiztonságot veszélyeztető cselekményeket

megelőzzék, megszakítsák, a szükséges rendőri intézkedéseket megtegyék, továbbá a rend fenntartása érdekében segítséget nyújtsanak a rendezőknek.

4.2.4. A büntetés-végrehajtási szervezeteknél

- 1) *biztonsági-felügyelő szolgálat.* Biztonsági felügyelő a bv. szervezet hivatásos állományú tagja, aki a szolgálatban lévő biztonsági tiszt közvetlen alárendeltségében, löfegyverrel vagy egyéb rendszeresített kényszerítő eszközzel, eligazítás, illetve őrutasítás vagy szolgálati utasítás alapján biztonsági tevékenységet lát el.
- 2) *körlet-felügyelő szolgálat* többek között a körletfelügyelők napi szolgálati feladatainak irányítása, a körletre vonatkozó biztonsági rendelkezések, a házirendben előírtak érvényesítése
- 3) *foglalkoztatási-felügyelő szolgálat* Foglalkoztatási felügyelő a bv. szervezet azon tagja, akit a munkáltatást irányító előljáró által meghatározott személy közvetlen alárendeltségében, eligazítás, őrutasítás, szolgálati utasítás, munkaköri leírás, valamint annak biztonsági mellékletében meghatározottak szerint a fogvatartottak munkavégzését irányítja vagy figyelemmel kíséri.
- 4) *őrségi szolgálat, járőr szolgálat* A járőr a hivatásos állomány azon tagja, aki őrutasítás, szolgálati utasítás és/vagy eligazítás alapján, meghatározott útvonalon haladva figyelemmel és egyéb ellenőrzési feladat ellátásával hajt végre biztonsági tevékenységet.

Összefoglalva a szolgálati formák szervezetenként magasabb vagy alacsonyabb szintű szabályozással rendelkeznek. Egyes formák szinte valamennyi rendészeti szervnél megtalálhatóak, míg más, speciális formák csak egy-egynél.

5. Magatartási szabályok szolgálatban és szolgálaton kívül, viselkedési és közszolgálati etikai szabályok

5.1. Magatartás szolgálatban

A hivatásos állomány tagjai az általánoshoz képest szigorúbb függelmi rendben és fegyelmezettséggel, fokozott pszichikai és fizikai terheléssel, áldozatvállalással, veszélyes helyzetben az élet kockáztatásával végzik feladataikat. *Önkéntesen lemondanak bizonyos alkotmányos jogaik gyakorlásáról, esetleg vállalva egyúttal a hozzátartozóikra is kiterjedő nemzetbiztonsági követelményeknek való megfelelést.* Mindezek jog- és életvitelbeli korlátozást jelentenek. *A következőkben a szolgálattal kapcsolatos legfontosabb magatartási szabályokat foglaljuk össze.*

5.1.1. Szolgálatba lépés követelménye

A szabályozás ebben az esetben is a rendőrségre vonatkozóan a legrészletesebb, de valamennyi rendészeti szervnél hasonlóak az elvárások.

A rendőr szolgálatellátásra kipihenten, az előírásoknak megfelelő tiszta és ápoltságban köteles megjelenni. Ha a rendőr alkoholfogyasztás vagy más szer hatása miatt szolgálatképtelen állapotban van, szolgálatba nem osztható be. Ha a szolgálati feladat jellegéből más nem következik, a szolgálat egyenruhában történő ellátása során csak olyan haj-, arcszőrzet-, köröm-, illetve műköröm-viseletet hordhat, ami nem akadályozza vagy veszélyezteti a szolgálati feladatok biztonságos ellátását, nem alkalmas sérülés okozására, nem sérti a rendőri hivatás tekintélyét és a rendőrség működésébe vetett közbizalmat, valamint tükrözi az egyenruha méltóságát. A szolgálat egyenruhában történő ellátása során a rendőr látható testfelületén - a szolgálati előjáró ellenkező utasításának hiányában a rendeltetésszerűen viselt karóra, gyűrű, nők esetében egy pár fülbevaló kivételével - ékszert, testékszert, divatékszert a szolgálat ellátása során nem viselhet.

5.1.2. Az intézkedési kötelezettség

A rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak. Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

5.1.3. Intézkedési, segítségnyújtási kötelezettség

Ez a kötelezettség a rendőrt halaszthatatlan esetben szolgálaton kívül is terheli, feltéve, hogy az intézkedés szükségességének időpontjában intézkedésre alkalmas állapotban van.

A rendőr szolgálaton kívül akkor intézkedik, ha

- szolgálatban lévő rendőr nincs jelen, és az értesítésével járó késedelem, az intézkedés elmaradása a bűnüldözés érdekeire, az élet- és vagyonbiztonságra másként el nem hárítható hátrányt jelentene, vagy
- a szolgálatban lévő rendőrnek kell segítséget nyújtani.

A szolgálaton kívül lévő rendőr kizárólag abban az esetben intézkedhet, ha a felmerülő feladat végrehajtására megfelelő szakmai ismeretekkel és képzettséggel rendelkezik, egészséges, nincs szeszestől befolyásolt állapotban vagy nem áll intézkedési képességére hátrányosan ható gyógyszer, valamint bódító hatású anyag befolyása alatt.

A rendőr intézkedése előtt felméri, hogy rendelkezésére állnak-e azok az eszközök, amelyekkel a megkezdett intézkedését eredményesen be tudja fejezni; ha nem, úgy az intézkedésének megkezdése előtt segítséget kér.

A rendőri intézkedésekkel szemben támasztott követelmények:

- 1) jogszerűség
- 2) szakszerűség
- 3) arányosság

- 4) eredményesség
- 5) objektivitás
- 6) biztonság

Minden belügyi szervnél, ahol a belügyi szerv állományába tartozó személyt intézkedési kötelezettség terheli, ezek az alapelvek érvényesülnek.

A rendőr meghatározott szolgálati feladat végrehajtása során észlelt vagy tudomására jutott kisebb súlyú jogsértő cselekmény esetén a meghatározott szolgálati feladatának teljesítését folytatja, azonban a szolgálati elöljárónak történő jelentéssel vagy a rendőrség legközelebbi ügyeletének vagy tevékenység-irányítási központjának értesítésével köteles intézkedést kezdeményezni.

5.1.4. A szolgálati fellépés módja

A szolgálati fellépés módja

A rendőrt az intézkedés során az egyenruhája és azon elhelyezett azonosító jelvénye vagy szolgálati igazolványa és azonosító jelvénye igazolja. A rendőr az intézkedés megkezdése előtt - ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor - köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni.

Az intézkedést a rendőr – az előzőekben meghatározottak közlését megelőzően - a napszaknak megfelelő köszönéssel, az intézkedés alá vont nemének, életkorának megfelelő megszólítással, ha a rendőr egyenruhát visel, tisztelgéssel kezdi meg. A polgári ruhában intézkedő rendőr az intézkedés megkezdése előtt szolgálati igazolványát és azonosító jelvényét felmutatja.

A rendőri intézkedés eredményességének veszélyeztetésére figyelemmel az előzőekben meghatározottak intézkedés megkezdését megelőző közlése akkor mellőzhető, ha az ott meghatározott információk előzetes közlése, valamint a szolgálati igazolvány és az azonosító jelvény felmutatása az intézkedés megtételét lehetetlenné teszi, vagy annak eredményességét aránytalan mértékben veszélyezteti. Az útlevélkezelői fülkében útlevélkezelői szolgálatot teljesítő a meghatározott tisztelgést nem hajtja végre.

Ha az intézkedés alá vont a rendőr felszólításának nem tesz eleget, az intézkedő rendőr „*A törvény nevében!*” felszólítással figyelmezteti, hogy szigorúbban lép fel. A rendőri intézkedés során úgy kell eljárni, hogy a rendőr megelőzze megtámadását, lefegyverzését, továbbá akadályozza meg, hogy a figyelmét a szolgálati tevékenységtől elvonják, vagy lekötöttségét jogellenes cselekmény elkövetésére használják fel. A rendőri intézkedés eredményes befejezését szükség esetén segítség igénybevételével is biztosítani kell.

5.1.5. Segítség igénybevétele

A segítség igénybevételenek rendőrség által történő kezdeményezésekor a rendőr - ha nincs egyenruhában - igazolja magát, ismerteti a felkért személlyel az igénybevétel célját és módját, valamint a törvény által biztosított fokozott büntetőjogi védelem tényét.

Ha a rendőrség által segítségadásra felkért személy a segítségadás teljesítését megtagadja, fel kell hívni a figyelmét, hogy a segítségadást nem tagadhatja meg, kivéve, ha a segítségadás az életét, testi épségét vagy egészségét nyilvánvalóan veszélyezteti, vagy a segítségadás teljesítéséhez szükséges tárgyi feltételek nem állnak rendelkezésre.

5.1.6. A rendőri intézkedés akadályainak elhárítása

Ha a rendőrt az intézkedés megtételében tárgy akadályozza, azt eltávolíthatja, vagy az akadályt más módon elháríthatja, az ezzel okozott kárért a rendőrségnek az intézkedés alapjául szolgáló cselekményben vétkes károsultat kártalanítani kell.

A rendőr közreműködik a közbiztonságot fenyegető veszélyhelyzet elhárításában. Ha a veszélyhelyzet elhárítása más szerv feladatkörébe tartozik, de beavatkozására csak késedelmesen van lehetőség, a rendőr haladéktalanul gondoskodik a veszély elhárításáért felelős hatóság vagy más szerv értesítéséről.

5.2. Magatartás szolgálaton kívül

A szolgálati törvény alapján a hivatásos állományú köteles szolgálaton kívül is a hivatásos állomány tagjához és beosztásához méltó magatartást tanúsítani.

6. A fegyveres szerveknél a szolgálati viszonyra vonatkozó általános szabályok, jogosultságok, kötelezettségek, valamint juttatások, járandóságok, karrierlehetőségek

A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból fakadó köteleit – a fegyveres szerv rendeltetés szerinti feladatainak megvalósítása érdekében – *önkéntes vállalás alapján*, élethivatásként, szigorú függelmi rendben, életének és testi épségének kockáztatásával, egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti. Az önkéntesség alapján már a jelentkezéskor beleegyezik egyes alapjogainak korlátozásába.

6.1. Egyes alapvető jog korlátozottságának betartása

A hivatásos állomány tagja az alapvető jogok közül egyeseket nem vagy csak korlátozottan gyakorolhatja. A korlátozások a hivatásos szolgálat velejárói, amelyeket ismerve önkéntesen dönt a szervezetbe jelentkezéskor az érintett. A próbaidő alatt a szabályokat részletesen megismerve is lehetősége van döntésre.

A köz érdekében teljesített szolgálat során, egyes területeken jelentkezhetnek a helyi erőket meghaladó feladatok, (pl.: árvíz, katasztrófa) ilyenkor rövidebb, hosszabb időre vezényletűre kerül sor, mégpedig – előre szabályozottan – akár beleegyezés nélkül. A korlátozottságok egy része szolgálatban merül fel (pl. vezényletű, szabad mozgás), azonban nagyobb figyelmet érdemel a szolgálaton kívül felmerülő korlátozások, melyek közül a leglényegesebbek kerülnek összefoglalásra.

A szabad mozgás és a tartózkodási hely szabad megválasztása

A hivatásos állomány tagja köteles bejelenteni a szolgálatteljesítési időn kívüli tartózkodási helyét, ahol szükség esetén értesíthető vagy elérhető, továbbá kötelezhető arra, hogy külföldre utazását a szolgálati előjárónak (vezetőnek) bejelentse. A hivatásos állomány tagja a tartózkodási helyéről - szabadsága ideje alatt is - a szolgálati, szolgálatteljesítési helyére visszarendelhető. Visszarendelésre a szolgálati előjáró jogosult. Nem rendelhető vissza a hivatásos állomány tagja, ha a visszarendelés a szolgálati feladat végrehajtásával arányban nem álló jog- vagy érdeksérelem okozna.

A visszarendelés miatt felmerült költséget a hivatásos állomány tagja részére meg kell téríteni. A visszarendelés miatt szolgálatban töltött időt a túlszolgálat szabályai szerint, a szabadság ideje alatt történő visszarendelés esetén a túlszolgálat szabályai szerint vagy a szabadság ismételt kiadásával kell ellentételezni.

A véleménynyilvánítás szabadsága

A hivatásos állomány tagja a részére kiadott parancsot, intézkedést nem bírálhatja, azokról a jog- és érdekérvényesítő tevékenysége körén kívül véleményt nem mondhat, a szolgálati rendet és a fegyelmet sértő nyilatkozatot nem tehet, a sajtónyilvánosság igénybevételével hivatalos eljárásban magánvéleményt nem nyilváníthat. A szolgálati rendet és a fegyelmet veszélyeztető sajtóterméket a hivatásos állomány tagja nem állíthat elő, és nem terjeszthet, ilyen tartalmú plakátot, hirdetményt vagy emblémát nem függeszthet ki. A hivatásos állomány tagja szolgálatteljesítése során köteles végrehajtani a szolgálati előjáró parancsát, a felettes rendelkezését, kivéve, ha azzal bűncselekményt követne el.

Az országos parancsnok és az országos főigazgató közjogi szervezetszabályozó eszközben megtilthatja, hogy a hivatásos állomány tagja az internetes felületen magánszemélyként való megnyilvánulásakor, magánvélemény nyilvánításakor a hivatásos állományba tartozására vonatkozó adatot hozzon nyilvánosságra.

Gyülekezési jog

A szolgálati helyen a gyülekezési jog alapján nyilvános rendezvény csak az állományilletékes parancsnok engedélyével tartható.

Nem engedélyezhető rendezvény a szolgálati helyen, ha az

- politikai célt szolgál,
- a szolgálati feladat, a szolgálati rend és fegyelem ellen irányul vagy azt bírálja,
- a rendvédelmi szerv iránti közbizalom megingatására alkalmas, vagy
- a rendvédelmi szerv feladataival ellentétes célra irányul.

A helyszínen szolgálatot ellátók kivételével a hivatásos állomány tagja egyenruháját

- a választási eljárásról szóló törvény hatálya alá tartozó gyűlésen nem viselheti, továbbá
- egyéb politikai rendezvényen, valamint a gyülekezési jog hatálya alá tartozó nyilvános rendezvényen csak a rendvédelmi szervet képviselő személyként, az állományilletékes parancsnok engedélyével viselheti.

Ha a hivatásos állomány tagja az előző két felsorolásban foglalt rendelkezést megsérti, magatartását fegyelmi eljárásban kell vizsgálni.

Egyesülési jog

A hivatásos állomány tagjai érdek-képviselői szervezetet az egyesülési jog alapján - az e törvényben meghatározott keretek között - hozhatnak létre, valamint csatlakozhatnak azokhoz. A hivatásos állomány tagjának joga, hogy - törvényben meghatározott feltételek szerint - gazdasági és társadalmi érdekei előmozdítása, védelme érdekében, mindennemű megkülönböztetés nélkül, másokkal együtt érdek-képviselői szervezetet alakítson, továbbá az általa választott szervezetbe - kizárólag az adott szervezet szabályaitól függően - belépjen, vagy az ilyen jellegű szervezetektől távol maradjon.

Az érdek-képviselői szervezetek szolgálati törvény keretei között szabadon működhetnek és gyakorolhatják jogosítványukat. Sztrájkot azonban nem szervezhetnek, és tevékenységükkel - ideértve a rendvédelmi szerv működéséhez szükséges közbizalom fenntartásának veszélyeztetését is - nem akadályozhatják meg a rendvédelmi szerv jogszerű és rendeltetésszerű működését, a hivatásos állomány tagjának a parancs és az intézkedés végrehajtására vonatkozó kötelezettségének teljesítését.

A hivatásos állomány tagja nem csatlakozhat olyan szervezethez, amelynek tevékenysége a rendvédelmi szerv feladataival ellentétes. Ha a hivatásos állomány tagja az előzőekben foglalt rendelkezést megsérti, magatartását fegyelmi eljárásban kell vizsgálni.

A hivatásos állomány tagja köteles a hivatásával össze nem függő, az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról szóló törvény hatálya alá tartozó szervezettel fennálló, valamint újonnan létesülő tagsági viszonyát előzetesen, az állományilletékes parancsnoknak írásban bejelenteni.

Az állományilletékes parancsnok a tagsági viszony fenntartását vagy létesítését írásban megtilthatja, ha az a hivatással vagy az ellátott szolgálati beosztással nem egyeztethető össze, vagy a szolgálat érdekeit sérti vagy veszélyezteti. Az állományilletékes parancsnok köteles a döntését megindokolni.

A hivatásos állomány tagja kamarai tagsághoz kötött tevékenység esetén tagja lehet az illetékes szakmai kamarának. Ezeket a rendelkezéseket megfelelően alkalmazni kell az egyesülési jog alapján létrehozott, szervezett politikai tevékenységet folytató szervezethez, alapítványhoz való csatlakozásra és tevékenységében való részvételre is.

A hivatásos katasztrófavédelmi szerv és a büntetés-végrehajtási szervezet hivatásos állományának tagja pártban tisztséget nem viselhet, párt nevében vagy érdekében – az országgyűlési képviselők, az Európai Parlament tagjainak, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán jelöltként való részvételt kivéve – közszereplést nem vállalhat, a szolgálati helyen vagy a szolgálati feladat teljesítése közben a hivatásos állomány tagja politikai tevékenységet nem folytathat.

Az anyanyelv használata

A rendvédelmi szerveknél a szolgálati érintkezés nyelve a magyar. E korlátozáson túl a hivatásos állomány tagja anyanyelvét szabadon használhatja.

Választójog

A hivatásos állomány tagja nem lehet országgyűlési, európai parlamenti, helyi önkormányzati vagy nemzetiségi önkormányzati képviselő, és nem tölthet be főpolgármesteri, polgármesteri vagy alpolgármesteri tisztséget. Haladéktalanul köteles az állományilletékes parancsnoknak bejelenteni, ha az országgyűlési képviselők, az Európai Parlament tagjainak, a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek, valamint a nemzetiségi önkormányzati képviselők választásán jelöltként nyilvántartásba vették, a jelöltségtől való visszalépését, a tisztségbe való megválasztását, valamint annak elmaradását.

A munka és foglalkozás szabad megválasztása, más kereső tevékenység folytatása

Szolgálati beosztásában a polgári szakképesítését a szolgálat ellátására vonatkozó szabályoknak megfelelően gyakorolhatja, más keresőfoglalkozást az összeférhetlenségről szóló szabályok figyelembevételével folytathat.

*A hivatásos állomány tagja köteles az állományilletékes parancsnoknak **bejelenteni** a szolgálati időn kívüli*

- sporttal vagy ismeretterjesztéssel összefüggő, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesítését,
- gazdasági társaságban - munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonynak nem minősülő - személyes közreműködési kötelezettséggel járó tagsági, felügyelőbizottsági tagsági vagy a gazdasági társaságban vezető tisztségviselői viszony létesítését.

A hivatásos állomány tagja köteles az állományilletékes parancsnoknak bejelenteni a gazdasági társaságban fennálló tagságát, ide nem értve, ha kisebbségi üzletrésztulajdonnal vagy a gazdasági társaság részvényeinek kevesebb mint húsz százalékával rendelkezik.

Nem kell engedélyeztetni vagy bejelenteni a szolgálati időn kívül végzett tudományos, oktatói, művészeti, lektori, szerkesztői, a jogi oltalom alá eső szellemi tevékenység folytatását és a nevelőszülői foglalkoztatási jogviszony létesítését.

Nem adható engedély, ha a munkavégzéssel járó egyéb jogviszony, a civil szervezetben való részvétel vagy tisztségviselés ellentétes a rendvédelmi szerv feladataival, vagy veszélyezteti a szolgálat kötelességszerű, pártatlan és befolyástól mentes ellátását, vagy a rendvédelmi szerv tekintélyét.

Nem kell engedély a szolgálati időn kívül végzett tudományos, oktatói, művészeti, lektori, szerkesztői, valamint a jogi oltalom alá eső szellemi tevékenység folytatásához. Nem adható engedély, ha a munkavégzéssel járó egyéb jogviszony, a civil szervezetben való részvétel vagy tisztségviselés ellentétes a rendvédelmi szerv feladataival vagy a szolgálat kötelességszerű, pártatlan és befolyástól mentes ellátását, illetve a rendvédelmi szerv tekintélyét veszélyezteti.

A hivatásos állomány tagja csak engedéllyel létesíthet olyan munkavégzéssel járó egyéb jogviszonyt, amely a hivatásos szolgálattal, illetve a szolgálati beosztással nem összeférhetetlen.

A tulajdonjog gyakorlásának korlátozása

Az országos parancsnok, az országos főigazgató vagy az állományilletékes parancsnok munkabiztonsági okból vagy a szolgálatellátás rendjének fenntartása és ellenőrizhetősége érdekében megtilthatja, hogy a hivatásos állomány tagja a szolgálatban a miniszteri rendeletben meghatározott egyes vagyontárgyakat, magáncélú telekommunikációs eszközöket, valamint meghatározott összeget meghaladó készpénzt vagy - a bankkártya kivételével - a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény szerinti készpénz-helyettesítő fizetési eszközt magánál tartson, továbbá korlátozhatja a magáncélú telekommunikációs eszközöknek a szolgálatellátás során történő használatát.⁹

6.2. A szolgálati jogviszony alanyai

A szolgálati viszony alanya az állam képviselőjében a rendvédelmi szerv, valamint a szolgálatában álló hivatásos állomány tagja. A szolgálati viszonnal kapcsolatos munkáltatói jogokat - az e törvényben, valamint a következő mondatban meghatározott kivétellel - az állományilletékes parancsnok gyakorolja. Kormányrendelet meghatározza azokat a munkáltatói jogokat, amelyeket a miniszter, az országos parancsnok, az országos főigazgató vagy az állományilletékes parancsnok alárendeltségébe tartozó vezető gyakorol.

---

⁹ 2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról 30. §.

6.2.1. Jogviszony létesítését kizáró körülmények

Nem létesíthető szolgálati viszony azzal,

- 1) aki büntetett előéletű,
- 2) aki a betöltendő szolgálati beosztásnak megfelelő foglalkozástól eltiltás hatálya alatt áll,
- 3) aki büntetlen előéletű, de a bíróság bűncselekmény elkövetése miatt büntetőjogi felelősségét jogerős ítéletben megállapította,
- 4) akivel szemben a bíróság kényszergyógykezelést alkalmazott, a kényszergyógykezelést megszüntető végzés jogerőre emelkedésétől számított három évig,
- 5) akivel szemben a bíróság próbára bocsátást alkalmazott, a próbaidő, annak meghosszabbítása esetén a meghosszabbított próbaidő elteltétől számított három évig,
- 6) akivel szemben büntetőeljárás - ide nem értve a magánvádas vagy pótmagánvádló vádindítványa alapján indult eljárást - van folyamatban, a büntetőeljárás jogerős bejezéséig,
- 7) aki korábban már állt szolgálati viszonyban és szolgálati viszonya a 80. § (1) bekezdés f) vagy g) pontja, vagy a 86. § (2) bekezdés b)-d) pontja alapján szűnt meg, a szolgálati viszony megszűnését, továbbá - ha az később telik le - a büntetőjogi jogkövetkezmények megszűnését követő öt évig.

Egyes pontokban foglalt kizáró októl az állományilletékes parancsnok eltekinthet, ha a mentesítés már bekövetkezett.

6.2.2. Kinevezés

A szolgálati viszony a hivatásos állományba való kinevezéssel és annak elfogadásával határozatlan vagy e törvény rendelkezése alapján határozott időre létesül. A hivatásos állományba kinevezett személy esküt tesz. Ha a hivatásos állomány tagja az eskü letételét megtagadja, a szolgálati viszony létesítésére az érvénytelenség szabályait kell alkalmazni. Az eskü letételéig a hivatásos állomány tagja nem állítható szolgálatba.

6.2.3. Szolgálati beosztásba helyezés

A hivatásos állományba kinevezésről készült okmányoknak tartalmaznia kell a szolgálati viszonyra vonatkozó minden lényeges adatot. Így különösen a szolgálati viszony kezdetét, a hivatásos állomány tagjának szolgálati beosztását és a hivatásos állomány tagjának besorolását, szolgálati és szolgálatteljesítési helyét, rendfokozatát, illetményét, ruházati ellátási normáját, szolgálatteljesítési időrendjét, továbbá próbaidő kikötésénél a próbaidő tartalmát, és ha szükséges, a képzettségek megszerzésére kötelezést. A kinevezési okmány egy példányát a hivatásos állomány tagjának át kell adni.

6.2.4. Kifogástalan életvitel ellenőrzése

A hivatásos állományba jelentkező életvitelét a hivatásos állományba vétel előtt, a rendvédelmi oktatási intézmény ösztöndíjas hallgatója, valamint tanulója életvitelét a hallgatói, tanulói jogviszony létesítése előtt, továbbá a hivatásos állomány tagja, az ösztöndíjas hallgató, valamint a tanuló életvitelét a miniszter által meghatározott gyakorisággal, de legfeljebb évente egy alkalommal a jogviszony fennállása alatt ellenőrizni kell. A szolgálati viszony fennállása alatt a kifogástalan életvitel soron kívüli ellenőrzésére akkor kell intézkedni, ha a kifogástalan életvitel ellenőrzésének kezdeményezésére jogosult tudomására jutott adatokból a kifogásolható életvitelre alapos okkal lehet következtetni.

6.3. Hivatásos szolgálati jogviszony létesítése

Hivatásos szolgálati jogviszony azzal az önként jelentkező, cselekvőképes, állandó belföldi lakóhellyel rendelkező magyar állampolgárral létesíthető, aki:

- 1) önként jelentkezik,
- 2) életkora (18-65 év mínusz 10 év) a megadott keretek között van,
- 3) cselekvőképes,
- 4) állandó belföldi lakóhellyel rendelkezik,
- 5) az előírt iskolai végzettséggel, szakképzettséggel rendelkezik,
- 6) magyar állampolgárságú,
- 7) egészségi, fizikai, pszichikai alkalmassága megfelel az előírásoknak,
- 8) kifogástalan életvitelű és hozzájárul ennek ellenőrzéséhez,
- 9) a megbízhatósági vizsgálat elvégzését tudomásul veszi,
- 10) a Hszt. alapján az alkotmányos jogok korlátozását elfogadja, nem áll fenn összeférhetetlenség.
- 11) tudomásul veszi, hogy szolgálati viszonya fennállása alatt szolgálata törvényes ellátását tudta és beleegyezése nélkül – törvényben meghatározott szerveknél és módon – ellenőrizhetik (a továbbiakban: megbízhatósági vizsgálat),
- 12) hozzájárul a jogszabályokban meghatározott szintű nemzetbiztonsági ellenőrzéséhez, ha az a beosztása ellátásához szükséges.

6.3.1. Egészségügyi, pszichikai fizikai alkalmasság

Szolgálati viszony azzal az önként jelentkező, cselekvőképes, állandó belföldi lakóhellyel rendelkező magyar állampolgárral létesíthető, aki a hivatásos szolgálatra és a tervezett szolgálati beosztására egészségi, pszichikai és fizikai szempontból alkalmas. A felvételi eljárás keretében a humánigazgatási szakszolgálat intézkedik az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági feltételek meglétének vizsgálatára.

Az egészségügyi, pszichikai, fizikai alkalmasságra vonatkozó normák a miniszter által meghatározott, a beosztásnak és életkornak megfelelő követelmények. Az alkalmassági feltételeket az érintettek tudomására kell hozni, és az alkalmasságot rendszeresen ellenőrizni kell. Így egészségi alkalmasságot évente, szűréssel, a pszichikai alkalmasságot két évente, a fizikai alkalmasságot évente, felméréssel (korcsoport és beosztás alapján) ellenőrzik.

6.3.2. Minősítés, előmenetel, teljesítményértékelés

A hivatásos állomány tagjának szolgálatellátását, magatartását és a vele szemben támasztott követelményeknek való megfelelést évente egy alkalommal értékelni kell (a továbbiakban: egyéni teljesítményértékelés).

A tárgyévvel lezáró egyéni teljesítményértékelés - az értékelt képességeinek és szolgálatteljesítéssel összefüggő személyes tulajdonságainak értékelését, valamint a szolgálati beosztás ellátására való alkalmasságára, további fejleszthetőségére és előmenetelre vonatkozó következtetést is tartalmazó - szöveges indokolással kiegészítve adja az értékelt tárgyévvel szembeni minősítését. A minősítés értékelési szintje megegyezik az egyéni teljesítményértékelés szintjével.

Az előmeneteli rendszert meghatározó tényezők:

- horizontális előmenetel a munkaköri kategórián belül;
- vertikális előmenetel – magasabb értékű – munkaköri kategóriába.

Mind a horizontális, mind a vertikális előmenetel meghatározott feltételekhez – képzési/képesítési követelmények teljesítése, teljesítményértékelés – kötött.

Nincs automatikus előmenetel a fizetési kategóriákban. A fizetési szorzóban, besorolási kategóriában és rendfokozatban is csak bizonyos vizsga, továbbképzés (kredit pont szerzés) teljesítése és teljesítmény követelményszint elérése/megléte esetén kerülhet sor.

A szolgálati viszony a hivatásos állományba való felvétellel és annak elfogadásával határozatlan időre létesül. A hivatásos állományba kinevezett személy esküt tesz. A hivatásos állományba való felvétellel egyidejűleg a befejezett tanulmányainak megfelelően a hivatásos állomány pályakezdő tagját hadnaggyá, zászlóssá vagy őrmesterré kell kinevezni.

A szolgálatra alkalmatlanság felmerülése miatt elvégzett egyéni teljesítményértékelés esetén, soron kívüli minősítést kell készíteni meghatározott szempontok alapján. A minősítést az állományilletékes parancsnok hagyja jóvá, melyet ismertetni kell a hivatásos állomány tagjával, aki arra írásban észrevételt tehet, és az ismertetés megtörténtét aláírásával igazolja.

6.3.3. Besorolás

Az egyes szolgálati beosztások besorolását a miniszter - a munkakör tartalmának meghatározott módszertanon és eljárási rendben végrehajtott értékelése alapján - rendeletben állapítja meg. A munkakör értékelése során a szolgálati beosztás szervezeti szintjét is figyelembe kell venni.

A szolgálati beosztások besorolási kategóriáihoz rendelt rendfokozatokat és fizetési fokozatokat, valamint a beosztási illetmény megállapításához szükséges szorzószámokat tiszthelyettesi és tiszti beosztásokban részletesen a törvény melléklete tartalmazza.

A szolgálati törvény alkalmazásában alacsonyabb besorolású vezetői beosztás: az a vezetői szolgálati beosztás (a továbbiakban: vezetői beosztás), amely a betöltött vezetői beosztás besorolási kategóriájánál alacsonyabb besorolási kategóriába tartozik alacsonyabb szolgálati beosztás: az a szolgálati beosztás, amely a betöltött szolgálati beosztásnál alacsonyabb besorolási osztályba vagy besorolási kategóriába tartozik, továbbá a vezetői beosztást betöltők esetében a nem vezetői beosztás vagy az alacsonyabb besorolású vezetői beosztás is.

6.4. A hivatásos szolgálati jogviszony tartalma

A szolgálati jogviszony tartalma, mint minden jogviszony esetén jogok és kötelezettségek összessége. Jelen esetben az előjáró és a hivatásos állományú beosztott kötelezettségeire térünk ki.

6.4.1. Előjárói kötelezettségek

- 1) a hivatásos állomány tagja feladatait a munkaköri leírásban rögzíteni, őt a szolgálati viszonyra vonatkozó szabályok, illetve az egyéb jogszabályok szerint foglalkoztatni, részére az egészséges és biztonságos szolgálatteljesítés feltételeit biztosítani;
- 2) a szolgálati feladatok ellátását úgy megszervezni, hogy a hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból eredő jogait gyakorolni, kötelezettségeit teljesíteni tudja;
- 3) a feladatok elvégzéséhez szükséges tájékoztatást és irányítást megadni, a szolgálatteljesítéshez szükséges ismeretek megszerzését biztosítani.

6.4.2. A hivatásos állomány tagja köteles

- 1) az előírt helyen és időben, szolgálatképes állapotban megjelenni és feladatát teljesíteni, illetve e célból rendelkezésre állni;
- 2) a szolgálati feladatait a törvényes előírásoknak, a parancsoknak és intézkedéseknek megfelelően – szükség esetén a veszély vállalásával –, az elvárható szakértelemmel és gondossággal, pártatlanul és igazságosan végrehajtani;
- 3) a munkatársaival együttműködni, a munkáját úgy végezni és általában olyan magatartást tanúsítani, hogy az – kivéve, ha ez a feladat végrehajtásával elkerülhetetlenül együtt jár – más egészségét, testi épségét ne veszélyeztesse, anyagi károsodását ne idézze elő;
- 4) a számára meghatározott iskolai rendszerű vagy iskolai rendszeren kívüli oktatásban, képzésben részt venni, és az előírt vizsgákat letenni;

- 5) az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelményeknek eleget tenni, és az ezek ellenőrzése érdekében szükséges, a miniszter által meghatározott felméréseknek, szűréseknek és vizsgálatoknak magát alávetni, egészségének megóvása, illetőleg gyógyulása érdekében előírt orvosi utasításokat betartani;
- 6) a külön jogszabályban foglalt esetben kötelező védőoltásnak magát alávetni;
- 7) szolgálaton kívül is a hivatásos állomány tagjához és beosztásához méltó magatartást tanúsítani.
- 8) az állományilletékes parancsnoknak haladéktalanul bejelenteni, ha vele szemben a törvényben meghatározott összeférhetlenségi ok merült fel, vagy ha szolgálati viszonyának fennállása alatt összeférhetetlen helyzetbe került.

6.5. A szolgálati jogviszony megszűnésének esetei

A szolgálati viszony megszűnik

- 1) a szolgálat felső korhatárának elérésével,
- 2) a hivatásos állomány tagjának halálával,
- 3) a törvény erejénél fogva, e törvényben meghatározott esetekben,
- 4) a törvényben meghatározott esetben, ha az érvénytelen jognyilatkozat alapján jött létre,
- 5) a határozott időre létesített szolgálati viszony esetében a határozott időtartam leteltével,
- 6) a szolgálati viszony megszüntetése fenyítés kiszabásával,
- 7) büntetőeljárás keretében szolgálati viszony megszüntetése, lefokozás, a szolgálati viszony keretében betöltött szolgálati beosztás ellátásához szükséges tevékenység folytatását kizáró foglalkozástól eltiltás vagy közügyektől eltiltás alkalmazásával.

A szolgálati viszony megszüntethető

- 1) közös megegyezéssel,
- 2) lemondással,
- 3) azonnali hatályú lemondással,
- 4) felmentéssel,
- 5) kormányzati szolgálati, állami szolgálati, közsolgálati, közalkalmazotti jogviszonyban vagy igazságügyi alkalmazotti szolgálati jogviszonyba történő áthelyezéssel,
- 6) más rendvédelmi szervhez történő áthelyezéssel,
- 7) a Magyar Honvédséghez történő áthelyezéssel,
- 8) azonnali hatállyal a próbaidő alatt.

6.5.1. Közös megegyezés

A szolgálati viszony – a munkáltatói jogkört gyakorló eljárónak és a hivatásos állomány tagjának közös megegyezésével – bármikor megszüntethető. A megszüntetést bármelyik fél kezdeményezheti. A megegyezést írásba kell foglalni, amelyben rögzíteni kell a szolgálati viszonyból eredő, a felek egymás iránti jogait és kötelezettségeit

6.5.2. Lemondás

A hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyáról vagy azzal együtt a rendfokozatáról – a szükségállapot vagy rendkívüli állapot idejét, valamint a váratlan támadás időszakát kivéve – lemondhat. A lemondási idő 2 hónap, a felek ennél rövidebb határidőben is megállapodhatnak. Aki a szolgálati viszonyáról lemondott, a lemondási idő elteltével elveszti a hivatásos szolgálat alapján járó, jogszabályban meghatározott jogait.

6.5.3. Felmentés

A hivatásos állomány tagjának a szolgálati viszonyát felmentéssel meg kell szüntetni, ha

- 1) minősítése, pszichikai, fizikai vagy egészségi állapota alapján a hivatásos szolgálatra alkalmatlanná vált, vagy szolgálati beosztásának ellátására alkalmatlanná vált és részére a rendvédelmi szervnél megfelelő szolgálati beosztás, munkakör nem biztosítható,
- 2) a hivatásos szolgálatra alkalmatlanná vált, mert nem felel meg a kifogástalan életvitel követelményének,
- 3) nemzetbiztonsági szempontból alkalmatlanná vált, mert a nemzetbiztonsági ellenőrzése során nemzetbiztonsági kockázatot állapítottak meg – kivéve, ha a nemzetbiztonsági ellenőrzés tárgykörét szabályozó törvény szerint arra feljogosított személy a nemzetbiztonsági ellenőrzés alá eső jogviszony fenntartását jóváhagyta –, és a hivatásos állomány tagja a részére az eredeti szolgálati beosztásból való felmentését követően vagy a rendelkezési állomány ideje alatt felajánlott szolgálati beosztást nem fogadta el, vagy a rendelkezési állomány ideje úgy telik el, hogy részére megfelelő, felajánlható szolgálati beosztás nem volt,
- 4) a hivatásos szolgálatra méltatlanná vált, mert szolgálaton kívül olyan cselekményt követett el, amely a rendvédelmi szerv működésébe vetett közbizalmat súlyosan veszélyezteti és emiatt nem várható el, hogy a rendvédelmi szerv a szolgálati viszonyát fenntartsa,
- 5) a vezetői kinevezés visszavonását követően szolgálati beosztás nem biztosítható vagy a felajánlott szolgálati beosztást nem fogadja el,
- 6) a rendelkezési állomány megszűnésekor megfelelő szolgálati beosztás nem biztosítható,

- 7) más szervhez vezénylés, valamint külföldre vezénylés megszűnése után részére a végzettségének, képzettségének megfelelő beosztás nem biztosítható és rendelkezési állományba sem helyezhető, vagy a részére a felajánlott alacsonyabb szolgálati beosztást nem fogadja el.

A munkáltatói jogkört gyakorló eljáró a felmentést köteles megindokolni. Ebből világosan ki kell tűnnie, hogy a felmentés indoka valós és okszerű. Felmentés esetén a felmentési idő legalább két hónap, de a nyolc hónapot nem haladhatja meg. A hivatásos állomány tagja írásbeli kérelme alapján a felek ennél rövidebb időtartamban is megállapodhatnak.

A szolgálati viszony megszűnésekor, a szolgálatteljesítés utolsó napján a hivatásos állomány tagja részére ki kell fizetni az illetményét, egyéb járandóságait, és ki kell adni a szolgálati viszonyra vonatkozó igazolást.

6.6. Illetmény

A hivatásos állomány tagja szolgálati viszonya alapján *alapilletményből*, az egyéb *pótlékokból* és *teljesítményjuttatásból* álló **illetményre** jogosult. A hivatásos állomány tagja havonta alapilletményre és az egyéb pótlékokra jogosult. Az alapilletmény beosztási illetményből, szolgálati időpótlékból és hivatásos pótlékból tevődik össze. Az ellátott feladattól és körülményektől függően a hivatásos állomány tagja a törvényben megállapított egyéb pótlékokra jogosult.

Az alapilletmény nem lehet kevesebb a jogszabályban meghatározott, a betöltött szolgálati beosztáshoz szükséges iskolai végzettség, szakképesítés szintjétől függő garantált bérminimum összegénél.

A hivatásos állomány tagja szolgálati viszonya alapján havonta *illetményre és pótlékokra* jogosult. Az illetmény:

- *Alapilletmény* a beosztási illetmény (rendvédelmi illetményalap és besorolás szerinti fizetési fokozat szorzószáma),
- *szolgálati időpótlék* (szolgálati viszonyban töltött 10. évtől 5 évente növekvő – 75 %-320 %),
- *hivatásos pótlék* (szolgálat jellegétől függően 50 %-650 %).

6.6.1. Egyéb pótlékok

- Egyéb pótlékok (veszélyességi pótlék, preferált település pótléka, éjszakai és délutáni pótlék, nyelvpótlék, címpótlék).

Teljesítményjuttatás (évente két alkalommal)

A hivatásos állomány tagja az előző évi egyéni teljesítményértékelésének eredményétől függően, a szervezeti egység számára a szervezeti teljesítményértékelés eredménye alapján a

személyi juttatás előirányzaton belül biztosított költségvetési keret terhére évente két alkalommal, április és szeptember hónapban, egyenlő mértékű teljesítményjuttatásban részesíthető.

A teljesítményjuttatás tárgyévre meghatározott mértéke nem haladhatja meg a hivatásos állomány tagja alapilletményének háromszorosát. Az előző évi egyéni teljesítményértékelésre tekintettel a tárgyévre megállapított teljesítményjuttatásra a hivatásos állomány tagja akkor is jogosult, ha szolgálati viszonya a kifizetési év közben megszűnik.

6.7. Juttatások, költségtérítések

Illetményen kívüli juttatások a rendőrségnél:

- 1) cafetéria juttatás (évi bruttó 200 000 Ft),
- 2) lakhatási támogatás:
  - lakbértámogatás vagy albérleti díj hozzájárulás,
  - lakásvásárlás anyagi támogatása kamatmentes munkáltatói kölcsönnel,
  - szükség esetén szálló vagy garzon elhelyezés,
- 3) természetbeni ellátások (a rendőrség feladatainak megfelelő fegyverzet, felszerelés, ruházat),
- 4) évente ruházati utánpótlási ellátmány, amelynek összege a rendvédelmi illetményalap 250%-a (96 625 Ft),
- 5) munkába járással kapcsolatos utazási költségtérítés (bérlet vagy menetjegy árának 86%-a),
- 6) egyéb utazási kedvezmény (belföldre, évente 12 alkalommal a vasúti vagy autóbusz menetjegy árának 50%-a),
- 7) belföldi, külföldi kiküldetések esetén járó napidíjak és költségtérítések,
- 8) kedvezményes mobiltelefon tarifacsomagok igénybevétele,
- 9) támogatások:
  - üdülési támogatás,
  - családalapítási támogatás,
- 10) illetményelőleg,
- 11) tanulmányi ösztöndíj, képzési, továbbképzési támogatás,
- 12) szociális, születési, beiskolázási, temetési segély,
- 13) egészségügyi ellátás és költségtérítések (látásjavító szemüveg, kontaktlencse, képernyős szemüveg, fogászati ellátás),
- 14) folyószámla költségtérítés (4000 Ft/év),
- 15) rendőrségi sportlétesítmények díjtalan használata,
- 16) hivatásos állomány csoportos élet- és balesetbiztosítása.

Választható juttatások

A hivatásos állomány tagja természetbeni juttatásként - választása szerint - a személyi jövedelemadóról szóló 1995. évi CXVII. törvény 71. § (1) bekezdésében meghatározott juttatásokra, legfeljebb az ott meghatározott mértékig és feltételekkel jogosult. A juttatás éves összege biztosít fedezetet az egyes juttatásokhoz kapcsolódó, a juttatást teljesítő munkáltatót terhelő közterhek megfizetésére is.

Nem jogosult természetbeni juttatásra a hivatásos állomány tartós külszolgálaton lévő vagy nemzeti szakértőként foglalkoztatott tagja, továbbá a hivatásos állomány tagja azon időtartamra, amely során illetményre vagy távolléti díjra nem jogosult, feltéve, hogy a távollét időtartama meghaladja a harminc napot.

A hivatásos állomány tagja írásban vagy elektronikus úton a tárgyév január 31-éig, a szolgálati viszony létesítésekor vagy az áthelyezésekor nyilatkozik arról, hogy a természetbeni juttatás összegén belül milyen juttatásokra tart igényt. A természetbeni juttatás éves összege - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - nem lehet alacsonyabb a rendvédelmi illetményalap háromszorosánál, és nem lehet magasabb a tárgyévi költségvetésben meghatározott összegnél. A természetbeni juttatás éves összege biztosít fedezetet az egyes juttatásokhoz kapcsolódó, a juttatást teljesítő rendvédelmi szervet terhelő közterhek megfizetésére is.

A hivatásos állomány tagja *jubileumi jutalomra* jogosult, amelynek mértéke az eltöltött szolgálati időtől függ. A belföldi szolgálati kiküldetése esetén *napidíjra* jogosult. Meghatározott esetekben *távolléti díj* jár.

A hivatásos állomány tagját megillető *költségtérítések* fajtáit, mértékét, a költségtérítés feltételeit, rendjét a miniszter állapítja meg. Lehetnek olyan költségei a hivatásos állományúaknak, amelyek a szolgálattal összefüggésben keletkeztek, azokat a szervezetnek meg kell téríteni. Például ilyenek lehetnek, az egyik szolgálati helyről a másikra szolgálati érdekből történő áthelyezéssel vagy vezénlyéssel kapcsolatosan, a szolgálati feladat ellátásával kapcsolatban indokoltan felmerült vagy a szabadságról, a munkaszüneti és a pihenőnapról történő visszarendeléssel összefüggő költségek.

6.8. Kedvezmények és támogatások

A hivatásos állomány tagja részére – szolgálati viszonya alapján – visszatérítendő, illetőleg vissza nem térítendő szociális, jóléti és kulturális kedvezmények és támogatások biztosíthatók. Ezek különösen a következők:

- 1) üdülési támogatás,
- 2) családalapítási támogatás,
- 3) szociális támogatás,
- 4) illetményelőleg, valamint
- 5) tanulmányi ösztöndíj, képzési, továbbképzési támogatás.

A szolgálat érdekében részletesen szabályozottan *lakhatási támogatást* kap a hivatásos állomány tagja. *Természetbeni ellátás* keretében térítésmentesen el kell látni a fegyveres szerv

feladatainak megfelelő fegyverzettel, felszereléssel, ruházattal és – a jogszabályban meghatározott esetben – élelmezéssel, a hivatásos állomány tagja évente a mindenkori illetményalap 250 %-ának megfelelő mértékű ruházati utánpótlási ellátmányra jogosult, amely természetben is kiadható.

7. A szolgálati érintkezés szabályai, a szolgálati feladatok ellátásának egységesen érvényes rendje

7.1. A szolgálati érintkezés szabályai

7.1.1. Általános szabályok

A szolgálati törvény hatálya alá tartozó szervek hivatásos állományú tagjainak egymással szóban, illetve írásban történő érintkezés szabályait a vonatkozó jogszabályok – szolgálati törvény, a szervezeteket közvetlenül szabályozó törvények, szolgálati szabályzatok stb. – rendelkezései határozzák meg. A szervezetek hivatásos állományú tagjai a szolgálati beosztásuk alapján egymással alá-fölé rendeltségi viszonyban állnak, ezek alapján megkülönböztetünk szolgálati elöljárót és alárendeltet.

7.1.2. Szolgálati elöljáró

A hivatásos állomány tagjával szemben a magasabb szolgálati beosztásánál fogva parancs, intézkedés kiadására vagy munkáltatói jogkör gyakorlására jogosult személy. Szolgálati elöljárónak vezető beosztású, kormánytisztviselőként foglalkoztatott személy is minősülhet.

7.1.3. Alárendelt

Aki valamely szolgálati elöljáróhoz szolgálati beosztás, külön parancs vagy utasítás alapján akár ideiglenes jelleggel is be van osztva. Például a Győri Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály osztályvezetője szolgálati elöljárója a kapitányság járőreinek. Az osztályvezető szolgálati elöljáró, *a járőrök alárendeltek.*

Azok a hivatásos állományú tagok, akik nem állnak egymással szolgálati elöljárói – alá-fölérendeltségi – viszonyban rendfokozatuk alapján lehetnek *feljebbvalók* vagy *alacsonyabb rendfokozatúak.*

7.1.4. Feljebbvaló

Az, akinek magasabb rendfokozata van, és az alacsonyabb rendfokozatúval nem áll szolgálati elöljárói viszonyban.

7.1.5. Alacsonyabb rendfokozatú

Az, akinek alacsonyabb rendfokozata van, és a magasabb rendfokozatúval nem áll szolgálati előjárói viszonyban. *Például* a Pécsi Rendőrkapitányság zászlósa feljebbvalója a Siófoki Rendőrkapitányság őrmesterének, noha irányában parancsadási joga nincs. (Ha az őrmester törvénysértését észleli a zászlós, akkor *előjárói viszonyba* lépve már adhat parancsot.)

A szolgálati előjárók és feljebbvalók a szolgálati érintkezés alkalmával alárendeltjeiket, valamint az alacsonyabb rendfokozatúakat

- vezetéknevükön és rendfokozatukon, vagy
- rendfokozatuk megnevezésével és az „úr” – nők esetében az „asszony” vagy a „kisasszony” – szóval szólítják meg.

Példa: Kiss őrmester, Zászlós Úr, Főtörzsőrmester Asszony, Törzsőrmester Kisasszony!

Az a hivatásos, akit szolgálati előjárója vagy feljebbvalója megszólít, „Parancs!” szóval jelentkezik. Az alárendelt a szolgálati előjárót, az alacsonyabb rendfokozatú a feljebbvalót a rendfokozatával és az „úr” – nők esetében az „asszony” vagy a „kisasszony” – szóval szólítja meg.

Példa: Alezredes Úr! Kérek engedélyt jelenteni. Őrnagy Asszony! Jelentem, a kapott utasítást végrehajtottam. Hadnagy Kisasszony! Kérek engedélyt távozni.

A távol lévő szolgálati előjárót, feljebbvalót, valamint alárendeltet a vezetéknevével és rendfokozatával kell mások előtt megnevezni. A távbeszélőn történő szolgálati érintkezés alkalmával a hívó fél bemutatkozása – nevének, rendfokozatának közlése – után az alacsonyabb rendfokozatú köteles jelentkezni, kivéve, ha a szolgálati előjáró-alárendelt viszonyból más következik.

Példa: Szabó ezredes vagyok. Ezredes Úr, Kovács őrnagy jelentkezem!

7.1.6. A jelentkezések rendje

A szolgálati előjárónál a rendőri szerv vezetője és annak beosztottjai jelentkezni kötelesek. Jelentkezés alkalmával az alárendelt jelenti vezetéknevét, rendfokozatát és röviden azt, amit szolgálati előjárója tudomására akar hozni.

Példa: Őrnagy Úr! Jelentem, hogy a kapott utasítás alapján az elővezetést végrehajtottam. Az elővezetett személlyel szemben bilincset alkalmaztam, amely sérülést nem okozott. Az elővezetett személy együttműködő magatartást tanúsított.

Ünnepi rendezvény, szemle vagy parancsnoki értekezlet kivételével a jelentkezéskor, jelentéstételkor nem kell nevet, rendfokozatot, beosztást jelenteni, ha a szolgálati előjáró ismeri azt, aki jelent vagy jelentkezik.

A rendőri szerv vezetője – a szolgálati előjárói mellett – jelentkezni köteles az egységhez érkező köztársasági elnöknél, az Országgyűlés elnökénél és a miniszterelnöknél, valamint a rendészetért felelős miniszternél. Az előre bejelentett ellenőrzés alkalmával az ellenőrzött szerv

vezetője szolgálati öltözetben köteles jelentkezni. A felsőbb szintű szervtől ellenőrzés céljából érkezett beosztottnál az ellenőrzött szerv vezetője köteles jelentkezni, ha az érkező nála magasabb vagy vele azonos rendfokozatú.

A felsőbb szintű szervtől érkező beosztott köteles jelentkezni, ha alacsonyabb rendfokozatú, mint az ellenőrzés alá vont szerv vezetője.

Ha az ellenőrzést végző nem szolgálati előljáró, akkor csak az ellenőrzött szerv vezetője útján intézkedhet. Ez alól kivételt képez, ha a késelem a szolgálati feladatok ellátását veszélyezteti. Az ellenőrzött szerv vezetője köteles az ellenőrzést végző felhívására intézkedni az észlelt törvénysértés megszüntetésére. Véleménykülönbség esetén – soron kívül – a közös szolgálati előljáró döntését kell kérni.

7.1.7. A tiszteletadás szabályai

A szervezet egyenruhát viselő tagjai, a „csapatok” és egységek a szervezetek alaki szabályzata, alaki szabályainak, előírásainak megfelelően teljesítenek tiszteletadást. Az egyenruhát viselő tagok találkozáskor egymásnak tiszteletadást teljesítenek. Alárendeltek és alacsonyabb rendfokozatúak előre tisztelegnek. Az azonos rendfokozatúak kölcsönösen tisztelegnek egymásnak. Az egyenruhát viselők kölcsönös udvariasság alapján a rendfokozat figyelembevételével tiszteletadást teljesítenek a Magyar Honvédség, a rendvédelmi szervek egyenruhát viselő tagjainak.

Az alárendelt jelentési kötelezettsége

Az alárendelt szolgálati előljárójának szóban jelenti

- 1) a szolgálati feladat, az utasítás végrehajtását, valamint az azt akadályozó körülményeket,
- 2) beosztásba való kinevezését, magasabb rendfokozatba történt előléptetését, kitüntetését, megdicséretét, jutalmazását, ha ezt nem a közvetlen szolgálati előljáró jelenlétében közölték vagy nem tőle kapta,
- 3) ha más szolgálati előljárótól utasítást kapott vagy az ellenőrizte tevékenységét,
- 4) szabadságról való bevonulását, vezényletének lejárta, a vezénylet helyéről történő bevonulását,
- 5) fegyelmi fenyítését, ha azt nem közvetlenül szolgálati előljárója szabta ki,
- 6) intézkedéseit, valamint
- 7) megbetegedését, felgyógyulását.

Az alárendelt szolgálati előjárójának írásban jelenti

- 1) a személyi és családi körülményeiben beállott változásokat, valamint
- 2) ha bűncselekmény, szabálysértés vagy a helyszínen közigazgatási bírsággal sújtható szabályszegés miatt vele szemben intézkedés történt.

Ha más jogszabály jelentési kötelezettséget ír elő, a jelentést írásban kell megtenni.

7.1.8. A szolgálati út

A szolgálati út a szolgálati érintkezésnek, az ügyek intézésének az a módja, amikor az ügy a közvetlen parancsnok és a közbeeső szolgálati előjárók útján jut ahhoz, akinek abban döntési, utasítási, parancsadási, intézkedési joga vagy kötelessége van. *Példa:* A járőr előterjeszt egy kérelmet, amelyben döntési jogosultsággal a kapitányságvezető rendelkezik. A kérelmet a közvetlen szolgálati előjárójának (szolgálati parancsnokának, váltás parancsnokának) adja le, aki továbbítja az alosztályvezetőnek, aki továbbítja az osztályvezetőnek, akin keresztül jut el a kérelem a kapitányságvezetőhöz. A kapitányságvezető kérelem elbírálását nagyban segíti, ha a közbeeső szolgálati előjárók ráírják indoklással a véleményüket (javaslom, mert..., nem javaslom, mert...)

7.1.9. A rendőri feladatok ellátásának és az utasítás teljesítésének kötelezettsége

A rendvédelmi szerveknél annak a belső szervezetét és működésének részletes szabályait, az utasítás kiadás rendjét úgy kell kialakítani, hogy az utasítás kiadójának és végrehajtójának egyéni felelőssége mindenkor megállapítható legyen. Az utasításokat – a kérelmekhez hasonlóan – a szolgálati út betartásával kell kiadni.

A felsőbb szintű rendőri szerv, valamint a szolgálati előjáró a szolgálati út betartását mellőzheti, ha a szolgálati út betartása miatt a szolgálati érdek sérelmet szenvedne. Az alárendelt a szolgálati út mellőzésével kapott utasítást jelenti közvetlen szolgálati előjárójának. Például rendőr az utasítás tudomásulvételét „Értettem!” szóval jelenti. *Indokolt esetben a szolgálati előjáró köteles meggyőződni arról, hogy az alárendelt pontosan megértette az utasítást.* A távbeszélőn adott utasítás jogosultságáról kétség esetén visszahívással kell meggyőződni.

Ha az utasítás végrehajtását elháríthatatlan akadály lehetetlenné teszi, ezt a körülményt az utasítást adó szolgálati előjáró felé haladéktalanul jelenteni kell. Ha a kapcsolat megszakad a szolgálati előjárójával, utasítás hiányában köteles a jogszabályok és más rendelkezések előírásai szerint önállóan eljárni.

Az utasítást az alárendelt ellentmondás nélkül, kellő időben és a legjobb tudása szerint hajtja végre. Ha a parancs teljesítését másik szolgálati előjáró parancsa akadályozná, az alárendelt az előzőleg kapott utasítást köteles jelenteni. Ha a szolgálati előjáró ennek ellenére utasítást ad parancsa végrehajtására, azt teljesíteni kell. Az utóbbi utasítás teljesítését követően az első utasítás végrehajtását meg kell kezdeni, valamint folytatni kell.

Az első utasítás teljesítésének elmulasztásáért, késedelmes teljesítéséért az új utasítást adó szolgálati előjáró felelős. Az, aki az újabb parancsot adta, értesíti erről az előző utasítást adó szolgálati előjárót. Az utasítás végrehajtását mindkét szolgálati előjárónak jelenteni kell. A

fontosabb utasításokat a szolgálati előljáró írásban adja ki, és gondoskodik az érintett beosztottak előtt történő kihirdetésükről.

7.1.10. Az utasítás végrehajtásának a rendje

- A rendőr a feladata teljesítése során köteles végrehajtani a szolgálati előljáró utasításait.
- Meg kell tagadnia az utasítás végrehajtását, ha azzal bűncselekményt követne el.
- A rendőr a szolgálati előljáró jogszabálysértő utasításának teljesítését – ha azzal bűncselekményt nem követ el – nem tagadhatja meg, de az utasítás jogszabálysértő jellegére, ha az számára felismerhető, haladéktalanul köteles az előljáró figyelmét felhívni. Ha az előljáró az utasítást fenntartja, azt az utasított kérelmére köteles írásba foglalva kiadni.
- Az írásba foglalás megtagadása vagy elmaradása az utasítást adó közvetlen felettesénél bejelenthető, e jog gyakorlásának azonban az utasítás teljesítésére nincs halasztó hatálya.

8. Objektumvédelmi, őrzési, személy- és vagyonvédelmi általános szabályok

Az objektumvédelemmel, az őrzéssel, illetve a személy- és vagyonvédelemmel kapcsolatos feladatok ismertetésénél az általános rendőrségnél meghatározottakat követjük, mert a legszélesebb körű szabályozást ott találjuk.

8.1. Objektumvédelem

Az objektumvédelem alatt értjük azoknak az épületeknek, létesítményeknek az őrzését, amelyek a tevékenységük, működésük, vagy rendeltetésük miatt e besorolás alá esnek. Ilyen például az állam működése, illetve a lakosság ellátása szempontjából kiemelkedően fontos létesítmények köre, a rendőrségi, a honvédségi objektumok, az önkormányzatok épületei stb. Az objektumvédelem feladata, biztosítani az őrzött létesítmény, intézmény működésének zavartalanságát, illetéktelen személyek belépésének, illetve meg nem engedett tárgyak (pl.: közbiztonságra különösen veszélyes eszközök, lőfegyver, akár engedéllyel tartott esetén is stb.) bevitelének megakadályozása. Az objektumvédelmi feladatokat alapvetően a rendőrség, a honvédség, a fegyveres biztonsági őrök látja el. Ezen kívül más szervezetek is elláthatnak a saját objektumuk védelme érdekében őrzési feladatokat, sőt személy- és vagyonőrök is bevonásra kerülhetnek.

Az épületek, objektumok, intézmények őrzését a veszélyeztetettségük alapján védhetünk:

- élő erővel (őrszemélyzettel),
- technikai eszközökkel (kamera- és beléptető rendszer, elektronikai védelmi eszközök stb.), illetve
- az előzőek kombinációjával (ez a leghatékonyabb módszer).

Az őrzési feladatok hatékony ellátásához szorosan kapcsolódik az objektumra, intézményre vonatkozó biztonsági rendszabályok betartása, illetve betartatása. Gondoljunk csak bele mennyire fontos és „életmentő” lehet közveszéllyel fenyegetés (bombariadó) esetén az épület kiürítésére, vagy „idegen” tárgy kiszűrésére. Ezért fontos, hogy az ott dolgozók is vegyék komolyan a biztonsági rendszabályok betartását, illetve hajtsák végre az őrszemélyzet utasításait.

8.1.1. A rendőrség létesítményvédelmi feladatai

A rendőrség végzi a jogszabály által meghatározott épületek, létesítmények őrzését és védelmét. Az őrzésre kijelölt létesítmények védelmének módját

- illetékességi területén a rendőrfőkapitány,
- a Készenléti Rendőrség hatáskörébe tartozó feladat esetén a Készenléti Rendőrség parancsnoka,
- a Terrorelhárítási Központ hatáskörébe tartozó feladat esetén a Terrorelhárítási Központ főigazgatója határozza meg.

8.1.2. A rendőrség által védett objektumok körébe tartoznak

- a rendőrség tulajdonában, illetve birtokában, használatában lévő létesítmények, épületek;
- őrzött szállások, befogadó-állomások;
- a Magyar Köztársaság területén működő, a nemzetközi jog alapján sérthetlenséget élvező diplomáciai és konzuli képviseletek, továbbá sérthetlenséget élvező tagjaik védelmének, valamint a nemzetközi szervezetek objektumai őrzésének rendjéről szóló kormányrendelet hatálya alá tartozó külképviseletek objektumai;
- egyes minisztériumok épületei, kormányzati létesítmények.

A *rendőrségi objektumok* tekintetében 2009 óta lehetőség van arra, hogy a nyílt (vagyis bárki számára nyilvánvalóan a rendőrség által használt, jobbra ügyfélforgalommal is érintett) rendőrségi objektumok körébe sorolt létesítményeket az általános rendőri feladatokat ellátó szerv belső szervezetében létrehozott fegyveres biztonsági őrségével őrizze.

Az *őrzött szállások, befogadó-állomások* működtetése nem kizárólagos rendőrségi feladat, hanem abban a Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal számára is jelentős szerepet adott a jogalkotó, mint a menekültügyekért, idegenrendészeti hatósági teendőkért felelős szakhatóság. Ennek ellenére az ilyen objektumok őrzésében a rendőrség hivatásos, illetve a saját szervezetében létrehozott fegyveres biztonsági őrségi állománya is – ideiglenes vagy állandó jelleggel – részt vállal.

A *külképviseletek* őrzését **a rendőrség kizárólagos feladatként végzi**, abban külső közreműködő nem vesz részt, bár a külképviseletek fenntarthatnak saját védelmi szolgálatot is. A rendőri

jellegű biztosítás azonban csak és kizárólag az épület külső védelmét jelentheti, az épületbe történő be- és kiléptetés vagy az őrzött külképviseleti objektumon belül, létesítményvédelmi feladatot a rendőrség nem hajthat végre.

A rendőrség által őrzött kormányzati, minisztériumi épületek, illetve a védett személyek és a kijelölt létesítmények védelmének a körét kormányrendelet határozza meg. Az őrzést, a jelenlegi előírások szerint az általános rendőri feladatok ellátására létrehozott szerv részéről a Készenléti Rendőrség végzi.

8.1.3. Rendőrség gondoskodik az alábbi létesítmények védelméről

Létesítménybiztosítási intézkedés céljából kijelölt létesítmények és értékek:

- 1) a Szent Koronához tartozó jelvények közül a koronázási palást,
- 2) a Sándor-palota épülete,
- 3) az Alkotmánybíróság épülete,
- 4) az Állami Számvevőszék központi épülete,
- 5) a Kúria épülete,
- 6) a Legfőbb Ügyészség épülete,
- 7) a Miniszterelnökségnek a Budapest Nagysándor József utcai épülete és a Budapest Wesselényi utcai épülete,
- 8) a Belügyminisztériumnak a miniszter elhelyezését biztosító épülete,
- 9) az Emberi Erőforrások Minisztériumának a miniszter elhelyezését biztosító épülete,
- 10) a Földművelésügyi Minisztériumnak a miniszter elhelyezését biztosító épülete,
- 11) az Igazságügyi Minisztériumnak a miniszter elhelyezését biztosító épülete,
- 12) a Külgazdasági és Külügyminisztériumnak a miniszter elhelyezését biztosító épülete,
- 13) a Nemzeti Fejlesztési Minisztériumnak a miniszter elhelyezését biztosító épülete,
- 14) az Információs Hivatal központi objektuma.

A fenti, kijelölt létesítmények védelme a létesítmény technikai biztosítására, a be- és kilépő személyek, valamint csomagjaik ellenőrzésére, a létesítmény közvetlen környezetének, továbbá az érkező szállítmányok és küldemények biztonsági ellenőrzésére, a külső-belső őrzésre terjed ki.

Országgyűlési Őrség

2013. január 1-jét követően – az általános rendőrségi feladatokat ellátására létrehozott szerv kötelékéből kiválva – önálló szervezet kezdte meg működését Országgyűlési Őrség néven, amely – többek között – az Orzágház, Országgyűlési Irodaház védelmét, valamint az Országgyűlés elnökének személyvédelmét látja el.

Fegyveres biztonsági őrség

A fejezet bevezetőjében utaltunk rá, hogy egyes objektumok őrzését fegyveres biztonsági őrök látják el. Ezek különösen az állam működése, illetve a lakosság ellátása szempontjából kiemelkedően fontos létesítmények:

- 1) az állam biztonsága, illetve a honvédelem szempontjából fontos létesítményeket;
- 2) a nemzetközi személy- vagy teherforgalomban működő repülőtereket;
- 3) olyan robbanásveszélyes, tűzveszélyes, mérgező, valamint az egészségre vagy a környezetre veszélyes anyag felhasználásával, gyártásával, tárolásával, forgalmazásával, szállításával összefüggő tevékenységet, amely katasztrófát okozhat, továbbá a jogszabályban meghatározott nukleáris és más radioaktív anyagot, nukleáris létesítményeket;
- 4) a lakosság alapvető szükségletét biztosító infrastruktúra és közműrendszer egyes elemeit;
- 5) a kiemelt jelentőségű nemzeti, kulturális értéket;
- 6) a postai szolgáltató kiemelt létesítményét, a közszolgálati rádió és televízió, a távközlési rendszerek központi létesítményét.

Személy- és vagyonőr

Külön erre vonatkozó jogszabályi tilalom hiányában ***valamennyi állami és magántulajdonú objektum esetében – függetlenül annak veszélyeztetettségétől – lehetőség van a magánbiztonsági szolgáltatók biztonsági őri végzettségű munkatársainak bevonására.*** A biztonsági őrök, személy- és vagyonőrök akár önállóan, akár fegyveres biztonsági őrökkel vagy rendőrökkel közösen is elláthatnak szolgálatot.

8.1.4. A rendőrség által ellátott őrszolgálati tevékenység általános szabályai

A rendőrség fogalmi meghatározásában *az őrszolgálat* az a szolgálati forma, amely során az erre a feladatra kijelölt rendőr (az őr) az őrhelyén (felállítási helyen és mozgási körzetben) állandó vagy ideiglenes jelleggel személyt, meghatározott területet, létesítményt vagy értéket véd, őriz, illetőleg közbiztonsági szempontból ellenőríz.

Az *őr* a szolgálatparancsnok (szolgálatot irányító parancsnok) vagy külön kijelölt parancsnoknak (őrparancsnoknak) az alárendeltje. Részletes feladatait őrutasításban kell meghatározni.

Az őrszolgálat formája – az őr részére meghatározott feladat jellegéhez igazodóan – lehet mozgóőr, objektumőr, fogdaőr, kísérő őr, rendkívüli őr, díszőr szolgálat. Az objektumok védelmével összefüggésben e felsorolásból az objektumőrre és a mozgóőrre vonatkozó szabályozást mutatjuk be.

Az objektumőr felállítási helyét és mozgási körzetét úgy kell meghatározni, hogy felállítási helye lehetőleg az őrzendő objektum biztonsági szempontból legérzékenyebb pontjánál legyen,

mozgási körzetéből a teljes objektumot vagy annak egy meghatározott részét folyamatosan figyelemmel tudja kísérni. Folyamatosan a felállítási helyén kell tartózkodnia, azt a mozgási körzetének ellenőrzése érdekében csak rövid – az őrutasításban meghatározott – időre hagyhatja el.

A mozgóőr szolgálatot a közterületen egy vagy két rendőr közösen, gyalogosan teljesíti. Két rendőr együttes szolgálatteljesítése esetén egyiküket parancsnoknak kell kijelölni, egymáshoz való szolgálati viszonyukra a járőrvezető és járőrtárs részére meghatározottak az irányadók. A mozgóőr részére az előjáró felállítási helyet és mozgási körzetet jelöl ki úgy, hogy a felállítási helye a mozgási körzeten belül annál az objektumnál legyen, amelynek visszatérő rendőri ellenőrzése közbiztonsági szempontból indokolt. A mozgóőr feladatát és mozgási körzetét úgy kell meghatározni, hogy az őrnök lehetősége legyen a mozgási körzet teljes rendőri ellenőrzésére.

Fontos, hogy mind az objektumőr, mind a mozgóőr tisztában legyen az általa őrzött objektum veszélyeztetettségének fokával, a veszélyforrások felismerésének lehetőségével, a bevezetett védelmi és biztonsági rendszabályokkal, a be- és kiléptetésnek, az objektumban dolgozók értesítésének és riasztásának rendjével. Legyen képes az objektum vagy az ott tartózkodók biztonsága ellen irányuló jogsértő cselekmények időben történő felismerésére, megakadályozására vagy a megakadályozáshoz szükséges elsődleges intézkedések haladéktalan megtételére.

Az őrszolgálatba vezényelt rendőr köteles szolgálati helyén a részére meghatározott időpontban, ápoltsággal, az előírt tiszta ruházatban és karbantartott felszereléssel, szolgálatra alkalmas állapotban, pihenten megjelenni, előjárójánál jelentkezni.

A Járőr- és Őrszolgálati Szabályzatról szóló 13/2017. (III. 24.) ORFK utasítás alapján szolgálatban a járőrnek és az őrnök tilos minden olyan magatartás, meg nem engedett könnyítés, ami a rendőri fegyelemhez nem méltó, vagy a rendőri tekintélyt sérti, így különösen:

- járőrkörzetét, mozgási körzetét, járőrútirányát, őrhelyét külön parancs vagy engedély nélkül elhagyni, kivéve, ha bejelentés miatt vagy saját észlelés alapján rendőri intézkedés megtétele válik szükségessé, és az ügyeleti szolgálat vagy a szolgálatparancsnok értesítésére nincs mód;
- ruházatán, felszerelésén meg nem engedett könnyítéseket alkalmazni, egyéni felszerelését letenni;
- a munkaközi szüneten kívül rágógumit rágni, étkezni, lefeküdni, engedély nélkül közterületen és nyilvános helyen leülni, dohányozni; valamint
- bármilyen más tevékenységet folytatni, ami elvonja figyelmét a szolgálat maradéktalan teljesítésétől.

8.2. A rendőrség személyvédelmi feladatairól általában

A személyvédelem során a *Terrorelhárítási Központ* vagy a *Készenléti Rendőrség* sajátos védelmi eszközökkel és módszerekkel gondoskodik Magyarország érdekei szempontjából – a védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről szóló kormányrendeletben meghatározott – különösen fontos személyek (a továbbiakban: védett személyek) életének, testi épségének biztonságáról.

A személyvédelmi feladatokat a Terrorelhárítási Központ vagy a Készenléti Rendőrség más szervekkel együttműködve végzi, melynek során gondoskodik a védett személyek ellen irányuló erőszakos cselekmények felderítéséről, megelőzéséről, megszakításáról.

A személyvédelmi feladatok ellátásában közreműködő rendőri és más szervek tevékenységét:

- a Terrorelhárítási Központ hatáskörébe tartozó feladatok ellátása során, vagy külön megállapodás alapján a Terrorelhárítási Központ,
- a Készenléti Rendőrség hatáskörébe tartozó feladatok ellátása során, vagy külön megállapodás alapján a Készenléti Rendőrség koordinálja.

A biztonság érdekében a Terrorelhárítási Központ vagy a Készenléti Rendőrség jogosult a védett személy lakó-, tartózkodási vagy munkahelyén, az általa látogatott helyeken és azok közvetlen környezetében az adott területre egyébként érvényes közlekedési, tartózkodási szabályokat szigorítani, ideiglenesen személyi és technikai ellenőrzési rendszabályokat bevezetni.

A rendőr magánlakásba bebocsátás vagy hatósági határozat nélkül nem léphet be, illetve nem hatolhat be, kivéve személy- és létesítménybiztosítási intézkedés végrehajtására. A rendőr a védett személy biztonsága érdekében magánlakásba – külön írásos utasítás birtokában – ellenőrzés, a helyszín megfigyelése és biztosítása céljából beléphet, és ott tartózkodhat.

Jellemzően a társadalomban betöltött magas tisztségek – főként közjogi – státuszok egyben szimbolikus jelentőséggel is bírnak. Éppen ezért, a személyes szimpátiától és egyéni motivációktól függetlenül e hivatalokat betöltő személyek sokak számára „értékes” célponttá válhatnak. A sokszor szimbolikus funkcionális is rendelkező tisztségviselők védelme így sokkal több, mint az adott személy fizikai védelmezése.

A személyvédelem alatt azt a törvényeken és jogszabályokon alapuló, felkészült szakemberek által céltudatosan, tervszerűen végzett szolgáltatásjellegű tevékenységet értjük, ami valamely másik természetes személy vagy személyek életének, testi épségének, emberi méltóságának megóvására, valamint életvitelük zavartalanságának biztosítására irányul környezetük jelentős megváltoztatása nélkül.

A rendőrség – amint arra már a fentiekben történt utalás – jogszabályi kötelezés alapján ellátja ezeket a személyvédelmi feladatokat. Ez a személyvédelmi tevékenység lehet *állandó*, illetve *időszakosan elrendelt*.

Állandó személyvédelmet kell biztosítani

- 1) a köztársasági elnöknek és a miniszterelnöknek, amelyet a Terrorelhárítási Központ állománya végez;
- 2) az Országgyűlés elnökének, amelyet az Országgyűlési Őrség lát el;
- 3) az Alkotmánybíróság elnökének,
- 4) a Kúria elnökének,
- 5) a legfőbb ügyésznek, illetve
- 6) a korábban betöltött, állandó védelemre jogosító közjogi tisztségükből eredően utóbiztosításra jogosultak, akik személyét a Készenléti Rendőrség állománya védi.

A személyvédelmi feladatok maradéktalan ellátása érdekében az abban résztvevő rendőri állomány speciális felkészítésben részesül.

9. Fegyverzeti, fegyverbiztonsági, ballisztikai és löelméleti alapismeretek

E témában a legalaposabb szabályozást a rendőrségnél (az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szervnél) találjuk, ezért a Magyar Köztársaság Rendőrsége Lövészeti Szakutasításának kiadásáról szóló 23/1997. (XI. 27.) ORFK utasítás szabályait követjük a jegyzetben.

9.1. Fegyverzeti és fegyverbiztonsági alapismeretek

Ahhoz, hogy a fegyverviselésre jogosult állomány a jogszabályokban előírt feladatát maradéktalanul végre tudja hajtani, magas szintű lökiképzésben kell részesülnie.

A fegyverviselésre jogosult állomány szolgálati és szakszolgálati feladatainak eredményesebb végrehajtásához szükséges lökészség elsajátítása, begyakorlása, valamint a fegyver magabiztos, határozott és törvényes alkalmazása, az elért lökészség szinten tartása érdekében köteles az állománykategóriájának előírt lökiképzési feladatokat végrehajtani. Ennek során a fegyverviselésre jogosult állományt meg kell tanítani a fegyverismeretre, löelméletre, szakszerű fegyverkezelésre, a helyes fegyverfogásra, tüzelési testhelyzetekre, taktikai elemekre, egyszerűbb és bonyolultabb szituációk megoldására.

A rendészeti lökiképzés célja, hogy a kiképzett személy képes legyen fegyverét változó bevetési és szolgálati körülmények között gyorsan, hatékonyan és jogszerűen alkalmazni. A szolgálati fegyverrel felszerelt hivatásos állományú tagoknak korra, nemre, beosztásra való tekintet nélkül képesnek kell lenni a jog- és szakszerű fegyverhasználatra.

9.1.1. Alapfogalmak

A lőfegyverekről és lőszeréről szóló 2004. évi XXIV törvény alapján

- lőfegyver: a tüzfegyver, valamint az a légfegyver, amelyből 7,5 joule-nál nagyobb csőtorkolati energiájú, szilárd anyagú lövedék lőhető ki.
- lőszer: olyan egybeszerelt töltény, amely lövedéket, lőport, továbbá gyúelegyet tartalmaz.

A lőfegyvereket, a lövedék célba juttatásához szükséges energia létrehozásának elve szerint szokás csoportosítani. Ezek szerint vannak:

- Hideg fegyverek

Minden olyan fegyver, amelyik nem használ magas hőmérséklettel járó kémiai reakciót működése közben. Ilyenek például a szálfegyverek (dárda, lándzsa), szűrő- és vágófegyverek (kard, tőr).

– Meleg- / tűzfegyverek

Olyan eszköz, amelyből a kiterjedő forró gáz tolóereje által meghajtott szilárd anyagú lövedék lőhető ki. Ilyenek például a revolverek, pisztolyok, golyós puskák, Sörétes puskák, géppisztolyok, gépkarabélyok, géppuskák.

A kézi lőfegyverek fő részei:

- 1) cső
- 2) tok
- 3) zár
- 4) helyretoló szerkezet
- 5) irányzó szerkezet
- 6) tár
- 7) elsütő szerkezet
- 8) markolat, illetve tus

A lőszer részei:

- 1) lövedék
- 2) hüvely
- 3) csappantyú
- 4) lőportöltet

9.1.2. A lőkiképzés alkalmával betartandó rendszabályok

1) Biztonsági rendszabályok:

A különböző biztonsági és környezetvédelmi előírások betartásának célja a balesetek elkerülése úgy a polgári lakosság, mint a lögyakorlatot végrehajtók részéről, valamint a föld, levegő és víz védelmének biztosítása, a környezetszennyezés megakadályozása.

A biztonsági és környezetvédelmi rendszabályok betartása az adott helyszínen tartózkodó minden személy részére kötelező.

2) Tiltó rendszabályok:

A lőtéren TILOS:

- 1) a fegyvert emberre irányítani - függetlenül attól, hogy töltve van-e vagy nincs, a szárazgyakorlás kivételével, a lögyakorlat-vezető jelenlétében,
- 2) lőszert kiadni, a fegyvert éles-, vak-, illetve gyakorló lőszerrel megtölteni és tüzelni, a lögyakorlat-vezető parancsa nélkül.
- 3) Minden fegyverfajtára, minden lögyakorlatra vonatkozóan szigorúan tilos:
- 4) hibás vagy olyan fegyverrel lőni, melynek csövébe idegen anyag került,

- 5) hibás vagy rendelettel (paranccsal) eltiltott, illetve az adott fegyver lőtáblázatában nem szereplő lőszerrel löni,
- 6) az adott lőtéren eltiltott lőszerrel, fegyverrel löni,
- 7) a meghatározott lőirányon kívülre löni,
- 8) az adott fegyver számára az adott lőtéren meghatározott legnagyobb emelkedési szögnél még nagyobb emelkedési szöggel löni,
- 9) a tűzmegnyitás terepszakasának átlépése előtt, illetve a tűzbeszüntetés terepszakasának átlépése után löni, ha a célterületen vagy a biztonsági mélységben emberek, állatok, járművek vagy alacsonyan szálló repülőgépek, helikopterek jelennek meg,
- 10) löni, ha a lövedékek a biztonsági területen kívül csapódnak be, ha az összeköttetés megszakad a biztonsági örökkel, vagy a jelzőfedezéssel, ha a lövedéktől tűz keletkezett,
- 11) tüzelést folytatni a „TÜZET SZÜNTESS!” jel vagy parancs után, vagy ha a lőtérszakaszon, toronyban kitűzték a fehér zászlót,
- 12) a tüzelőállásban lévő fegyvert - a lövő, a lögyakorlat-vezető és az ellenőrző személy kivételével - bárkinek megközelíteni,
- 13) a találatok ellenőrzése, értékelése, valamint a hibaelhárítás érdekében a célterületre menni addig, amíg a „TÜZET SZÜNTESS!” „ÜRÍTS!” jelet nem adják,
- 14) a gépjárművek motorját elindítani, a kijelölt parkolóhelyet elhagyni, amíg a „TÜZET SZÜNTESS!” jelet nem adják,
- 15) a fegyvereket őrizetlenül hagyni, külön engedély nélkül letenni, más személynek átadni,
- 16) éles kézigránátot acélsisak nélkül dobni,
- 17) a biztonsági öröket a felállítási helyükről - a lövészetvezető parancsa és a biztonsági őrpárancsnok jelenléte nélkül - elküldeni, más feladattal megbízni, leváltani.

3) Környezetvédelmi rendszabályok

A lőterek területén a kijelölt utakat, árkokat, fedezékeket, mellvédeket, a mozgópályák töltéseit a talaj káros szennyezése nélkül olyan használható, jó állapotban kell tartani, hogy azok rendeltetészerű használata szélsőséges időjárási viszonyok esetén is biztosítható legyen.

A lövészetek közben és azok befejezése után gondoskodni kell a visszamaradt hulladék eltávolításáról, megsemmisítéséről.

A megsértett talaj felszín eredeti állapotát vissza kell állítani.

A foglalkozási helyek előkészítésével, berendezésével, periodikus váltásával meg kell akadályozni, hogy a talaj károsodjon.

Nagy gondot kell fordítani a talaj üzem- és kenőanyagokkal történő szennyezésének elkerülésére.

A különböző létesítmények, műtárgyak, berendezések, vizek, kutak védőterületein (legalább 20 m) belül olyan karbantartást folytatni, mely ivóvízszennyezéshez vezet, SZIGORÚAN TILOS!

A tűzvédelemre, tűzoltásra vonatkozó általános szabályokat következetesen be kell tartani. Lakott helységek közelében végrehajtott feladatok során kerülni kell az indokolatlan zajkeltő tevékenységeket, a gáz-, köd-, füstképző anyagok használatát.

A feladatok végrehajtását követően az igénybevett területeket a lövők csak akkor hagyhatják el, ha meggyőződtek, hogy tevékenységükből eredően nem áll fenn tűz vagy szennyezés lehetősége.

A keletkezett károkat fel kell számoltatni és vissza kell állítani a környezet eredeti állapotát.

9.2. Ballisztikai és löelméleti alapismeretek

A ballisztika fizikai értelemben a ferdén hajlított test, így a lövedék mozgásának törvényszerűségével foglalkozó tudomány. Ezen túl a lövedék környezetre kifejtett fizikai, biológiai hatásaival is foglalkozik.

A ballisztika a lövedék mozgása szerint felosztható:

- belső ballisztikára, amely a csőben mozgó lövedékekkel foglalkozik;
- külső ballisztikára, amely a csövet elhagyó lövedékmozgását elemzi a becsapódásig;
- cél (seb) ballisztikára, amely a becsapódó lövedék biológiai és mechanikai hatását vizsgálja.

9.2.1. Belső ballisztika

A lövés jelensége: az ütőszeg ráüt a töltényhüvely alján lévő csappantyúra, amelyben ütésre robbanóanyag van elhelyezve. A kis robbanás szúrólángja meggyújtja a hüvelyben elhelyezett lőportöltetet. A lőpor égése robbanásszerű, de nem az egész tömege robban azonnal, hanem a gyulladás helyétől fokozatosan terjed tovább, közben egyre forróbb és nagyobb nyomású égési gázok keletkeznek a lövedék mögött. Végül a nyomás eléri azt a nagyságot, hogy a lövedéket a hüvelyből kimozdítja és belepréseli a cső huzagolásába.

A lövedék lassú mozgása következtében az égési tér csak lassan növekszik, ugyanakkor gyorsan emelkedik a csőben a gáznyomás, mely elérheti a 2000-3000 kg/cm² értéket. Ettől a pillanattól kezdve a lövedék sebessége már gyorsan növekszik, ugyanakkor a gáznyomás nagysága csökken. A szabaddá tett csőtorkolaton át nagy sebességgel kiáramló gázok nyomása a lövedéket tovább gyorsítja addig, amíg a gázszög sebessége a lövedék sebességével egyenlő nem lesz. Ez a folyamat mindössze 1,5 ezred másodpercig tart. A különböző fegyverek lövedékének kezdősebessége 300-1100 méter/másodperc között van.

9.2.2. Külső ballisztika

A lövedék útját a levegőben **röppályának** nevezzük. A röppálya a kirepülési pontnál kezdődik és a találati vagy a találkozási pontnál végződik. A lövedék a levegőben egy szabálytalan - parabolikus - pályán halad. A levegőben mozgó lövedékre két erő: a nehézségi és a

légellenállási erő hat. A nehézségi erő függőleges irányban hat és arra kényszeríti a lövedéket, hogy süllyedjen. A légellenállási erő vízszintes irányban hat és arra kényszeríti a lövedéket, hogy lassuljon.

A légellenállási erő vízszintes irányban hat, állandóan lassítja a lövedék mozgását és igyekszik azt felbillenteni. A két erő együttes hatásának eredményeként a lövedék sebessége fokozatosan csökken a röppálya pedig görbe vonal lesz. A lövedék stabilitását a röppályán a csőben lévő huzagok által létrehozott, a lövedék hossz tengelye körüli forgó mozgás biztosítja. A lövedék fordulatszámát percenként 10-15 ezer. A forgó lövedék a csőtengely irányától oldalirányban kissé jobbra eltér, amit oldalgátnak nevezünk. Nagyobb távolságra történő lövésnél ezt figyelembe kell venni.

9.3. Lövedékek hatása emberi szervezetre

A találat helye

A legfontosabb a találat helye. Minden közepes energiájú lövedék megállíthatja az ellenfelet, ha agyat szívet vagy idegközpontot ér a lövés.

Halálos találati zónák

Fej: nem minden fejtalálat öl, de a legtöbb kisagyi és a gerincvelő meghosszabbításának találat csapásszerűen halálos.

Mell, mellközép, a szív, tüdő- máj- érrendszer találat a gyors elvérzés veszélyével járnak. Ez azonban 5 mp-től 10 percig is tarthat!

Egy azonnal megállító kisagyi találat akkor következik be, ha a lövedék az orr alatt hatol be a fejbe. Szívtalálat akkor jön létre, ha a lövedék a mellbimbók között csapódik be. A vénák és artériák sérülése egy találat esetén is elvérzéshez vezethet.

Nem halálos találati zónák

Csontváztalálat - kivéve a fejet - nem halálos zóna.

Váll: nehéz eltalálni, kemény ellenfeleknél meg kell gondolni, hogy azok a másik kezükkel tovább lőhetnek.

Egyéb melltalálatok, amennyiben a fő verőereket nem roncsolta szét. Tiszta tüdőtalálatok, még ha a mellkasban véreznek is, általában kigyógyíthatók.

Hasi találatok: Amennyiben nem a fő hasi verőeret találták el. Tiszta bélsérülések, még a máj-, lép- és vesetalálatok is kigyógyíthatók. A hasi találatok hatásossága főleg abban áll, hogy a vegetatív idegrendszert kikapcsolják a becsapódási, sebfájdalom, sokk kombinációjával.

Medence, combcsont a leghatásosabb. Valamennyi ilyen csontváztalálatnál közös, hogy a gerincoszloppal való közvetlen kapcsolat révén „ledöntőleg” hatnak, feltéve, hogy az energia és az energialeadás kielégítő.

Izom(hús)találat: Karon és lábon gyakran semmi hatása nincs, még akkor sem, ha a véredényeket találtuk el, mivel a vérvesztésnek csak meghatározott idő múlva van hatása. (Ezért a láblövés nem tanácsolható.)

Nemiszerv-találat: a fájdalom és a pszichikus sokk különösen nagy.

9.2.4. Lövedék hatása a célban

Találati hatás

Egy lövedék találatának hatása az emberi testre függ a lövedék tulajdonságaitól, a találati zónától, valamint attól, hogy a sérültet váratlanul vagy stresszhelyzetben érte a találat. A stresszhelyzethez kapcsolódó magas adrenalinszint fájdalomra érzéketlenné tesz és megvéd egy sokktól, bénítóan, illetve serkentőleg jelentkezhet.

A stresszt kiválthatja félelem, testi megerőltetés, koncentráció akarati erőfeszítés), illetve speciális tréninggel teljesítménynövelő pozitív stresszhatás is kialakítható. A stressz hatásait erősítheti pl. gyógyszer, alkohol, kábítószer.

Becsapódási sokk

– Becsapódási sokkot idéz elő, mely függ a lövedék:

- 1) tömegétől,
- 2) keresztmetszetétől,
- 3) sebességétől.

Sebsokk

– Sebsokkot idéz elő, mely függ a lövedék:

- 1) kaliberétől,
- 2) anyagától, deformálhatóságától,
- 3) alakjától,
- 4) energiájától.

Fájdalomsokk

A fájdalomsokk függ:

- 1) a sebsatornától (kaliber, alak),
- 2) az eltalált stresszállapotától.

Egy többé-kevésbé relatíve jó testtálatnak is kielégítő az embermegállító hatása, de egy stresszben lévő ellenfelet nem biztos, hogy ki tud kapcsolni. Továbbra is védekezni fog és egyes esetekben a rendőrt megsebesítheti vagy megölheti.

Egy találat pszichológiai hatását nem lehet előre látni. Igen gyakran arról van szó, hogy az eltalált számított-e arra, hogy eltalálják vagy pedig támadásánál adrenalinnal volt-e telepumpálva és így alig fékezhető meg, vagy pedig a találat váratlanul érte. Egy találatot úgy lehet érzékelni, mint egy kalapácsütést.

A sokk

Ha egy lövedék a test szöveteibe talál, a behatoló lövedék egy sebcsatornát létesít merőlegesen minden irányba kiinduló sokk hullámokkal. Már maga a behatoló lövedék megrendítő effektusa képes egy embert harcképtelenné tenni, még akkor is, ha abban a pillanatban nem érez sebfájdalmat, hanem csak becsapódást.

Az ideg-izom sokk hatása egy találat esetén nem jósolható meg. Az eltalált képes tovább löni, de harcképtelenné is válhat. A sokktól meg is halhat anélkül, hogy életfontosságú szervet találtak volna el.

A fájdalom

Fájdalom akkor jön létre, ha egy lövedék sebet okozott. A fájdalom az eltalált helyről a gerincvelőn át az agyba, a fájdalomközpontba jut.

Gyakran előfordul azonban, hogy a harc hevében, az erős koncentrációban és a zajban először nem is észleljük, hogy eltaláltak. Gyakran sima átlövésnél csontsérülés nélkül, csak a vérből vesszük észre. Ezenkívül gyakran attól is függ, hogy melyik testrészt találták el, mivel nem minden testrészen található azonos számú érzékeny pont a fájdalomra.

A legtöbb esetben a találat egy fájdalomkiáltást hoz létre, amelyet teljesen tudattalanul adunk, amikor ijedtség, fájdalom és sokk együtt jelentkezik.

Ha azonban egy személy teljes harckészültségben van és jól trenírozott, akkor a sebesülés ellenére tovább fog harcolni, mindaddig, míg fizikailag arra képes.

9.2.5. Találat esetén szükséges teendők

Szerencsére a legtöbb lőtt seb nem halálos és nem minden lövedék talál. Gyakran a harc hevében nem is észleljük a találatot, mert telítve vagyunk adrenalinnal és csak amikor bizonyos idő után a sebfájdalom jelentkezik, vesszük észre a súroló lövést vagy egy hússebet. Ha nem válik mozgásképtelenné, sose adja fel, mert ha már nem tudja magát védeni, akkor az ellenfél zavartalanul közeledhet és tovább tüzelhet. Lőjön tehát tovább még akkor is, ha a mellébe kapott találatot. (Egy találatot úgy érzünk, mint egy kalapácsütést.)

Ne feküdjön le, mert életösztöne a túlélés szempontjából döntő!

A legfontosabb, hogy ne kapjon sokkot, ha eltalálták. A seb vérzését a lehető leghamarabb el kell állítani, az elvérzés veszélye miatt. Egyébként, ha egy kolléga vagy egy ellenfél megsérült, segítségére kell sietni.

Lőtt sebeknél szükséges intézkedések

Vérzéscsillapítás

- Véna: nyomókötést alkalmazni.
- Artériás: nyomókötés, ha egy nem elegendő, akkor többet egymásra! Csak ha ezzel sem érhető el a vérzés csillapítása, vagy ha a nyomókötés nem lehetséges (ujj leválasztva) megengedett elkötés. Ezt legfeljebb másfél órára lehet alkalmazni.

A vérveszteség sokkhoz vezet (térfogat-csökkenés révén) vagy felerősít egy meglévő sokkot, ezért bizonyos sietség szükséges az ellátásnál.

Belső vérzések

Gyakran vélelmezhető has- és melltalálatoknál. Az általános állapot gyors leromlása és fokozódó sápadtság mutatnak erre.

- Melltalálat: enged levegőt behatolni a bordabőr és a tüdő közé. Az eltalált tüdő vagy nem, vagy csak nagyon rosszul lélegzik (pneumothorax). A légzési zavar sokkhoz vezethet. Nagyobb mennyiségű vér gyűlhet össze a borda és tüdőburok között, mely a légzési zavar mellett térfogat-csökkenéshez is vezethet.
- Hasi találat: növekvő hastérfogat összekapcsolva sápadtsággal, gyenge és gyorsabb pulzus mutat a hasüregben való vérzésre.

Fejtalálat

A kisagy és/vagy a meghosszabbított gerincvelő találatok esetén minden segítség későn jön. Az eltalált másodpercek töredéke alatt meghal.

Csonttalálat

Sínnel való ellátás, mivel feltételezhető, hogy a lövés törést okozott vagy a „kezelés” közben létrejöhet.

Sokk

Egy helytelen arány a vérszükséglet és lehetőség között. Ez nemcsak vérveszteség révén jöhet létre, hanem idegi terhelés hatására is azáltal, hogy a véredény-vezérlés megszűnik és a vérnyomás jelentősen csökken, ennek megfelelően hátrányos következményekkel jár a teljes vér-oxigén ellátásra.

Első intézkedésként hideg elleni védelem, pulzus és lélegzés ellenőrzése, esetleg mesterséges légzés lehetséges. A további ellátás (infúzió, gyógyszerek) az orvos vagy a mentő feladata.

9.2.6. Fegyverhordmódok

A fegyverhordmód a különböző szolgálati ágaknál más és más. Az egyenruhás állományoknál a rendszeresített fegyvertokkal adott a hordmód, melynek vannak előnyei és hátrányai.

Általánosan használt fegyvertokok lehetnek:

- Teljesen zárt (egyenruhás állomány fegyvertokja), ahol a fegyver teljesen lezárt, biztosító gombbal ellátott tokban helyezkedik el. Két változata ismert: sima, hosszított.
- Nyitott, hogy a fegyver markolata szabadon van a rögzítést rugós szorítással, illetve egyéb módon biztosítják.
- Nyitott biztosított klipsszel. A fegyvert egy biztosító klipsz rögzíti, de a markolat szabadon van (gyors kioldású, egyéb).

Általános elv, hogy a fegyvert a leggyorsabban elővenni akkor lehet, ha az a lövőkéz oldalán a csípőcsont környékén, illetve kissé lejjebb egy stabil nyitott, vagy nyitott de gyors kirántásra alkalmas biztosító klipsszel ellátott fegyvertokban van. (Figyelemmel kell lenni a jobb- és balkezesekre.)

Az összes többi hordmód csak szükségmegoldás lehet, de a gyorsaság rovására.

Általában az alábbi fegyverhordmódok ismertek:

- 1) lövőkéz oldalán
  - nyíltan csípőn
  - csípő alatt hosszított tartóval
  - combtok
  - rejtve külső tokban
  - belső tokban
- 2) kereszttrántótok övön
- 3) kereszttrántó hónaljtok (a fegyver vízszintes)
- 4) hónaljtok (függőleges, fegyver markolat felül)
- 5) egyéb rejtett fegyverhordmód (bokatok stb.)
- 6) hosszított szolgálati tok

10. A kényszerítő eszközök alkalmazásának, valamint a csomag- és ruházat-átvizsgálás végzésének követelményei

10.1. A kényszerítő eszközök alkalmazásának követelményei és szabályai

A rendvédelmi szervekre vonatkozó kényszerítő eszközökre vonatkozó szabályok törvényekben kerültek szabályozásra, majd a végrehajtásukra rendeletek, szabályzatok, módszertani utasítások kerültek kiadásra.

Az 1994. évi XXXIV. törvény a Rendőrségről, a 30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról, a 18/2008. (OT 10.) ORFK utasítás a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról, a 2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és

Vámhivatalról, a 31/2004. (VI. 19.) PM rendelet a kényszerítő eszközök alkalmazásának részletes eljárási szabályairól, 1995. évi CVII. törvény a büntetés-végrehajtási szervezetről a 21/1997. (VII. 8.) IM rendelet a büntetés-végrehajtási szervezet Szolgálati Szabályzatáról tartalmazzák ezeknek a szervezeteknek a kényszerítő eszközök használatára vonatkozó szabályait.

Ezeknek a szabályozásoknak (törvény, rendelet, szabályzat, utasítás, módszertan) az alapjai megegyeznek. Legrészletesebben a rendőrségnél kerültek szabályozásra, de érthető okokból az egyes területeken (pl. büntetés-végrehajtás, ahol előre, már a befogadáskor kerül sor a kényszerítő eszközök használatára történő figyelmeztetésnek) eltérő szabályozások vannak. Az egyszerűsítés okán ebben a jegyzetben csak a rendőrségre vonatkozó főbb szabályokat ismertetjük. A kényszerítő eszközök alkalmazásának követelményei, a tilalmak, eseteik megegyeznek a rendőrségi, a büntetés-végrehajtási és a NAV szerveknél.

A kényszerítő eszközök szabályozott keretek között kerülnek rendszeresítésre. Valamennyi rendvédelmi szervnél a kényszerítő eszközt csak a törvényben meghatározott feltételek fennállása esetén, az arányosság elvének figyelembe tartásával lehet alkalmazni úgy, hogy az nem okozhat aránytalan sérelmet az intézkedés alá vontnak. Nincs helye a kényszerítő eszköz további alkalmazásának, ha az ellenszegülés megtört, és az intézkedés eredményessége e nélkül is biztosítható.

Csak olyan kényszerítő eszköz rendszeresíthető, amelynek szabályszerű használata a törvényes intézkedés céljának elérésére alkalmas, megfelel a vonatkozó élet-, egészség- és balesetvédelmi előírásoknak.

Törvényesség elve¹⁰

A rendőrségi törvény indokolása szerint a „rendőri működés egyik alappillére a törvényi meghatározottság”. Ennek az elvnek minden olyan jogterületen érvényesülnie kell, ahol az a hatóság valamilyen módon korlátozza az alapvető emberi jogokat. A törvényesség szűk értelemben egyrészt kifejezi azt, hogy a rendőr, a határőr köteles a szolgálati beosztásában meghatározott feladatait a törvényes előírásoknak megfelelően teljesíteni, a közbiztonságot és a belső rendet – ha kell – élete kockáztatásával is megvédeni.

Másrészt pedig az állampolgárok jogait (különösen a testi sérthetlenséghez, a személyes szabadsághoz, a magánlakás és a magántitok sérthetlenségéhez, a tulajdonhoz fűződő jogok) csak törvényi feltételek fennállása esetén és kizárólag a törvényben meghatározott kényszerítő eszközök alkalmazásával lehet korlátozni. A törvényesség elve tág értelemben olyan összefoglaló alapelv, amely magában foglalja az intézkedési kötelezettséget és a humanizmus követelményét is.

A rendőr intézkedése akkor **jogszerű**, ha a szolgálata – vagy szolgálati fellépése – során a hatályos törvényekben és egyéb jogszabályokban (ide tartoznak a belső utasítások, parancsok, intézkedések, stb.) meghatározott szolgálati, hivatali kötelezettségét teljesíti, hatáskörébe tartozó ügyben jár el.

---

¹⁰ Hautzinger Zoltán: A rendészeti kényszerítő eszközök alkalmazásának alapelvei

Az arányosság

Az intézkedő nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban annak törvényes céljával. Több lehetséges és alkalmas intézkedés közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett a lehető legkisebb személyi korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.

Az arányosság elve szintén törvényben (egyúttal az Egyesült Nemzetek Szervezete által is) meghatározott alapelv, melynek értelmében a hatósági intézkedés nem okozhat olyan hátrányt, amely nyilvánvalóan nem áll arányban az intézkedés céljával. Erre az elvre épül az a tétel is, miszerint több lehetséges kényszerítő eszköz közül azt kell választani, amely az eredményesség biztosítása mellett az érintettre a legkisebb korlátozással, sérüléssel vagy károkozással jár.¹¹ Az indokolt erőszaknak tehát az a legkisebb erőszak tekinthető, amely a gyanúsítottat engedelmességre készíti.

Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a hatóság nem használhat nagyobb erőszakot, mint ami jogos cél eléréséhez feltétlenül szükséges. A legkisebb erő viszont nem jelenthet elégtelen erőt, tehát a fókuszban mindenkor az eredményes intézkedésnek kell állnia.¹²

Az arányosság követelménye akkor kerül előtérbe, amikor az intézkedés célja több módon is elérhető. Ilyenkor az intézkedőnek (kényszerítő eszközt alkalmazónak) a rendelkezésre álló lehetőségek közül azt kell kiválasztania, amelyik a legkisebb jogkorlátozással, a legkisebb sérüléssel vagy károkozással biztosítja az intézkedés eredményességét. Jogszerűnek minősülhet az intézkedés még akkor is, ha az okozott joghátrány ugyan nagyobb, mint az intézkedés törvényes célja, de az eltérés nagysága nem nyilvánvalóan nagy.

A kínzás tilalma

Az intézkedő nem alkalmazhat kínzást, kényszervallatást, embertelen vagy megalázó bánásmódot, az erre vonatkozó utasítást köteles megtagadni. A személyi állomány tagja az ilyen magatartás tanúsítóját köteles a cselekmény abbahagyására felszólítani, vele szemben intézkedni vagy az intézkedésre jogosult személynek jelentést tenni.

Az intézkedés során a kényszerítő eszköz alkalmazása esetén lehetőleg kerülni kell a sérülés okozását, az emberi élet kioltását. Az intézkedés folytán megsérült személy részére - amint ez lehetséges - segítséget kell nyújtani, szükség esetén a rendőr gondoskodik arról, hogy a sérültet orvos elláthassa, kórházi elhelyezése esetén a hozzátartozó vagy más, a sérülttel kapcsolatban álló személy erről értesüljön.

A kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet - ha az eset körülményei lehetővé teszik - előzetesen figyelmeztetni kell. A testi kényszer és a bilincs kivételével kényszerítő eszköz - a jogos védelem esetét kivéve - nem alkalmazható a láthatóan terhes nővel és gyermekkorúval szemben.

Ha a rendszeresített kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésre vagy a használatára nincs lehetőség, a rendőr a bilincs, a rendőrbot vagy az útzár helyett más eszközt is igénybe vehet, ha a helyettesített eszköz alkalmazásának törvényi feltételei fennállnak és az, az azzal elérni kívánt

---

¹¹ Rtv. 15. § (1)-(2) bek.

¹² Hautzinger Zoltán: A rendészeti kényszerítő eszközök alkalmazásának alapelvei

törvényes cél megvalósítására alkalmas. A kényszerítő eszköz alkalmazását jelenteni kell a szolgálati előjárónak. A lőfegyverhasználatot - annak következményétől függetlenül - az intézkedést követően haladéktalanul jelenteni kell a szolgálati előjárónak.

Szakszerűség elve

Szakszerű az intézkedés, ha a végrehajtását a hatályos rendelkezéseknek, előírásoknak megfelelően teljesíti a rendőr, és az azokhoz kapcsolódó, szükséges taktikát és technikát alkalmazza.

Szükségesség, eredményesség elve

A rendőri intézkedés ***eredményes***, ha a törvényes célját eléri, a konfliktusokat, jogsértéseket megelőzi, megakadályozza, megszünteti, a társadalom, a közbiztonság a közrend iránti igényeinek megfelel. A ***szükségesség elve*** azt jelenti, hogy a beavatkozásnak szükségesnek kell lenni, azaz enyhébb eszköznek nem szabad rendelkezésre állni, ami ugyanazon eredményhez vezet.

Objektivitás elve

Objektív a rendőri intézkedés, ha a rendőr, részrehajlás nélkül intézkedik. Tilos a személynek nemi, faji vagy etnikai származás, vallás vagy világnézet, fogyatékosság, kor vagy szexuális irányultság alapján történő hátrányos megkülönböztetése.

Az egyéni felelősség elve¹³

A rendőrségi törvény miniszteri indokolása szerint a rendőri működés másik alappillére – a törvényi meghatározottság mellett – az egyéni felelősség elve. A kényszerítő eszközök és az azokat alkalmazó személyek mind rendkívüli jellegük, mind a kényszerítés alapvető emberi jogokat korlátozó mivolta miatt a szakma és a társadalom szüntelen keresttüzének vannak kitéve. Nem mellékes tehát, hogy a hatósági beavatkozásért, esetleg annak elmulasztásáért kinek kell vállalnia a felelősséget.

Kényszerítő eszköz alkalmazása majd minden esetben egyéni helyzetértékelés és elgondolás alapján történik. Ez a megállapítás éppúgy igaz a rendőr és a határőr egyéni intézkedésére, mint azokra az esetekre is, amikor a hatóság nagy erővel vonul a helyszínre (pl. csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás), és utasítás szerint hajtja végre a szükséges intézkedéseket. Ilyen esetben a törvényes végrehajtásért az intézkedő parancsnok felel, de a kötelekben szolgálók egyéni felelőssége is jelen van, hiszen a törvényesen kiadott utasítás is megtagadható, ha annak végrehajtása nyilvánvalóan bűncselekmény elkövetését jelentené.

---

¹³ Hautzinger Zoltán: A rendészeti kényszerítő eszközök alkalmazásának alapelvei

10.2. A kényszerítő eszközök

A kényszerítő eszközök alkalmazására vonatkozó szabályokat elsősorban a rendőrnél rendszeresített egyéni kényszerítő eszközökre vonatkozóan ismertetjük.

Testi kényszer

A rendőr - intézkedése során - az ellenszegülés megtörésére testi erővel cselekvésre vagy a cselekvés abbahagyására kényszerítést (testi kényszert) alkalmazhat. A megfogás, a leszorítás, az elvezetés vagy más, a rendőr által fizikai erő kifejtéssel alkalmazott, valamely cselekvésre vagy cselekvés abbahagyására irányuló fellépés akkor alkalmazható, ha a rendőri erőfölény vagy az intézkedés alá vont személy állapota, magatartása folytán a rendőri intézkedés eredményessége ezzel biztosítható. Nem minősül testi kényszernek, amikor a rendőr – jogszerű intézkedése során, a biztonságos intézkedés végrehajtása érdekében – a felé kartávolságon belülrre lépő, valamint a mozgásának folyamatosságát akadályozó személyt csupán nyújtott kezével, minimális erő kifejtéssel magától távol tartja.

Bilincs

A rendőr bilincset alkalmazhat a személyi szabadságában korlátozni kívánt vagy korlátozott személy önkárosításának megakadályozására, támadásának megakadályozására, szökésének megakadályozására, ellenszegülésének megtörésére.

Bilincs alkalmazása különösen azzal szemben indokolt:

- 1) aki erőszakos, garázda magatartást tanúsít, és ennek abbahagyására testi kényszerrel nem készíthető,
- 2) aki az intézkedő rendőrt, annak segítőjét, illetve az intézkedésben közreműködőt megtámadja,
- 3) akinek az elfogására bűncselekmény elkövetésének megalapozott gyanúja miatt került sor, és szökése bilincs alkalmazása nélkül nem akadályozható meg,
- 4) akinek a jogszerű intézkedéssel szembeni ellenszegülése testi kényszerrel nem törhető meg,
- 5) aki önkárosító magatartást tanúsít vagy ilyen magatartás tanúsításával fenyeget.
- 6) akinek fogva-tartása során kísérését rendelték el, és a kísért személy veszélyessége azt indokolja, vagy
- 7) akit egyedül intézkedő rendőr állít elő.

Vegyí eszköz, elektromos sokkoló eszköz, rendőrbot, kardlap, illetőleg más eszköz alkalmazása

A rendőr a szolgálatban rendszeresített, vegyi vagy elektromos sokkoló eszközt, illetőleg rendőrbotot vagy kardlapot alkalmazhat

- a mások vagy saját életét, testi épségét, illetőleg a vagyonbiztonságot közvetlenül veszélyeztető támadás elhárítására,
- a jogszerű rendőri intézkedéssel szembeni ellenszegülés megtörésére.

A rendőr alkalmazhat: a szolgálatban rendszeresített gumilövedéket, pirotechnikai eszközt, könnygázgránátot, elfogó hálót, (gépjármű elfogó hálót) ingerlőgázt, továbbá vízágyút a mások vagy saját élete, testi épsége, illetőleg a vagyonbiztonság közvetlen veszélyeztetésének elhárítására vagy ha a lőfegyverhasználat feltételei fennállnak.

Szolgálati kutya alkalmazása

Szájkosárral ellátott, pórázon vagy póráz nélkül, a testi kényszer eseteiben,
Szájkosár nélkül, pórázon ha :

- a jogellenesen összegyűlt tömeg enyhébb kényszerítő eszközzel nem oszlatható szét,
- az a közbiztonságot súlyosan veszélyeztető csoportosulás szétosztatásához szükséges,
- a rendőri intézkedéssel szembeni tevőleges ellenállás leküzdéséhez szükséges.

Szájkosár és póráz nélkül ha :

- súlyos sérüléssel fenyegető támadás elhárítására;
- súlyos bűncselekmény elkövetésével alaposan gyanúsítható személy elfogására;
- a személye ellen intézett támadás vagy az életét, testi épségét közvetlenül fenyegető magatartás elhárítására.

Útzár, megállásra kényszerítés

A rendőrség közút forgalmának korlátozását vagy közút lezárását rendelheti el a bűncselekmény elkövetésével megalapozottan gyanúsítható személy, valamint a bűncselekmény elkövetőjének elfogására és a külön jogszabályban kijelölt létesítmények védelmére, ennek során - a közlekedés biztonságát is figyelembe véve, külön jogszabályban meghatározott feltételekkel - útzárat telepíthet.

Lőfegyverhasználat

A lőfegyverhasználati jog gyakorlása független attól, hogy a rendőr egyenruhát vagy polgári öltözetet visel, szolgálatban vagy azon kívül van, és rendelkezik-e szolgálati lőfegyverrel. A rendőr a lőfegyverhasználat során elsősorban a rendőrségnél rendszeresített lőfegyvert használja.

A fegyverhasználatot megelőző figyelmeztetést érthetően, határozottan „A törvény nevében fegyvert használok!” szavakkal kell megtenni. Szolgálati előjárója parancsára a rendőr köteles a lőfegyverét használni. A lőfegyver parancsra történő használatának jogszerűségéért a parancsot kiadó szolgálati előjáró a felelős. E parancs végrehajtása csak akkor tagadható meg, ha a rendőr tudja, hogy a lőfegyver használatával bűncselekményt követne el.

Csapaterő zárt alakzatban történő alkalmazása esetén a rendőr saját elhatározásából is használhatja lőfegyverét, ha a zárt alakzattól elszakadt, vagy alakzaton kívüli feladat ellátására kap utasítást. A lőfegyverhasználat során a lövést lehetőleg végtagra kell irányítani.

Ha a törvény csak a közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítása céljából teszi lehetővé a fegyverhasználatot és a közvetlen fenyegetés vagy támadás bármely oknál fogva megszűnt, a lőfegyverhasználati jogosultság is azonnal megszűnik.

A lőfegyverhasználat további alkalmazásának helye nincs, ha az a célját elérte. A figyelmeztető lövést általában függőleges irányba, a légtérbe kell leadni. Ha ez nem biztonságos, a lövés irányát úgy kell megválasztani - számolva a becsapódást esetlegesen követő gurulattal is -, hogy a lövedék életet, testi épséget ne veszélyeztessen, és lehetőleg ne okozzon anyagi kárt.

A lőfegyverhasználat során sérültet elsősegélyben kell részesíteni, gondoskodni kell orvosi ellátásáról, a közvetlen hozzátartozója értesítéséről. A lőfegyverhasználatot, valamint a halaszthatatlan segítségnyújtást követően a rendőr közvetlen szolgálati előjárójának haladéktalanul jelenti, és annak megérkezéséig a helyszínt biztosítja. A szolgálati előjáró intézkedik a helyszíni szemle lefolytatására, függetlenül attól, hogy történt-e személyi sérülés vagy keletkezett-e kár. A szolgálati előjáró a lőfegyverhasználatról jelentést tesz a szolgálati út betartásával.

A lőfegyvert használó rendőr szolgálati helye szerinti rendőri szerv vezetője öt munkanapon belül köteles kivizsgálni a lőfegyverhasználat, illetve a lőfegyverhasználatnak nem minősülő lövés jogszerűségét, szakszerűségét.

Lőfegyverhasználat a szándékosan személyre leadott lövés. (A személyre célzottan, de elvétett lövés is fegyverhasználat, tehát ebben az esetben is meg kell lennie a fegyverhasználat feltételeinek.)

Nem minősül lőfegyverhasználatnak: a tárgyra, állatra, figyelmeztetésül, a nem szándékosan létrejött, a rendfenntartás céljára rendszeresített gumilövedék, a pirotechnikai eszköz, a könnygázgránát, az elfogó háló kilövésére alkalmas lőfegyverrel vagy az e célra szolgáló egyéb kilövő eszközzel történő célba juttatása.

Személyre leadott célzott lövés esetén, ha a lövedék *műanyag*, akkor is fegyverhasználatnak minősül.

A rendőr lőfegyvert használhat

- 1) az élet elleni közvetlen fenyegetés vagy támadás elhárítására;
- 2) a testi épséget súlyosan veszélyeztető közvetlen támadás elhárítására;
- 3) a terrorcselekmény (Btk. 314-316. §), a jármű hatalomba kerítése (Btk. 320. §) vagy a közveszély okozása (Btk. 322. §) bűncselekmények megakadályozására vagy megszakítására;
- 4) bűncselekmény lőfegyverrel, robbanóanyaggal vagy az élet kioltására alkalmas más eszközzel való elkövetésének megakadályozására;
- 5) lőfegyver, illetőleg robbanóanyag jogosulatlan, erőszakos megszerzésére irányuló cselekmény megakadályozására;
- 6) az állam működése vagy a lakosság ellátása szempontjából kiemelkedően fontos létesítmény ellen felfegyverkezve intézett támadás elhárítására;
- 7) az emberi élet kioltását szándékosan elkövető elfogására, szökésének megakadályozására;
- 8) azzal szemben, aki a nála lévő fegyver vagy élet kioltására alkalmas más eszköz letételére irányuló rendőri felszólításnak nem tesz eleget, és magatartása a fegyver vagy más az élet kioltására alkalmas eszköz ember elleni közvetlen felhasználására utal;
- 9) az elfogott, bűncselekmény elkövetése miatt őrizetbe vett, vagy bírói döntés alapján fogva tartott személy erőszakos kiszabadításának megakadályozására, az azt megkísérlővel szemben;
- 10) a saját élete, testi épsége, személyi szabadsága ellen intézett támadás elhárítására.

A lőfegyverhasználatot a következő sorrendben meg kell előznie

- 1) felhívásnak, hogy a felhívott a rendőri intézkedésnek engedelmessédjék;
- 2) más kényszerítő eszköz alkalmazásának;
- 3) figyelmeztetésnek, hogy lőfegyverhasználat következik;
- 4) figyelmeztető lövésnek.

A lőfegyverhasználat végrehajtás általános szabályai

A rendőrt a lőfegyverhasználati jog - a jogos védelem és a végszükség esetein kívül - az e törvényben foglaltak szerint illeti meg. A lőfegyverhasználat saját elhatározásból vagy utasításra történhet. Csapaterő zárt alakzatban történő alkalmazása esetén csak utasításra használható lőfegyver.

Lőfegyverhasználatnak csak a szándékosan, személyre leadott lövés minősül. Ha a rendőrségi törvény szerint a lőfegyverhasználat feltétele fennáll, a rendőr bármely dolgot fegyverként használhat. A lőfegyver használatára vonatkozó szabályokat ebben az esetben is értelemszerűen alkalmazni kell. A törvény alkalmazása szempontjából nem minősül lőfegyverhasználatnak a rendfenntartás céljára rendszeresített gumilövedék, a pirotechnikai eszköz, a könnygázgránát,

az elfogó háló lőfegyverrel vagy az e célra szolgáló egyéb kilövő eszközzel történő célbajuttatása.

Az egyéb célra rendszeresített műanyagból készült lövedék használatára csak abban az esetben kerülhet sor, ha - az eset összes körülményeire figyelemmel - enyhébb kényszerítő eszközzel az alkalmazás törvényes célja nem érhető el, vagy az nem vezet eredményre. A műanyagból készült lövedék használatára a lőfegyverhasználat szabályait értelemszerűen kell alkalmazni.

Lőfegyverhasználatnak tömegben, csoportosulásban lévő személlyel szemben nincs helye, kivéve, ha az egyes személy elleni fegyverhasználat feltételei fennállnak. A lőfegyverhasználatnak az egyes személy ellen kell irányulnia.

10.3. Ruházat, csomag átvizsgálása

A rendőr az igazoltatott személy **ruházatát**, járművét átvizsgálhatja, ha azt a személyazonosság megállapítása, a közrendet, a közbiztonságot fenyegető veszély elhárítása, bűncselekmény vagy szabálysértés elkövetésének gyanúja szükségessé teszi.

A rendőrség bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítására, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása célok elérése érdekében épületet, építményt, helyszínt, **csomagot** és járművet átvizsgálhat.

A fogvatartottat nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról. Betegség vagy sérülés esetén orvosi ellátásban kell részesíteni, ruházatát támadás vagy önveszély okozására alkalmas tárgy elvétele céljából a felügyeletet ellátó rendőrnek át kell vizsgálnia. A ruházat átvizsgálását a fogvatartottal ellentétes nemű személy nem végezheti, valamint nem lehet jelen, kivéve, ha az átvizsgálás technikai eszközzel történik.

A vonatkísérő a személyi szabadságot korlátozó intézkedés foganatosítása esetén az intézkedés alá vont személyt a cél- vagy közbeeső állomásra érkezésig az utazóközönségtől elkülöníti, végrehajtja a szükséges ruházat- és csomagátvizsgálást.

10.4. Közös szabályok

A kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet - ha az eset körülményei lehetővé teszik – előzetesen figyelmeztetni kell. A testi kényszer és a bilincs kivételével kényszerítő eszköz - a jogos védelem esetét kivéve – nem alkalmazható a láthatóan terhes nővel és a gyermekkorúval szemben. Ha a figyelmeztetés a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, a kényszerítő eszköz előzetes figyelmeztetés nélkül is alkalmazható.

Ha a rendszeresített kényszerítő eszköz nem áll rendelkezésre vagy a használatára nincs lehetőség, a rendőr a bilincs, a rendőrbot vagy az útzár helyett más eszközt is igénybe vehet, ha a helyettesített eszköz alkalmazásának törvényi feltételei fennállnak és az, az azzal elérni kívánt törvényes cél megvalósítására alkalmas. A Rendőrségnél rendszeresített robbanófegyverek, a lőfegyverrel esnek egy tekintet alá. A kényszerítő eszköz alkalmazását jelenteni kell a szolgálati előjárónak. A lőfegyverhasználatot - annak következményétől függetlenül - az intézkedést követően haladéktalanul jelenteni kell a szolgálati előjárónak.

11. Az országos hatáskörű szervekre vonatkozó rendvédelmi technikai eszközök és berendezések sajátosságai, eszközkezelési és alkalmazási ismeretek

11.1. Ingatlanvagyonnal való gazdálkodás

A vagyongazdálkodással kapcsolatban legfontosabb azt megjegyeznünk, hogy *minden rendészeti szerv által használt ingatlan állami tulajdonban van.* (Lehetnek kivételek, pl.: önkéntes tűzoltó egyesület tulajdonában lehet ingatlan.)

Minden rendvédelmi szerv által használt épület, gépjármű, számítógép, asztal, szék, telefon, fénymásoló stb. tulajdonosa a Magyar Állam. A használatuk oly módon biztosított, hogy minden szervezet (például a megyei rendőr-főkapitányság) úgynevezett vagyonnevelési szerződést köt a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt.-vel (jogelődje: Kincstári Vagyonkezelési Igazgatóság), amelyben rögzítve vannak a szervezet jogai és kötelezettségei. Például joga van az ingatlant hasznosítani, de kötelessége az állagmegóváról gondoskodni. (Erre minden szervezetnek költségvetés áll rendelkezésére.)

11.2. A testületek lakásgazdálkodása

Minden országos hatáskörű szerv végez lakásgazdálkodási tevékenységet. A lakásgazdálkodás körébe tartozik a belügyi rendelkezésű lakások biztosítása, elidegenítése, szállóférőhelyen történő elhelyezés és a különböző támogatási formák.

Az országos hatáskörű szervek egyben vagyonnevelőként is működnek, (lásd az ingatlanvagyonnal történő gazdálkodás résznél) így saját hatáskörben járnak el a lakásgazdálkodás körébe tartozó ügyekben, amelyre helyi lakásügyi szervek kerültek létrehozásra. A helyi lakásügyi szerv a beérkező kérelmeket nyilvántartásba veszi és amennyiben az igény kielégíthető, az eljárást lefolytatják.

11.2.1. Belügyi rendelkezésű lakásokkal kapcsolatos főbb tudnivalók

A belügyminiszter rendeletben határozza meg a bérbeadás és az elidegenítés során alkalmazandó eljárást.

Belügyi rendelkezésű lakás fajtái:

- *állami tulajdonú, belügyi szerv rendelkezésében levő:* a bérleti díjra vonatkozó szabályok a rendeletben kerülnek meghatározásra, azoktól eltérni nem lehet.
- *önkormányzati tulajdonú, rendőrségi bérlőkijelölési jogú lakások:* a rendőrség jelöli ki azt a személyt, akivel az önkormányzat szerződést köt, ebben az esetben a bérleti díj összege önkormányzati rendelet alapján kerül megállapításra. Albérleti díj hozzájárulás kérhető hozzá.

- *Egyéb, magánszemély vagy más szerv, szervezet tulajdonában álló lakás megállapodás útján történő használata:* ez nem tartozik a tipikus formák közé, számuk igen csekély.

Belügyi rendelkezésű lakás igénylésének módja:

Lakás bérbeadása iránti kérelmet szükséges kitölteni, amit a szolgálati út betartásával szükséges eljuttatni a helyi lakásügyi szervhez, amelynek vezetője (a munkáltatói jogkör gyakorlója) engedélyezheti a lakás bérbeadására vonatkozó szerződés megkötését.

Belügyi rendelkezésű lakás bérbeadásának időtartama:

- a rendelet alapján jelenleg határozott időre, legfeljebb 10 évre, vagy
- a dolgozó foglalkoztatási helye szerinti közvetlen vezető által meghatározott beosztás, megbízatás időtartamára adható,
- hosszabbítás a határozott idejű (max. 60 hónap) szerződés esetén egyszer lehetséges, amit a központi lakásügyi szerv vezetője engedélyezhet.

11.2.2. Szállóférőhelyek, lakóegységek biztosítása:

Igénybevételükre 5 éves időtartamra köthető szerződés, amely főszabályként egyszer két évvel hosszabbítható. Főszabályként a szállóhasználati díjak tartalmazzák a rezsiköltséget is, így kedvezőbb lakhatási lehetőséget jelent az egyedülállók, illetve párok részére.

Támogatási formák:

- Munkáltatói kölcsön: elsősorban lakásvásárlás, építés, csere, bővítés, korszerűsítés esetén kérhető, a kölcsön maximális összege építés és vásárlás esetén 5 MFt. Ez egy lehetőség, a kölcsön összegét a beérkező igények és a rendelkezésre álló pénz alapján a helyi lakásügyi szerv javaslatára a munkáltatói jogkör gyakorlója határozza meg.
- Tiszthelyettesek és zászlósok részére vissza nem térítendő támogatás lehetősége: alapfeltétel a munkáltatónál meglévő létszámhiány, valamint a szolgálati helytől 50 km-en belül történő lakásvásárlás, amelynek törlesztő részleteinek maximum 40.eFt/hó összegig történő támogatására van lehetőség, maximum 120 hónapig. Igénylését a helyi lakásügyi szervnél kell kezdeményezni, a pontos feltételek rendeletben kerültek szabályozásra.
- Bérleti, albérleti hozzájárulás: magánszemélytől vagy cégtől bérelt lakás esetén (rezsiköltséget nem tartalmazó számla benyújtása a feltétele), önkormányzati lakás, valamint operatív lízing esetén nyújtható támogatási forma. Maximált összege a köztisztviselői illetményalap 100%-a. Feltételei szálló- és lakóegység esetén ORFK utasításban, egyéb esetben BM rendeletben kerültek meghatározásra.

11.3. Fegyverzettechnika

11.3.1. Fegyverzettechnikai ellátás

A rendészeti szervek, így köztük a Rendőrség fegyverzettechnikai eszközökkel való gazdálkodását és technikai kiszolgálásával kapcsolatos feladatait a *Belügyminisztérium Technikai Szabályzata* tartalmazza.

Alapfogalmak

- 1) Fegyverzettechnikai eszközök és anyagok: a rendvédelmi szervek alaprendeltetésének teljesítéséhez szükséges közvetlen és közvetett eszközök, ezek üzemképességét biztosító fenntartási eszközök és anyagok, valamint a kiképzési segédeszközök és anyagok gyűjtőfogalma.
- 2) Közvetlen eszközök: kézi, állványos, automata és jármű részét képező (járműbe szerelt) tűzfegyverek és lőszerük.
  - Közvetett eszközök: a közvetlen eszközök hatásos alkalmazását biztosító célzó, célmegjelölő, célfelderítő, mechanikus optikai és automatikus berendezések, eszközök és eszközrendszerek összessége.
  - Fenntartási eszközök és anyagok: a fegyverek ellenőrzésére, bevizsgálására, besabályozására szolgáló műszerek és berendezések, a tartalék alkatrészek, szerszámok és tartozékok, javító felszerelések, karbantartó és javító anyagok.
  - A kiképzési segédeszközök és anyagok: fogalmába a rendvédelmi szervek személyi állománya fegyverzeti ismereteinek bővítésére és gyakorlati felkészítésére szolgáló gyakorló, oktató és kiképző berendezések, szimulátorok, inert (nem robbanó töltetű) lőszer és imitációs anyagok tartoznak.

A fegyverzettechnikai eszközellátás azoknak a tevékenységeknek az összessége, melyek a rendvédelmi szervek alaprendeltetésének megfelelően biztosítják, hogy a fegyverzettechnikai eszközök és anyagok, valamint kapcsolódó szolgáltatások megfelelő időben és helyen a szükséges mennyiségben és minőségben a felhasználók részére rendelkezésre álljanak.

A fegyverzettechnikai támogatás a rendvédelmi szervek működőképességének feltételeit megteremtő logisztikai tevékenység anyagi-technikai támogatási folyamatának része, annak egyik alrendszere. Tartalma kiterjed a fegyverzettechnikai eszközök és anyagok beszerzésére, rendszeresítésére és rendszerben tartására, a rendszerből történő kivonás koordinálására, az ellátására és utánpótlás megszervezésére és végrehajtására, valamint a rendvédelmi szervezetek állománya fegyverzeti kiképzése anyagi-technikai feltételeinek létrehozására.

11.4. Rendészettechnika (kényszerítő eszközök)

A rendészettechnikai szakanyagok gyűjtőfogalma magában foglalja a rendészeti feladatok ellátása során alkalmazott védő- és kényszerítő eszközöket, valamint a rendészeti műveleteket támogató egyéb speciális eszközöket, illetve anyagokat (pl.: sebességmérők, alkohol és drog tesztek, stb.).

11.4.1. Fegyverzet- és rendészettechnika (kényszerítő eszköz) szakanyag-gazdálkodás célja

Fegyverzet- és rendészettechnika (kényszerítő eszköz) szakanyag-gazdálkodás alapvető célja a rendvédelmi szerv működéséhez szükséges fegyverzeti- és rendészettechnikai szakanyagellátás folyamatos biztosítása annak érdekében, hogy a tevékenység tartalmát képező eszközök, anyagok és szolgáltatások a szükséges mennyiségben és minőségben, időben és helyen a felhasználók részére rendelkezésre álljanak.

11.4.2. Fegyverzet- és rendészettechnika (kényszerítő eszköz) szakanyagellátás legfőbb sajátosságai, követelményei

Az igényjogosult szervezetek és a személyi állomány ellátása csak olyan fegyverzet- és rendészettechnikai szakanyagokkal (kényszerítő eszközökkel) történhet, amelyek rendszeresítése vagy alkalmazásba vételének elrendelése megtörtént.

Szolgálati feladatok ellátására csak kifogástalan műszaki állapotban lévő fegyverzet- és rendészettechnikai szakanyagok (kényszerítő eszközök) használhatók. A személyi állomány, felelős a számára személyi alapfelszerelésként, alegység-, illetve egységkészletként biztosított fegyverzet- és rendészettechnika (kényszerítő eszköz) megóvásáért.

A megfelelő műszaki állapot fenntartása érdekében mindenki köteles a számára kiadott (a felelősségére bízott) szakanyagok rendeltetésszerű kezelésével, használatával, illetve karbantartásával összefüggő előírásokat betartani. Szolgálatba lépés előtt és után szemrevételezéssel kell meggyőződni a személyi alapfelszerelés, valamint alegység-, illetve egységkészletként biztosított fegyverzet- és rendészettechnika (kényszerítő eszköz) műszaki állapotáról, az állagmegóvás érdekében karbantartást kell végrehajtani, illetve adott esetben jelezni kell az ellátó szerv felé a javítás szükségességét.

A miniszter rendeletben állapítja meg a rendőrségnél rendszeresíthető kényszerítő eszközök típusát, fajtáját.

11.4.3. Riadócsomaggal történő ellátás és annak pótlása

A hivatásos állományt az első kinevezéskor a riadócsomag összetételének megfelelő ellátás illeti meg. A riadócsomag egyszeri ellátás, amit az igényjogosult részére a szolgálati hely szerinti gazdálkodó szerv készpénzben biztosít. A kifizetett összeg elszámolás köteles. Az elszámolást a ruházati utánpótlási ellátmánnyal megegyező módon kell végrehajtani a kinevezést követő 30 napon belül.

A riadócsomag értéke 6 800 Ft, amelyből meghatározott tisztálkodó felszerelést, kétnapi hidegélelmet, tisztító és karbantartó felszereléseket, valamint füzetet és írószert kell beszerezni. A riadócsomagot a szolgálati helyen kell tárolni, annak karbantartását, pótlását saját költségen kell végrehajtani.

A riadócsomag tartalma

- tisztálkodó felszerelésként törölközőt, szappant, fogkefét, fogkrémet, WC-papírt, fésűt és férfiak esetében borotválkozó-felszerelést, nők esetében intim higiénés csomagot,
- kétnapi hidegélelem gyanánt legalább 2 db és legalább 400 gr-os melegíthető készételkonzervet, 2 db, legalább 60 gr-os és 2 db, legalább 130 gr-os hús- vagy zöldségkészítmény-konzervet, valamint konzervnyitót és evőeszközt,
- tisztító- és karbantartó-felszerelés gyanánt lábbeli-tisztító- és varrókészletet, valamint
- A/5-ös füzetet és íróeszközt.

11.5. Gépjárműellátás

A szolgálati gépjárműállomány fajtái

Közúti járművek:

- 1) Személygépkocsi
- 2) Közúti terepjáró személygépkocsi
- 3) Nehéz terepjáró személygépkocsi
- 4) Mikrobusz (egyterű személygépkocsi)
- 5) Áruszállító tehergépkocsi (3500 kg össztömegig)
- 6) Tehergépkocsi (3500 kg össztömeg felett)
- 7) Autóbusz
- 8) Motorkerékpár
- 9) Különleges gépjármű
- 10) Egyéb gépjármű

Vízi járművek:

- 1) Hajók
- 2) Kishajók
- 3) Motorcsónakok

Légi járművek:

- 1) Helikopterek

11.5.1. A szolgálati gépjárművek igénybevételének rendje

Eseti magáncélú igénybevétel

A nyilvántartási jegyzékkel rendelkező szerv vezetőjének külön engedélyével a rendőri jelleget nélkülöző szolgálati gépjármű esetileg magáncélra is igénybe vehető, amennyiben az a szolgálati érdeket nem sérti.

Fajtái: térítésmentes igénybevétel, kedvezményes térítési díjjal történő igénybevétel, teljes térítési díj ellenében történő igénybevétel. BM rendelet alapján a nyilvántartási jegyzékkel rendelkező szerv vezetője vagy a gazdasági főigazgató engedélyezheti.

A térítésmentes magáncélú igénybevétel csak különös méltánylást érdemlő esetben engedélyezhető. A szolgálati gépjármű országhatáron kívüli eseti magáncélú igénybevételét különösen indokolt esetben indoklással ellátott, írásbeli kérelemre az országos rendőrfőkapitány engedélyezi.

A szolgálati gépjárművek üzemanyag ellátásának rendje

A szolgálati gépjárművek, valamint a vízi járművek üzemanyag ellátása az alábbi üzemanyagkártyák használatával történhet, amely lehet:

- rendszámhoz kötött üzemanyagkártya;
- rendszámtól független üzemanyagkártya: „GARÁZS” kártya, „HORDÓ” kártya, „OPEN” kártya (a továbbiakban együtt: üzemanyagkártya).

11.5.2. Üzemanyagkártyák használata

A rendszámhoz kötött üzemanyagkártya kizárólag a kártyán feltüntetett forgalmi rendszámú szolgálati gépjármű üzemanyag ellátásához használható fel. Az üzemanyagkártyát üzemanyag vásárlására lehet használni. Ettől eltérő használatra, további szolgáltatások igénybevételére az illetékes gazdasági ellátó szerv vezetőjének írásbeli engedélyével kerülhet sor.

Az illetékes gazdasági ellátó szerv vezetőjének engedélyével a rendszámtól független üzemanyagkártya a vezényelt és kölcsöngépjárművek üzemeltetésére, illetve kivételes esetben tartósan is használható. A kérelmet írásban, a szakmai indokok, az igényelt rendszámtól független üzemanyagkártyák darabszáma és az elszámolásért felelős személy megjelölésével kell az illetékes gazdasági ellátó szerv vezetőjéhez felterjeszteni.

Az üzemanyagkártya – kivéve a „HORDÓ” kártya – használata esetén a használónak meg kell győződnie arról, hogy a terminálon keresztül az üzemanyagtöltő állomás bizonylatán feltüntetik: *a szolgálati gépjármű rendszámát és a kilométeróra állását.*

Az e címben foglalt kötelezettségek megsértése esetén az üzemanyag vételezőjét fegyelmi és kártérítési felelősség terheli. A fegyelmi és kártérítési felelősség megállapításához a töltőállomáson készült kamerafelvétel is felhasználható.

Ha az üzemanyagkártya használatának technikai akadályja van, akkor az üzemanyag vásárlás eseti jelleggel az üzemben tartó szerv nevére szóló ÁFÁ-s számla alapján készpénzért is történhet. Ebben az esetben a terhelési bizonylaton vagy a számlán fel kell tüntetni a forgalmi rendszámot és a kilométeróra állását.

Eljárás az üzemanyagkártya elvesztése esetén

Az üzemanyagkártya elvesztését haladéktalanul jelezni kell az üzemanyagkártyát kibocsátó szolgáltatónak, valamint legkésőbb az elvesztést követő munkanapon az illetékes gépjárműszolgálatnak.

11.5.3. Ellenőrzés

A szolgálati gépjárművet használó szervezeti egység vagy elem vezetője a menetlevél-csere előtt intézkedik a szolgálati gépjármű teletankolásáról, továbbá a hónap utolsó tankolásához tartozó kilométeróra-állásnak, és az adott hónap tankolási bizonylatainak a tárgyhónapot követő hónap 5. napjáig az illetékes gépjárműszolgálatnak írásban vagy elektronikus úton történő megküldéséről.

A gépjárműszolgálat a jármű fogyasztásának műszeres vizsgálatát kezdeményezi, ha a jármű üzemanyag-fogyasztása a normához vagy a hasonló igénybevételű járművekhez képest túlfogyasztást mutat, és a túlfogyasztás nem magyarázható az átlagtól eltérő, fokozott igénybevétellel.

A gazdasági ellátó szerv vezetője az illetékes ellenőrzési szolgálatnál a járműhasználat és az üzemanyag ellátás kivizsgálását kezdeményezi különösen, ha

- a túlfogyasztásra irányuló vizsgálat során a jármű rendeltetésszerű működése igazolható;
- a töltőállomás az üzemanyag vásárlás szabálytalanságáról értesítést küld.

Az ellenőrzési szolgálat az illetékes gazdasági ellátó szerv vezetője által kezdeményezett esetben a járműhasználat és az üzemanyag ellátás szabályosságát soron kívül ellenőrzi. Az ellenőrzés eredményéről a rendőri szerv vezetőjét tájékoztatni kell.

A menetlevél vezetésének szabályai

A nyilvántartási jegyzékkel rendelkező szerv vezetője köteles gondoskodni arról, hogy a menetlevelek negyedéves cseréje során a szolgálati gépjárművek igénybevételére irányadó szabályok betartását rendszeresen ellenőrizzék.

A minősített adat védelme érdekében törvényi kötelemények és kormányrendeletek előírásai alapján szolgálati gépjárművel történő elinduláskor a menetlevéltömb megfelelő rovataiban a hónap, nap, óra és perc, az elindulás helyének, a kilométer-, illetve üzemóra-számláló állásának, az igénybevétel céljának, valamint a „Megjegyzés” rovatban az igénybevétel adatait tartalmazó minősített irat iktatószámának a rögzítése szükséges, amelyet a gépjárművezető olvasható aláírásával igazol.

A szolgálati gépjármű telephelyre történő visszaérkezését követően a megfelelő rovatban az üzemszünet megkezdésének idejét, helyét meg kell jelölni, amelyet a szolgálati gépjármű igénybevevőjeként a feladat végrehajtásáért felelős vezető aláírásával igazol.

Biztosítási feladat, járőrszolgálat, akciószolgálat végrehajtása, bűncselekmény megelőzése, megszakítása, a bűncselekményt elkövető személyek, illetve körözött személyek elfogása érdekében elrendelt közterületi bűnügyi szolgálat (portyaszolgálat) esetén a szolgálati gépjárművel történő elinduláskor a menetlevéltömb megfelelő rovataiban a hónap, nap, óra és perc, az elindulás helyének, a kilométer-, illetve üzemóra-számláló állásának, az igénybevétel céljának, valamint a járőrszolgálat, akció- vagy portyaszolgálat elrendeléséről szóló okirat iktatószámának a rögzítése elegendő, amit a gépjárművezető és a gépkocsi parancsnok olvasható aláírásával igazol.

Ha a szolgálati gépjármű a járőrszolgálat, akció- vagy portyaszolgálatról szóló okiratban meghatározott útvonalat elhagyja, valamint, ha ezen okiratban meghatározottaktól eltérő üzemszünetre kerül sor, a menetlevéltömb megfelelő rovatában az érkezés (üzemszünet) időpontját be kell jegyezni. A szolgálati gépjármű telephelyre történő visszaérkezését követően a megfelelő rovatban az üzemszünet megkezdésének idejét, helyét kell feltüntetni.

Az utasítás alkalmazásában üzemszünetnek kell tekinteni minden olyan időt, amikor a szolgálati gépjármű nem vesz részt a közúti forgalomban.

A szolgálati gépjárművek tárolásának rendje

Alapesetben a szolgálati gépjárműveket a szolgálat befejezését követően a kijelölt telephelyen vagy tároló helyen kell elhelyezni. Amennyiben a rendőri szerv több telephellyel rendelkezik vagy a szolgálati gépjármű elhelyezésére más rendőri vagy rendvédelmi szerv telephelyén kerül sor, a tárolás helyét a jármű-nyilvántartási jegyzékkel rendelkező szerv vezetője a forgalmi rendszám megjelölésével határozza meg.

A szolgálati gépjárművek a szolgálati feladat ellátásával összefüggésben más szervek telephelyén vagy a gépjárművet használó, illetve az annak javítását végző személy által biztosított zárt területen a nyilvántartási jegyzékkel rendelkező szerv vezetőjének külön engedélyével tárolhatók.

A szabályok ettől sokkal részletesebben szabályozzák a tárolás rendjét, itt csak a legfontosabbak kerültek kiemelésre.

11.5.4. A szolgálati gépjárművek vezetésének jogosultsága

Szolgálati gépjármű vezetésére az jogosult, aki az adott kategóriájú gépjármű vezetéséhez szükséges hatósági engedéllyel, valamint szolgálati gépjármű vezetésére jogosító ügyintézői igazolvánnyal rendelkezik, és arra közvetlen vezetője feljogosítja, illetve azzal megbízza. A szolgálati gépjármű vezetésére jogosító ügyintézői igazolvány önmagában nem keletkeztet szolgálati gépjármű vezetésére és gépjármű-vezetői pótlék folyósítására való jogosultságot. A személyvédelmi feladatok végrehajtása során a szolgálati gépjárművet kizárólag a hivatalból biztosított gépkocsivezető vezetheti, illetve a vezetés a védett személy részére engedhető át.

11.5.5. A gépjárművezető által végzett napi ellenőrzés:

A gépjárművezető minden igénybevétel előtt köteles ellenőrizni, hogy:

- a gépjármű érvényes hatósági engedéllyel rendelkezik-e,
- a meghatározott számú, típusú és elhelyezésű hatósági jelzés(ek) [rendszámtábla(ák)] van(nak)-e felszerelve,
- a kormányberendezés, a fékberendezés, a gumiabroncsok, valamint a kötelezően előírt világító- és fényjelző berendezések (fényoszóró, tompított, helyzetjelző, féklámpa, rendszám megvilágító lámpák, hátsó ködlámpa, hátrameneti lámpa, irányjelző/elakadásjelző lámpák, első ködfényszóró, pót-féklámpa, méretjelző lámpa, megkülönböztető jelzés, stb.) működnek-e.

Ha a gépjármű a fenti követelményeknek nem felel meg, a gépjárművezető erre haladéktalanul köteles vezetője figyelmét felhívni. Ilyen a gépjárművet a hiányosságok kiküszöböléséig, illetve a hibák kijavításáig útba indítani nem lehet.

12. Munka- , baleset-, tűz- és környezetvédelmi, valamint egészségügyi általános szabályok

12.1. Munkavédelem, balesetvédelem

Az Országgyűlés az 1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről szóló törvényben szabályozta az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés személyi, tárgyi és szervezeti feltételeit a szervezeten munkát végzők egészségének, munkavégző képességének megóvása és a munkakörülmények humanizálása érdekében. A törvényi szabályozás igyekszik megelőzni a munkabaleseteket és a foglalkozással összefüggő megbetegedéseket. Az Mvt. az állam, a munkáltatók és a munkavállalók feladatait, jogait és kötelességeit is tartalmazza.

Az Mvt. által meghatározottan a munkavédelem: a szervezett munkavégzésre vonatkozó munkabiztonsági és munkaegészségügyi követelmények, továbbá a munkavédelmi törvény céljának megvalósítására szolgáló törvénykezési, szervezési, intézményi előírások rendszere, valamint mindezek végrehajtása. A munkaegészségügy a munkahigiéne és a foglalkozás-egészségügy szakterületeit foglalja magában.

Az Mvt. által megfogalmazott alapelvek szerint az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés követelményeinek megvalósítása a munkáltatók kötelessége. A megvalósításának módját a munkáltató határozza meg. A szabályokat úgy kell meghatározni, hogy végrehajtásuk megfelelő védelmet nyújtson a munkavállalókon túlmenően a munkavégzés hatókörében tartózkodóknak és a szolgáltatást igénybe vevőknek.

A munkaeszközöket úgy kell kialakítani, hogy lehetőleg zárják ki a nem szervezett munkavégzés keretében történő rendeltetésszerű használat esetén is a balesetet, az egészségkárosodást. Biztonságos munkavégzés követelményeinek teljesítése helyett a munkáltató pénzbeli vagy egyéb megváltást a munkavállalónak nem adhat. Ahol a munkavállaló veszélyforrásnak lehet kitéve a hatásos védelmet zárt technológia

alkalmazásával, egyéni védőeszközök és szervezési intézkedések bevezetésével kell megvalósítani.

A törvény lehetővé teszi, hogy rendkívüli munkavégzési körülmények esetére (pl. mentési-, katasztrófa-elhárítási tevékenységek), illetve - a rendvédelmi szerveknél, a polgári nemzetbiztonsági szolgálatoknál, a katasztrófavédelem szerveinél - munkavégzésre irányuló jogviszonyban, szolgálati viszonyban, a Nemzeti Adó- és Vámhivatalnál szolgálati viszonyban kifejtett munkatevékenységre a feladatkörében érintett miniszter által kiadott külön jogszabály, az Mvt. figyelembevételével, kivételesen indokolt esetben eltérő követelményeket, eljárási szabályokat állapíthat meg az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzésre vonatkozóan.

A munkavállaló csak olyan munkára és akkor alkalmazható, ha

- annak ellátásához megfelelő élettani adottságokkal rendelkezik,
- foglalkoztatása az egészségét, testi épségét, illetve a fiatalkorú egészséges fejlődését károsan nem befolyásolja,
- foglalkoztatása nem jelent veszélyt a munkavállaló reprodukciós képességére, magzatára,
- mások egészségét, testi épségét nem veszélyezteti és a munkára – külön jogszabályokban meghatározottak szerint – alkalmasnak bizonyult.

A munkára való alkalmasságról hivatásos személyek esetében külön jogszabályban meghatározott orvosi vizsgálat alapján kell dönteni.

A munkavállaló csak olyan munkával bízható meg, amelynek ellátására egészségileg alkalmas, rendelkezik az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéshez szükséges ismeretekkel, készséggel és jártassággal.

A munka egészséget nem veszélyeztető és biztonságos elvégzéséhez megfelelő szakképzettségű és számú munkavállalót kell biztosítani. Ahol veszély fenyeget, egyedül munkát végezni nem szabad, és ilyen helyre csak erre is kiterjedő oktatásban részesült munkavállalók léphetnek be.

Ha valamely munkát egyidejűleg két vagy több munkavállaló végez, a biztonságos munkavégzés érdekében az egyik munkavállalót meg kell bízni a munka irányításával, és ezt a többiek tudomására kell hozni. A szakmai képzés keretében kell gondoskodni arról, hogy a résztvevők elsajátítsák a képzettségük alapján betölthető munkakör egészségi és biztonsági követelményeit.

A munkavállaló csak a biztonságos munkavégzésre alkalmas állapotban, a munkavédelemre vonatkozó szabályok, utasítások megtartásával, a munkavédelmi oktatásnak megfelelően végezhet munkát. A munkavállaló köteles munkatársaival együttműködni, és munkáját úgy végezni, hogy ez saját vagy más egészségét és testi épségét ne veszélyeztesse.

Így különösen köteles

- 1) a rendelkezésére bocsátott munkaeszköz biztonságos állapotáról a tőle elvárható módon meggyőződni, azt rendeltetésének megfelelően és a munkáltató utasítása szerint használni, a számára meghatározott karbantartási feladatokat elvégezni;
- 2) az egyéni védőeszközt rendeltetésének megfelelően használni, és a tőle elvárható tisztításáról gondoskodni;
- 3) a munkavégzéshez az egészséget és a testi épséget nem veszélyeztető ruházatot viselni;
- 4) munkaterületén a fegyelmet, a rendet és a tisztaságot megtartani;
- 5) a munkája biztonságos elvégzéséhez szükséges ismereteket elsajátítani és azokat a munkavégzés során alkalmazni;
- 6) a részére előírt orvosi - meghatározott körben pályaalakmassági - vizsgálaton részt venni;
- 7) a veszélyt jelentő rendellenességről, üzemzavarról a munkáltatót azonnal tájékoztatni, a rendellenességet, üzemzavart tőle elvárhatóan megszüntetni vagy erre intézkedést kérni a felettesétől;
- 8) a balesetet, sérülést, rosszulletet azonnal jelenteni.

A munkavállaló önkényesen nem kapcsolhatja ki, nem távolíthatja el és nem alakíthatja át a biztonsági berendezéseket.

A munkavállaló jogosult megkövetelni a munkáltatójától

- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzés feltételeit, a veszélyes tevékenységhez a munkavédelemre vonatkozó szabályokban előírt védőintézkedések megvalósítását;
- az egészséget nem veszélyeztető és biztonságos munkavégzéshez szükséges ismeretek rendelkezésére bocsátását, a betanuláshoz való lehetőség biztosítását;
- a munkavégzéshez munkavédelmi szempontból szükséges felszerelések, munka- és védőeszközök, az előírt védőital, valamint tisztálkodó szerek és tisztálkodási lehetőség biztosítását.

A munkabalesetet és a foglalkozási megbetegedést be kell jelenteni, ki kell vizsgálni, és nyilvántartásba kell venni. A munkáltatónak a munkaképtelenséggel járó munkabalesetet haladéktalanul ki kell vizsgálnia, és a kivizsgálás eredményét munkabaleseti jegyzőkönyvben kell rögzítenie. A munkaképtelenséget nem eredményező munkabaleset körülményeit is tisztázni kell, és annak eredményét nyilvántartásba kell venni.

Baleset: az emberi szervezetet ért olyan egyszeri külső hatás, amely a sérült akaratától függetlenül, hirtelen vagy aránylag rövid idő alatt következik be, és sérülést, mérgezést vagy más (testi, lelki) egészségkárosodást, illetőleg halált okoz.

Munkabaleset: az a baleset, amely a munkavállalót a szervezett munkavégzés során vagy azzal összefüggésben éri, annak helyétől és időpontjától és a munkavállaló (sérült) közrehatásának mértékétől függetlenül.

A munkavégzéssel összefüggésben következik be a baleset, ha a munkavállalót a foglalkozás körében végzett munkához kapcsolódó közlekedés, anyagvételezés, anyagmozgatás, tisztálkodás, szervezett üzemi étkeztetés, foglalkozás-egészségügyi szolgáltatás és a munkáltató által nyújtott egyéb szolgáltatás stb. igénybevétele során éri.

Nem tekinthető munkavégzéssel összefüggésben bekövetkező balesetnek (munkabalesetnek) az a baleset, amely a sérültet a lakásáról (szállásáról) a munkahelyére, illetve a munkahelyéről a lakására (szállására) menet közben éri, kivéve, ha a baleset a munkáltató saját vagy bérelt járművével történt.

A Hszt. alapján a hivatásos állomány tagja a szolgálati viszonyból fakadó kötelmeit – a fegyveres szerv rendeltetés szerinti feladatainak megvalósítása érdekében – önkéntes vállalás alapján, élethivatásként, szigorú függelmi rendben, életének és testi épségének kockáztatásával, egyes alapjogai korlátozásának elfogadásával teljesíti.

A hivatásos állomány tagjának haláláról, szolgálatképtelenséget okozó olyan balesetéről, amely szolgálatellátása során vagy azzal összefüggésben érte, továbbá olyan megbetegedéséről, amely előreláthatólag tartós szolgálatképtelenséggel jár, és vélelmezhetően a szolgálati tevékenységgel összefüggésben keletkezett vagy jelentősen súlyosbodott, jegyzőkönyvet kell felvenni. A jegyzőkönyv felvételéről az állományilletékes parancsnok köteles gondoskodni.

A jogszabályban meghatározott eljárás keretében az állományilletékes parancsnok a balesetnek, betegségnek a szolgálati kötelmekkel való összefüggéséről indokolt határozatban dönt (a továbbiakban: minősítő határozat). A minősítő határozatot a hivatásos állomány tagja - halála esetén közeli hozzátartozója - részére meg kell küldeni.

A minősítő határozat ellen a hivatásos állomány tagja a kézbesítéstől számított tizenöt napon belül a miniszter által meghatározott szervhez fellebbezéssel élhet. A hivatásos állomány tagja halálának vagy nyilatkozat tételére képtelen egészségi állapottal járó balesetének, megbetegedésének a szolgálati kötelmekkel való összefüggése kérdésében hozott határozat ellen a közeli hozzátartozó nyújthat be fellebbezést. A fellebbezést a miniszter által meghatározott szerv harminc napon belül bírálja el. E határidő egy alkalommal harminc nappal meghosszabbítható. A másodfokú eljárásban hozott határozattal szemben a bírósághoz keresetet lehet benyújtani.

Az Országgyűlési Őrség hivatásos állományának tagja esetében az előzőekben foglaltaktól eltérően a minősítő határozat ellen fellebbezésnek nincs helye, a határozat ellen keresetet lehet a bírósághoz benyújtani.

12.2. Tűzvédelem

A tűz elleni védekezés a mindennapi tevékenységekhez szervesen kapcsolódó feladat. Kezdetben a tűzvédelem elsősorban a keletkezett tüzek oltására szorítkozott, később a tudomány és a technika fejlődésével fokozatosan előtérbe került a megelőzés.

A tüzek nagymértékben veszélyeztetik az élet- és vagyonbiztonságot, ezért az ellenük való védekezés törvényben és a hozzá kapcsolódó jogszabályokban, utasításokban szabályozott feladat, melynek végrehajtása az állami, önkormányzati szerveken kívül valamennyi Magyarországon tartózkodó magánszemélyre, jogi személyre és jogi tevékenységgel nem rendelkező szervezetre vonatkozóan kötelező érvényű.

Az Országgyűlés törvényben szabályozta az Alaptörvényből és a nemzetközi szerződésekből eredő feladatok teljesítése érdekében, az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tüzek megelőzésének, a tüzeseteknél, a műszaki mentéseknél való segítségnyújtásnak, és a tűz elleni védekezésben résztvevők jogainak, kötelezettségeinek, valamint a védekezés szervezeti, irányítási rendjének, személyi, tárgyi és anyagi feltételeinek kérdéseit.

A tűzvédelmet szakmailag a Belügyminisztérium irányítja és szabályozza. A belügyminiszter rendeletben adta ki az Országos Tűzvédelmi Szabályzatot.

A tűz elleni védekezéssel (a továbbiakban röviden: tűzvédelemmel) és egyes kérdéseivel a téma jelentőségének megfelelően több mint félszáz jogszabály, és ennél is több egyéb szervezetszabályzó eszköz foglalkozik. A tűzvédelem egymással szoros egységet képező három feladatból, illetve ezek végrehajtása feltételeinek megteremtéséből áll.

12.2.1. A tűzvédelem feladatai:

- a tüzesetek megelőzése (más néven megelőző tűzvédelem);
- a tűzoltási feladatok ellátása (mentő tűzvédelem);
- a tűzvizsgálat (felderítő tűzvédelem).

A tűzoltó szervezetek

- hivatásos tűzoltóság
- önkéntes tűzoltó egyesület
- önkormányzati tűzoltóság
- létesítményi tűzoltóság

12.2.2. Tűzvédelemmel kapcsolatos alapfogalmak

- 1) *tűz (tüzeset)*: az az égési folyamat, amely veszélyt jelent az életre, a testi épségre vagy az anyagi javakra, illetve azokban károsodást okoz;
- 2) *tűzvédelem*: a tüzesetek megelőzése, a tűzoltási feladatok ellátása, a tűzvizsgálat, valamint ezek feltételeinek biztosítása;
- 3) *tűzmegeelőzés*: a tüzek keletkezésének megelőzésére, továbbterjedésének megakadályozására, illetőleg a tűzoltás alapvető feltételeinek biztosítására vonatkozó, a létesítés és a használat során megtartandó tűzvédelmi jogszabályok, szabványok, hatósági előírások rendszere és az azok érvényesítésére irányuló tevékenység;
- 4) *tűzoltási feladat*: a veszélyeztetett személyek mentése, a tűz terjedésének megakadályozása, az anyagi javak védelme, a tűz eloltása és a szükséges biztonsági intézkedések megtétele, továbbá a tűz közvetlen veszélyének elhárítása;
- 5) *tűzvizsgálat*: a tűz keletkezési idejének, helyének és okának felderítésére irányuló hatósági tevékenység, amelynek célja olyan tűzmegeelőzési, tűzoltási beavatkozási

tapasztalatok megszerzése, következtetések levonása, amelyek alkalmasak a tűzmelegelőzési ismeretek bővítésére és a mentési beavatkozási feltételek javítására;

- 6) *műszaki mentés*: természeti csapás, baleset, káreset, rendellenes technológiai folyamat, műszaki meghibásodás, veszélyes anyag szabadba jutása vagy egyéb cselekmény által előidézett veszélyhelyzet során az emberélet, a testi épség és az anyagi javak védelme érdekében a tűzoltóság részéről – a rendelkezésére álló, illetőleg az általa igénybe vett eszközökkel – végzett elsődleges beavatkozási tevékenység;
- 7) *hivatásos tűzoltóság*: tűzoltási és műszaki mentési, tűzmelegelőzési feladatok elvégzésére létrehozott, önálló működési területtel rendelkező hivatásos tűzoltóság;
- 8) *önkormányzati tűzoltóság*: tűzoltási és műszaki mentési feladatok elvégzésére létrehozott, önálló működési területtel nem rendelkező önkéntes tűzoltóság;
- 9) *létesítményi tűzoltóság*: tűzoltási és műszaki mentési feladatok elvégzésére, gazdálkodó szervezet által létrehozott, önálló működési területtel nem rendelkező tűzoltóság;
- 10) *önkéntes tűzoltó egyesület*: a székhelye szerinti településen tűzoltási műszaki mentési feladatokban közreműködő egyesület.

Aki tüzet vagy annak közvetlen veszélyét észleli, köteles azt haladéktalanul jelezni a tűzoltóságnak, vagy ha erre nincs lehetősége, a rendőrségnek vagy a mentőszolgálatnak, illetőleg a települési önkormányzat polgármesteri hivatalának (körjegyzőségnek). A törvény hatálya alá tartozók a tűz jelzéséhez, a segítségkéréshez híradási eszközüket kötelesek rendelkezésre bocsátani, szükség esetén járműveikkel segítséget nyújtani.

A rendőrség, a mentőszolgálat, a polgármesteri hivatal (körjegyzőség), a hozzá beérkezett tűzjelzést köteles haladéktalanul továbbítani az állandó készenléti szolgálatot ellátó tűzoltósághoz.

A tűz oltásának felelős vezetője a tűzoltás-vezető, aki a tűzoltóság vagy a hivatásos katasztrófavédelmi szerv jogszabályban meghatározott feltételeknek megfelelő tagja lehet. A tűzoltás helyszínén más személy csak a tűzoltás-vezető előzetes engedélyével intézkedhet.

A tűzoltás-vezető a tűzoltáshoz

- a fegyveres erők, a rendőrség, a polgári védelem, a vám- és pénzügyőrség, a büntetés-végrehajtási és a környezetvédelmi szervek, a mentőszolgálatok és a közüzemi vállalatok kirendelését igényelheti. Ezek a szervek, ha az az alapfeladataik ellátását nem veszélyezteti, kötelesek eleget tenni a kirendelésnek;
- magánszemélyeket a tűz oltásában és a mentési munkálatokban az életkoruk, egészségi és fizikai állapotuk alapján elvárható közreműködésre kötelezhet;

A tűzoltás-vezető a tűz által veszélyeztetett, és a tűz oltásához szükséges területen minden tevékenységet korlátozhat, megtilthat, elrendelheti az illetéktelen vagy a veszélyeztetett személyek, valamint az anyagi javak eltávolítását, a terület kiürítését.

A felsorolt szervek egységeinek a tűzoltás-vezető csak a jelenlevő parancsnokaik, illetve vezetőik útján adhat utasítást a tűzoltásban való közreműködésre.

12.2.3. Tűzoltási feladatok

A tűz oltását a jogi személyek, valamint az állampolgárok kötelesek ellenszolgáltatás nélkül

- közvetlen részvételükkel,
- járműveik, eszközeik, felszereléseik, anyagaik rendelkezésre bocsátásával,
- adatok közlésével elősegíteni, illetve a tűzoltás vezetőjének erre irányuló felhívását maradéktalanul teljesíteni.

A tűzvédelem egyik legfontosabb része a tűzoltási, kárelhárítási tevékenység, amely a következőket foglalja magában:

- tüzesetknél a veszélyeztetett személyek mentése, az anyagi javak védelme, a tűz terjedésének megakadályozása, a tűz eloltása;
- közvetlen tűz- vagy robbanásveszély esetén közreműködés a biztonsági intézkedések végrehajtásában;
- természeti csapások, ár- és belvíz, földrengés stb. által okozott károk elhárításában és a mentési munkálatokban való közreműködés;
- egyéb káreseteknél a segítségnyújtás;
- az életveszély elhárítása, ha a közrend védelme szükségessé teszi.

A tűzoltás, kárelhárítás során a legfontosabb az emberi élet védelme. A hivatásos tűzoltóság minden tudomására jutott tűzhöz – az eloltott és az utólag bejelentett tüzek kivételével – és a káresetekhez köteles kivonulni. A tűzoltási, kárelhárítási feladatok alapvetően a hivatásos tűzoltóságra és – ahol működik – az önkéntes vagy intézményi tűzoltóságra hárul.

A tüzet észlelő kötelessége

A tüzet észlelő személynek elsődlegesen azt kell eldöntenie - különösen, ha egyedül van -, hogy a keletkezett tüzet a rendelkezésre álló eszközökkel képes-e eloltani. A tüzesetek jelentős része - ha időben észlelték - az előírt oltóeszközökkel felszámolható. Amennyiben tűz a tűzoltóság nélkül is eloltható, akkor először a tűzoltást kell befejezni, és csak utána jelezni a tűzoltóságnak. Ha a tűz már olyan mértékben elterjedt, hogy biztonsággal nem oltható, akkor haladéktalanul jelezni kell.

A tűzjelzést, riasztást biztosítani kell egyrészt a létesítményen belül tartózkodók részére, másrészt a tűzoltóság felé. A tűzjelzés, a körülményektől és a helyi adottságoktól függően többféle módon történhet. Fontos, hogy a létesítményen belül mindenki számára ismert és egyértelmű legyen a tűzjelzés!

A tűzjelzés tartalmazza

- 1) a tüzeset pontos helye (város, kerület, utca, házszám, emelet, ajtó);
- 2) hol ég a tűz / (földszint, emelet, épület száma vagy neve);
- 3) mi ég (tűzveszélyes folyadék, papír, elektromos vezeték);
- 4) mi van veszélyeztetve;
- 5) milyen terjedelmű a tűz;
- 6) van-e életveszélyben valaki;
- 7) a jelzés ideje (év, hó, nap, óra, perc);
- 8) a jelző neve, beosztása;
- 9) a bejelentő honnan és hogyan jelezte a tüzet (telefonszám).

A tűzoltó anyagok, eszközök, készülékek és azok alkalmazása tüzek oltására

Égés fogalma: Égésnek nevezzük azt a kémiai folyamatot, amelynél az éghető anyag a levegő oxigénjével egyesül, miközben hő és legtöbb esetben, fény formájában energia szabadul fel.

Feltétele: Az éghető anyag, levegő oxigénje, megfelelő hőmérséklet (gyújtóenergia) térben, és időben együttesen rendelkezésre álljon. Az égés megszüntetésének módjai: az égés feltételeinek kizárása, ill. csökkentése.

Ezek alapján megkülönböztethető:

- 1) az éghető anyag eltávolításán,
- 2) az oxigén elvonásán,
- 3) az éghető anyag hőmérsékletének csökkentésén alapuló mód.

Oltóanyagok:

- 1) víz;
- 2) oltóhabok;
- 3) oltóporok;
- 4) oltógázok.

12.2.4. Tűzoltó készülékek

A tűzoltó készülék olyan eszköz, amelyből az üzembe helyezéskor felszabadított vagy az oltóanyagtartályba belenyomott (sűrített) hajtóanyag az oltóanyagot irányíthatóan lövelli ki, és amely meghatározott nagyságú tűz eloltására alkalmas.

- *Porral oltó tűzoltó készülékek* oltóanyaga por alakú szilárd anyag, mely elektromos feszültség alatt lévő berendezések tüzeinek oltására is megfelel. Alkalmazásuk:

elsősorban éghető folyadékok, gázok, valamint villamos feszültség alatt álló berendezések tüzeinek oltására. Bizonyos típusa szilárd anyagok tüzeinek oltására is hatékonyan alkalmazható.

- *Vízzel oltó tűzoltó készülékek* oltóanyaga elsősorban szilárd éghető anyagok tüzeinek oltására alkalmas víz vagy vizes oldat.
- *Habbal oltó tűzoltó készülékek* oltóanyaga víz-, habképző anyag és levegő, illetve egyéb gáz meghatározott arányú keveréke. Alkalmazásuk: elsősorban éghető folyadékok és lánggal vagy parázslással égő szilárd anyagok tüzeinek oltására.
- *Gázzal oltó tűzoltó készülékek* oltóanyaga cseppfolyós halogénezett szénhidrogén. Alkalmazásuk: éghető folyadékok, gázok és kismértékben szilárd anyagok tüzeinek oltására. Különösen jól alkalmazható feszültség alatti híradás- és számítástechnikai berendezések tüzeinek oltására.

12.2.5. Tűzvédelmi Szabályzat készítése, tartalma

A hatályos tűzvédelmi törvény szerint a gazdálkodó tevékenységet folytató magánszemélyeknek, a jogi személyeknek tűzvédelmi szabályzatot kell készíteniük, ha

- a munkavégzésben részt vevő családtagokkal együtt ötnél több munkavállalót foglalkoztatnak,
- az általuk üzemeltetett, bérelt épületrész, épület területén található olyan helyiség, amelynek a legnagyobb befogadóképessége meghaladja az 50 főt, vagy
- kereskedelmi szálláshelyet üzemeltetnek.

12.3. Környezetvédelem

A rendvédelmi szerveknek a szolgálati feladataik ellátása során be kell tartaniuk a környezetvédelemre vonatkozó szabályokat pl. a veszélyes, fertőző eszközök, anyagok tárolása, szállítása, megsemmisítése stb. Azonban vannak olyan szituációk, amikor elkerülhetetlen a környezet károsítása pl. életmentés, tűzoltás, veszélyelhárítás stb. Ezekben a helyzetekben törekedni kell arra, hogy a környezet lehetőség szerinti megóvására.

Kiselejtett elektromos, elektronikus berendezések elszállítása, megsemmisítése

A hulladékká vált elektromos, elektronikus berendezést - különösen az ózonlebontó anyagokat és fluorozott, üvegházhatást okozó gázokat tartalmazó hőcserélő berendezések hulladékát, a higanyt tartalmazó fénycsövek hulladékát és a fotovoltaikus panelek hulladékát - elkülönítetten kell gyűjteni.

A hulladékká vált elektromos, elektronikus berendezést az átvételi helyhez, valamint az átvételi helytől a hulladék kezelésének helyére történő szállítása során nem kell veszélyes hulladékként

szállítani. A hulladékká vált elektromos, elektronikus berendezés szállítását és gyűjtését úgy kell végezni, hogy a berendezésben lévő veszélyes anyagok elkülönítése, újrahasználatra előkészítése, újrafeldolgozása maradéktalanul biztosítható legyen. Az újrahasználatra előkészítés és az újrafeldolgozás különösen akkor biztosítható, ha a hulladékká vált elektromos, elektronikus berendezés szállítása és gyűjtése során a hulladék nem károsodik, szennyeződik, és nincs kitéve az időjárás hatásainak.

Veszélyes hulladék kezeléséről

A rendőrségi fogdák, az őrzött szállások és a határrendészeti kirendeltségek előállító helyiségeinek AIDS ellen védő egységfelszereléssel történő ellátásáról ORFK utasítás rendelkezik. Az egyéni védőeszközként használt egységfelszerelés megnevezése: egészségügyi (AIDS elleni) egységfelszerelés (a továbbiakban: egységfelszerelés). A felhasznált eszközöket egészségre ártalmas veszélyes hulladékként kell kezelni. A megsemmisítésről a felhasználó szerv köteles gondoskodni, majd a keletkezett hiányt haladéktalanul pótolni szükséges.

12.4. Egészségügyi szabályok

A fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak a szolgálat ellátása szempontjából egészségi, pszichikai és fizikai szempontból alkalmasnak kell lenniük.

A szolgálati törvényben megfogalmazott követelmények szerint a hivatásos állomány tagja köteles többek között az egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelményeknek eleget tenni, és az ezek ellenőrzése érdekében szükséges, a miniszter által meghatározott felméréseknek, szűréseknek és vizsgálatoknak magát alávetni, egészségének megóvása, illetőleg gyógyulása érdekében előírt orvosi utasításokat betartani.

A Hszt. rendelkezik arról is, hogy külön jogszabályban foglalt esetben kötelező védőoltásnak a hivatásos köteles magát az Eü törvényben foglalt korlátozásokkal alávetni.

A miniszter rendeletben határozza meg azokat a fertőző betegségeket, amelyek esetében a szolgálati beosztáshoz, illetve egyes szolgálati feladatokhoz kapcsolódóan - így különösen a külföldi szolgálat végrehajtása során - a hivatásos állomány tagjának vagy egyes csoportjainak egészségét és biztonságát veszélyeztető biológiai kóroki tényező kockázatának elkerülése érdekében kötelező védőoltás elrendelésének van helye. A kötelező védőoltást a fegyveres szerv egészségügyi szakfeladatainak ellátásáért felelős vezető főorvos javaslatára az országos parancsnok rendeli el.

A rendvédelmi szervek hivatásos állományú tagjainak egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról rendelkező miniszteri együttes rendelet részletesen tartalmazza azokat a követelményeket, melyeket a hivatásos szolgálatba lépéskor, és annak fenntartása során a hivatásos állományúaknak teljesíteniük kell.

A hivatásos állomány tagjának rendszeres időszakos alkalmassági vizsgálaton kell átesnie, ennek során évenként egészségi és fizikai, kétévenként pszichikai alkalmassági vizsgálaton kell részt vennie.

Ha a hivatásos állomány tagja az egészségi, illetve pszichikai alkalmassági vizsgálaton, első fokon alkalmatlan minősítést kap, az alapellátó orvos haladéktalanul kezdeményezi a másodfokú egészségi, illetve pszichikai alkalmassági vizsgálat lefolytatását. Az alkalmatlanság másodfokú megállapítása esetén az alapellátó orvos az alkalmasság felülvizsgálatára irányuló eljárást (a továbbiakban: FÜV eljárás) kezdeményez.

A hivatásos állomány tagjának szolgálati viszonya egészségi, pszichikai, fizikai alkalmatlanság miatt FÜV eljárás keretében hozott határozat alapján megszüntethető.

Ha az alkalmassági vizsgálaton részt vevő személy nem ért egyet az egészségi, illetve a pszichikai alkalmasság véleményezéséről és minősítéséről hozott döntéssel, annak kézhezvételétől számított 8 napon belül fellebbezéssel élhet. A fellebbezést a vizsgálatot végző szervnél kell benyújtani.

A hivatásos szolgálatot ellátók speciális körülmények között is vezethetnek szolgálati vagy egyéb gépjárművet. A megkülönböztető jelzést használó, valamint speciális gépjármű vezetésére jogosító engedély kiadása előtt közlekedépszichológiai vizsgálaton is át kell esniük.

13. Alapvető elsősegély-nyújtási és újraélesztési alapismeretek

A segítségnyújtás alapvető állampolgári kötelesség közszolgálatot ellátó hivatásos állománynak fel kell készülnie arra, hogy az alapvető elsősegély-nyújtási technikákat akár *műveleti* körülmények között is legyenek képesek alkalmazni.

A szolgálatteljesítés során különös körütekintés szükséges mivel a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendészeti szervezetek hivatásos tagjai – mint „segítségnyújtásra egyébként is köteles” személyek – felelőssége ilyen esetekben fokozott.

Mi az elsősegélynyújtás? Az a beavatkozás, amellyel a balesetet szenvedett embertársunknak segítünk addig is, amíg az orvosi ellátás megkezdődik. Ebből következik, hogy az elsősegélynyújtás nem tévesztendő össze a gyógykezeléssel, ami az orvos feladata.

Az elsősegélynyújtás főbb általános szabályai:

- Legyen az elsősegélynyújtó fellépése határozott és nyugodt.
- Gondoskodjon a sérült és saját biztonságáról és nyugalmáról.
- A beavatkozás legyen a lehető legkíméletesebb és emberséges, felesleges szenvedést ne okozzon.
- Több sérült esetén a súlyosság sorrendjében nyújtson elsősegélyt.

Az elsősegélynyújtás általános módszerei, legfontosabb tudnivalói

A segélynyújtás megkezdése előtt meg kell állapítani, hogy a balesetesnek egyáltalán van-e szüksége segítségre – más szóval – él-e vagy már meghalt. Az életjelenség vizsgálata és az élet megállapítása nagy felelősséggel jár.

Az újraélesztés szakaszai

- az átjárható légutak biztosítása,
- a belégzés pótlása,
- a szív működés helyreállítása.

Az élő szövetek erőszak hatására keletkezett elváltozásait sérülésnek nevezzük. A sérülés jellegétől függően megkülönböztetünk vágott, húzott, szakadt sebeket. A seb kettős veszélyt jelent: a fertőzést és a vérzést. A fertőzés során a környezetből baktériumok juthatnak a szervezetbe, amelyek súlyos fertőzést okozhatnak. A fertőzés ritkán korlátozódik csak szűk körre, általában rohamosan terjed, az egész testre kiterjedhet sőt, másokat is megfertőzhet.

A vegyi anyagokat igen széles körben, a legkülönbözőbb formában használjuk. A vegyi anyagok (savak, lúgok, fémek, egyes személyek bőrérzékenysége miatt különböző kozmetikai szerek) hatására előálló bőrsérüléseket felmaródásnak nevezzük. A vegyi anyagok a szövetek különböző mértékű elhalását okozzák. Ezért első teendő a maró anyag bőséges vízzel történő eltávolítása, a felmaródott terület orvosi kezelése, majd fedőkötéssel való ellátása.

A gázok okozta balesetek közül csak néhányat említünk meg. Égéstermékként keletkezik a szénmonoxid-gáz. A szénmonoxid-gáz vegyileg fullasztó hatású. Légzésre alkalmatlan, kiszorítja az oxigént. Színtelen, szagtalan, a levegőnél könnyebb gáz. A mérgezés tünetei: szédülés, szemkáprázás, fejfájás, hányinger, hányás, nagyfokú izomgyengeség. Súlyos esetben eszméletvesztés. Megbénul a légzés és a szív működés. Feltűnő a bőr és az ajak cseresznye-piros színe.

Az elsősegélynyújtás módja, hogy a sérültet, amilyen gyorsan csak lehet, friss levegőre vigyük. Orvos ellenőrzésével történik haladéktalanul oxigénadás. Ha a mérgezett személy nem lélegzik, azonnal mesterséges lélegeztetést kell alkalmazni. Eszméletlen mérgezettnél az élesztési eljárásokat alkalmazzuk. Az enyhe mérgezés tünetei a friss levegőn oxigén belélegeztetés hatására hamar megszűnnek.

Az égettek elsősegélyben részesítésekor az égési sebet kézzel ne érintsük, befedéséről gondoskodjunk. Az égés területét steril gézzel, száraz, steril fedéssel lássuk el. Arra sok vattát helyezünk, azt lazán pólyával rögzítjük. A sérült szomjúságát folyadékkal kell csillapítani és törekedni kell mielőbbi orvosi ellátás biztosítására.

13.1. Ellenséges magatartású sérült ellátása

Az ellenséges magatartású sérült ellátásának vannak egyes szempontjai, melyek az egészségügyi ellátást nem, ám a taktikai végrehajtást befolyásolják, függetlenül attól, hogy a sérülést a személy milyen módon szenvedte el. Fő szempontként a saját, illetve a társaink és a kívülállók biztonságát kell szem előtt tartani.

A kimentés, vizsgálat, ellátás nem kezdhető meg addig, amíg nincs biztosítva a társ által a sérült, illetve lehetőség szerint a mentési terület.

Kutatni kell fegyver, veszélyes eszköz után, az ellátást meg kell előznie a ruházátvizsgálásnak. Ha állapota lehetővé teszi, az ellenséges sérültet meg kell bilincselni,

mozgásában kell korlátozni. Amint a sérült állapota lehetővé teszi és taktikailag helyénvaló, vissza kell vonulni. A sérültet a többi intézkedés alá vont személytől elkülönítve kell kezelni, biztosítva, hogy ne tudjon velük kommunikálni. Az előzőek figyelembe vétele mellett ugyanúgy kell ellátni, mint a saját sérültet. Mentési társszerv megérkezése után is maradjon a biztosítás és a - lehetőség szerinti - korlátozó eszközök használata folyamatos. Mentővel szállítás során kíséret és őrzés szükséges.

13.2. Segélyhívás

A mindennapi élet során segítséget az Országos Mentőszolgálattól a 104, a Rendőrség segélyhívóján a 107, illetve 112 telefonszámokon lehet hívni.

Szolgálateljesítés során a mentőhívás a szolgálati EDR rádió használatával az Ügyeleten keresztül zajlik. Fontos ismerni a készülék adta lehetőségeket, kiemelten a vészjelző (narancssárga színű) gomb funkcióját. E gomb lenyomását követően közvetlenül az ügyelettel beszélve, *kihangosítással*, környezetfigyeléssel, a beszédváltó gomb használata nélkül lehet a gyors és szakszerű segítségnyújtáshoz nélkülözhetetlen információkat közölni. Különösen fontos, hogy a kommunikáció azonnali és folyamatos lehet anélkül, hogy a segítségnyújtó kezét a rádióhasználat lefoglalná.

Segélyhíváskor a hívó azonosítása után röviden, egyértelműen kell közölni, hogy mi történt, hol történt, hány sérült van, milyen az állapotuk (panaszok, tudatállapot, sérüléseik), illetve fennáll-e a helyszínen további veszélyforrás. Az ügyeletes további kérdéseire adott válasz rövid, lényegre törő legyen.

13.3. Fektetési módok

Miután a sérült személy kivitele a veszélyes területről megtörtént, lényeges, hogy milyen testhelyzetben kerül rögzítésre. Ennek meghatározása alapvetően a sérüléstípustól függ.

Az általánosan használt, a légutak átjárhatóságát leginkább biztosító fektetési pozíció a stabil oldalfekvés. Használata akkor javasolt, ha gerinc- vagy medencesérülés gyanúja nem áll fenn, és a sérült légzése megtartott. Kivitelezésére több módszer ismert, mindegyik használható, feltéve, hogy a fej helyzete megfelelő. Helyes rögzítés esetén a fej megtámasztott, stabil, az áll kissé hátraszegett és a szájüregből az esetleges vér, hányadék, stb. képes szabadon ürülni.

13.3.1. A fej helyzete stabil oldalfekvésben

Fulladás, mellkasi sérülés esetén a helyes pozíció az ültetetés, megtámasztás. A ruházatot meg kell lazítani, illetve biztosítani kell annak a lehetőségét, hogy a sérült kezeivel magát megtámassza, ezáltal könnyebben vehessen levegőt.

13.3.2. Fulladó, mellkasi panaszos pozícionálása

Eszméleténél lévő koponyasérültet a fejét kissé feltámasztva kell fektetni, hangsúlyozva azt, hogy eközben felkészültnek kell lenni arra, hogy hányás, légzési nehezítettség stb. esetén azonnal meg lehessen ezt a hanyattfekvő helyzetet – mely a fulladásveszély szempontjából a leghátrányosabb - változtatni, és a légút védelmében eljárni.

13.3.3. Eszméletén lévő koponyasérült fektetése

Hasi sérülés, görcsök esetén a beteg számára a legkevesebb fájdalommal járó testhelyzet akkor valósítható meg, ha lábait felhúzhatja vagy azok feltámasztva kerülnek rögzítésre.

13.3.4. Hasi sérült fektetése

Sokkos, ájulás-közeli állapotú sérültet megemelt lábbal kell fektetni. E módon a lábból a gravitáció segítségével visszaáramló vér segíti a szív munkáját. (A sokkos állapotról lásd később.)

13.3.5. Sokkos, ájulás-közeli állapotú sérült fektetése

13.3.5.1. Légzésvizsgálat, légút-biztosítás

A légzés nélkülözhetetlen életfunkció, a helyszín biztonságának ellenőrzése után elsőként kell vizsgálni. Lehetőségének biztosítása, meglétének ellenőrzése és szükség esetén pótlása a hangra, felszólításra nem reagáló beteg esetén életmentő beavatkozás lehet. A légzés vizsgálata előtt biztosítani kell, hogy a légutak ne legyenek elzáródva. Ezt a fej kissé hátradöntött helyzetbe billentésével lehet elérni.

Az állcsúcsot megfogva lehet a száját kinyitni, majd belenézve meggyőződni arról, hogy a szájüregben idegentest, vér stb. van-e. A szájüregbe belenyúlni csak akkor szabad, ha nyilvánvaló légúti idegentestet lehet látni, amely más módon nem eltávolítható. A szájban lévő szennyeződést a fej oldalra fordításával kell elsősorban eltávolítani, esetleg a szájüreget kissé kitörölgetni. *Gyakori hiba, hogy a nyelvet próbálja meg az ellátó kihúzni, mely veszélyes és értelmetlen beavatkozás.* A légutakat a fej helyes pozícionálásával lehet szabaddá tenni.

Ezt követően a mellkasi ruházat meglazítása után a légzés vizsgálatát három érzékszervvel kell végezni. A tekintet a mellkas emelkedését figyeli, a fül a légzési hangokat hallgatja, az arcbőr pedig a légvételt során áramló levegőt érzékeli. A légzés vizsgálata tíz másodpercig tart. Az átlagos nyugalmi légzésszám 12-20 percenként. Amennyiben tíz másodperc alatt egyetlen légvételt sem észlel a vizsgáló, úgy a légzés hiánya kimondható, és újraélesztést kell kezdeni.

13.4. Tudatvizsgálat

A sérült tudatának megléte vagy épp sérülése lényeges információ az általános állapota megítélésében. A valódi eszméletlenség mindig súlyos, riasztó tünet, ám nem keverendő össze az érzelmi reakción alapuló „ájulással”. A tudat szintjének változása is fontos, hiszen javulása vagy épp a romlása egyes folyamatok sebességét, fázisait jelezhetik (pl. epilepszia utáni feltisztulás, sokkos állapot előrehaladása). Ezeknek az információknak a továbbadása nagy fokban segítheti a mentésirányítók munkáját.

A gyakorlatban négy szint meghatározása elegendő. Ezek a következők:

- éber
- hangra reagál
- fájdalomra reagál
- nem reagál, eszméletlen

A tudat vizsgálatánál törekedni kell, hogy az alkalmazott fájdalominger ne okozzon maradandó nyomot, illetve sérülést, erőssége szabályozható legyen, és ne okozzon megbotránkozást. *Pofozás, csipkedés tilos!* Fájdalompontok rövid ideig tartó nyomása kellő gyakorlattal alkalmazható.

13.5. Vérzések, vérzéscsillapítás

Három fő értípusból eredhetnek a vérzések. Eszerint megkülönböztethető *verőeres* (artériás), *visszeres* (vénás) és *hajszáleres* (kapilláris) vérzés.

A legveszélyesebb az *artériás vérzés*, mert rövid idő alatt okoz nagy vérvesztést. Az *élénkpiros vér* a szívverés ritmusára spriccelve, nagy nyomással áramlik ki. Csillapítása igen határozott fellépést igényel artériás nyomópontokon történő elnyomással, nyomókötéssel, illetve a sérült végtag fej szintje fölé emelésével, lehetőség szerint e három technikát kombinálva. Ha a nyomókötés átvérzik, arra eltávolítás nélkül kerüljön az újabb kötés, a kellő nyomáserősséget megtartva.

A *vénás vér sötétvörös*. A vénás vérzés során is lehet nagy mennyiségű vért veszíteni, ám csillapítása jóval egyszerűbb, mert a kiáramló vér nyomása kicsi, így a végtag felemelésével és vénás nyomókötés felhelyezésével a vérzés uralható.

A *kapillárisvérzés leggyakrabban horzsolások*, kisebb sérülések során jellemző, a vér a sebből gyöngyözve szivárog, mennyisége nem jelentős. Csillapítására elegendő a seb steril kötszerrel történő lefedése.

13.6. A sokkos állapot

A hétköznapi életben gyakran előforduló kifejezés a sokk, a sokkos állapot. Jellemzően azonban az érzelmi, pszichés megterhelés (például valamilyen tragédia átélése) nyomán kialakult

sajátos, beszűkült tudatállapot (helyesen: akut stressz reakció) megnevezésére használatos, melynek az egészségügyi értelemben vett sokkfolyamathoz nincs köze.

Az elsősegélynyújtás során az egyik legalapvetőbb feladat az életveszély felismerése, és annak lehetőség szerinti elhárítása. Ebben nyújt nagy segítséget a sokk kialakulási folyamatának ismerete, jeleinek minél korábbi időfázisban történő észlelése.

Sokkos állapot számtalan okból kifolyólag létrejöhet. A kiindulási októl függetlenül a sokk mindig a szervek vérkeringési elégtelenségét jelenti, mely súlyos anyagcsere-zavarokhoz vezet. Keringési elégtelenség létrejöhet a keringő vér mennyiségének csökkenése (vérvesztés), a szív csökkent működése (pl. szívinfarktus) de akár mérgezés miatt is.

A keringés felborulására a szervezet azzal válaszol, hogy a vért a létfontosságú szervek fenntartására használja, így elsőként a végtagokban csökken a véráramlás. Ez okozza, hogy függetlenül a kiváltó októl a sokk jelei szinte minden esetben hasonlóak.

13.6.1. A sokk jelei:

- a bőr hűvös, nyirkos, sápadt-szürkés
- a pulzus szapora (100 felett percenként)
- a légzés szapora, felszínes
- halálfélelem, később eszméletzavar

A sokkos állapot beavatkozás nélkül szinte minden esetben a keringés összeomlásához, majd halálhoz vezet. Helyszíni ellátásként a sokkos beteg állapotát megfelelő pozícionálással, légzésének könnyítésével (ruházat lazítása) illetve a sokk kiváltó okainak megszüntetésével lehet javítani (például vérzés-csillapítás). Állapotának korai felismerése, és az információk továbbítása a szaksegítség gyors beavatkozásának lehetőségét megteremtve életmentő lehet.

13.7. Újraélesztés

A helyszín biztosítását követően a személyt vállainál kíméletesen meg kell rázni, közben hangosan megszólítani. Amennyiben nem reagál, hanyattfekvő helyzetben légzésvizsgálatot kell végezni, mely tíz másodpercig tart. Ha nincs légzés, további késedelem nélkül segítséget kell hívni, majd újraélesztést kell kezdeni. Az újraélesztéskor a beteg kemény alapon feküdjön, mert ellenkező esetben a mellkas összenyomása kellő mértékben nem lehetséges.

13.7.1. Helyes testtartás mellkas-kompresszió során

Az újraélesztés során fő szempont a hatékony mellkas-kompressziók folyamatos fenntartása. Helyes kéztartással percenként 100-120-as ritmusban végzett, 5-6 cm mély nyomásokat kell végezni a szegycsont alsó felére.

30 mellkas-kompresszió után 2 befújást kell végezni, a beteg fejét hátraszegve. A befújás orrba, illetve szájba is végezhető, akkor tekinthető eredményesnek, ha a mellkas megemelkedik. A befújást társsal célszerű elvégezni annak érdekében, hogy a lehető legrövidebb ideig kelljen a mellkas nyomását szüneteltetni. Körülbelül 2 percenként érdemes a társsal cserélni, mert ennyi idő után a kifáradás miatt a mellkas-nyomások minősége romlik.

A 30 mellkas-nyomás – 2 befújás ciklusok mindaddig folytatandók, amíg a keringés egyértelmű jelei nem mutatkoznak (eszméletre térés, légzés megindulása) vagy a szaksegítség meg nem érkezik.

Az eszköz nélküli újraélesztés gyakorlást igényel, szakszerű végrehajtásához önmagában az elméleti ismeretek nem elegendők.

14. Pszichológiai, intézkedés-lélektani és kommunikációs alapismeretek

14.1. Önismeret, önértékelés. Stressz-reakció

Annak érdekében, hogy az intézkedés elsődleges prioritásai - a biztonság és a szakszerűség – ne sérüljenek, az egyes szituációkat sem alul-, sem túlreagálni nem lehet. Az elméleti felkészültségen túl – mely magában foglalja a szolgálati feladat pontos ismeretét - igen nagy szerepe van a mentális egyensúlynak, hiszen a megváltozott érzékelés, illetve az érzelmi bevonódás a fentieket eredményezheti.

Önmagunk alul- vagy túlértékelése szintúgy a biztonságos és szakszerű végrehajtást gátolja. Amennyiben a későbbiek folyamán bekövetkező fizikai és pszichés hatásokat ismerjük, úgy azokra részben fel tudunk készülni, így a negatív hatások egy része kiküszöbölhető.

A minket érő ingerekre a szervezet folyamatosan reagál. Ezeket a válaszokat nevezzük összefoglalóan stressznek, függetlenül attól, hogy a hatás pozitív vagy negatív. Stressz mindenkit ér, ám a mértéke, és a stresszel történő megküzdési képesség igen eltérő.

Súlyos, az ember életét veszélyeztető érzelmi vagy fizikai hatásra a szervezet egy ósidők óta kifejlődött biológiai válaszreakciót indít el, mely eredeti célját tekintve a menekülést (futás) vagy a harcot hivatott elősegíteni.

Ilyen esetben vérnyomásunk, pulzusszámunk emelkedik, a szív több vért pumpál az izmokba, légzésszámunk megnő, hogy a fokozott oxigénigényt ki tudjuk szolgálni, pupillánk kitágul. Ezek a biológiai változások bizonyos pontig segítenek az eredményes feladat végrehajtásban, azonban kontrollálatlan esetben mind fizikai, mind szellemi képességeink jelentős romlása következik be a stressz hatására.

Nem kívánatos fizikai reakciók:

- remegés
- szédülés, ájulásérzet
- akaratlan vizelet, székletürítés, hányás.

Igen fontos látnunk, hogy a fizikai tünetekkel párhuzamosan milyen hatással van az elménkre egy kiélezett szituáció. Míg körülbelül 120 és 170 közötti percenkénti pulzusszámnál az agyunk és a testünk is fokozott teljesítményre képes, ha a pulzus tovább emelkedik, az a tudatos cselekedet megszűnéséhez, az érzékszerveink működésének beszűküléséhez, sőt megszűnéséhez vezet. Ilyenkor alakul ki az úgynevezett „csőlátás”, hangokat (akár fegyverdörejt is) nem hallhatunk meg.

Ilyen esetben a memória is csupán egyes „kockákat” őriz meg az eseményekből. Igen fontos, hogy ebben az állapotban a fizikális képességeinknek (lövési, küzdelmi) is csupán töredékét vagyunk képesek használni.

Az elme állapota tehát igen nagy hatással van fizikai képességeinkre. Az agy és a test között lévő, részleteiben még ma sem teljesen feltárt oda-vissza működő kapcsolatrendszernek köszönhetően azonban van lehetőség a stressz nem kívánt hatásait csökkenteni.

Ezt az úgynevezett autoszuggeszció révén gyakorolhatjuk, amelyet másképpen tudatos gondolkodásnak is nevezhetünk. A szakszerű és biztonságos intézkedés, illetve a szituációk kontrolljának 10-15 alapgondolata, rendszeres felidézésük esetén magában a szituációban annak tényleges megoldását jelentheti.

Például:

- Mindig figyelem a gyanúsított kezeit.
- Mindig gondolok a fedezékre és folyamatosan ellenőrzöm a jelenlétét.

vagy:

- Elhárítok bármilyen, ellenem irányuló támadást.
- Ismerem és tudom használni a felszerelésemet.

További hasznos technika, ha az akaratlagosan befolyásolható testi tüneteket csökkentjük. Igen hasznos lehet 2-3 mély, lassú légvétel. Ennek révén nemcsak légzésszámunk, de a pulzusunk is csökken, ez pedig az érzékszerveink és koncentrációképességünk működésére is hatással van. Szintén gyakorolható a figyelem tudatos irányítása (például társunkra, a gyanúsított kezeire stb.) mellyel elkerülhető az érzékszervek „beszűkülése”.

A kontroll visszaszerzésének ezekhez hasonló módjai testünk, elménk és a szituáció felett megtanulhatók, és ezek gyakorlással ösztönössé válhatnak. A kiélezett szituációkban való helytállás, a tapasztalatok és gyakorlatok nyomán megszerzett helyzetismeret pedig a következő hasonló helyzetben a negatív tünetek kialakulását csökkenti.

Az intézkedések kimenetelét több faktor befolyásolja. Ezek közül az egyik a szerencse, melynek szerepét lehetőség szerint minél inkább csökkenteni kell, ha professzionális munkavégzésre törekszünk. Kiélezett, magas kockázatú intézkedési szituációkban azon személyek esetében, akik nem voltak kellően felkészülve mentálisan a helyzetre, az intézkedés végkimenetelét 75%-ban a szerencse határozta meg. A szerencsét mint faktort teljesen kiiktatni sosem lehet, ám igazán felkészült rendőrök esetében a tapasztalatok alapján mindössze 5 %-ban köszönhető a szerencsének, és 75%-ban a mentális helytállásuknak a kedvező végkimenetel – sok esetben a túlélésük.

A pszichés felkészülés további fontos része, hogy a rendőri intézkedés megkezdésekor tudatosítsuk magunkban a hozzáállásunkat a szituációhoz és annak szereplőihez. Nagy hiba, ha

a rendőr belehelyezi magát a szituációba vagy elkötelezetté válik valamelyik szereplője irányába. Törekedni kell arra, hogy ne váljon belőlünk érdekelt fél, és meg tudjuk őrizni a távolságot mind magától a helyzettől, mind az egyes résztvevőktől, legyen az a sértett vagy az elkövető.

Nem lehet cél a probléma egyik vagy másik fél érdekeit szem előtt tartó megoldása. Az érzelmi bevonódás, pontosabban annak kommunikációja csupán egyes, igen kiélezett krízisállapotokban vezethet eredményre, melyeket később tárgyalunk.

14.2. Kommunikáció

Kommunikációnak nevezünk mindenfajta információcserét. Elsődlegesen beszéd útján kommunikálunk, ám igen jelentős szerepe van a nonverbális, nem beszéddel történő információcserének is. Szolgálatra során a rendőr folyamatosan kommunikál, hiszen külsejével, egyenruhájával, testtartásával számos üzenetet közvetíthet.

A szóbeli kommunikáció rendőrként való alkalmazása a szakmai szókinccs meglétét, és annak helyes használatát igényli. Ügyelnünk kell a helyes stílus alkalmazására, mely a közlésfolyamat egészének jellegét meghatározza. A rendőri kommunikáció során leginkább a hivatalos stílust használjuk.

Ennek használatával tudunk tájékoztató, figyelmeztető vagy felszólító jellegű információcserét folytatni úgy, hogy közben személytelenek maradjunk, és a szituációtól, valamint az abban részt vevő személyektől kellő távolságot legyünk képesek tartani. Az átadott információk a szakszókinccs és a hivatalos stílus révén kellően pontosak, egyértelműek és tárgyilagosak lehetnek. Ugyanakkor e stílus használata kellő udvariasságot is biztosít.

A rendőrök a kommunikáció során többnyire az „önöző” formát használják, a tegeződés egyik irányban sem elfogadott.

Az általunk közvetített információ jelentős részét nem szavainkkal, hanem arckifejezésünkkel, testtartásunkkal, mimikánkkal, összefoglaló néven a nonverbális kommunikáció útján közöljük. Kiemelt fontosságú ennek az igen összetett kommunikációs formának az ismerete, mert helyes használatával komoly taktikai előnyre tehetünk szert.

Általánosságban elmondható, hogy arckifejezésünk, tekintetünk, gesztikulációnk álljon összhangban a szóban mondottakkal. Kerüljük a félreérthető vagy érzelmet kifejező gesztusokat, mozdulatokat.

A nonverbális kommunikáció egyes elemeinek, mint például a testtartásnak, illetve kezünk helyzetének kiemelt jelentősége van. Intézkedés közben nem tehetjük zsebre a kezünket, nem javasolt összefont karral állni sem. Törekedjünk olyan testtartásra, mely során kezünk magunk előtt van, ám nem közvetít sem kihívó, sem támadó jelzést, ám szükség esetén gyors reagálást tesz lehetővé.

A térközszabályozásnak komoly biztonsági szerepe mellett üzenet-értéke is van. Ehhez célszerű ismerni az embert körülvevő úgynevezett „zónákat”.

1. Intim zóna (0-50 cm)
2. Személyes zóna (50-120 cm)
3. Társasági zóna (120-350 cm)
4. Nyilvános zóna (350 cm felett)

Tudni kell, hogy ezek a zónák kultúránként és az érintkezés fajtájától függően változnak. Társadalmi érintkezéseink nagy része a társasági zónában történik. A rendőri intézkedések során a célszerű és biztonságos alaptávolság – pár méter – is e zónába esik.

Tudnunk kell róla, hogy ha valamilyen okból belépünk valakinek a személyes vagy intim zónájába, akkor az illetőt kényelmetlen helyzetbe hozzuk. E helyzetből előny is kovácsolható, ám fel kell készülnünk arra is, hogy az illető e kényelmetlen helyzetből meneküléssel vagy épp ellenkezőleg, támadással próbál szabadulni.

14.3. Kommunikáció krízishelyzetben

Amennyiben rendészeti tevékenység során tudatzavaros vagy inadekvát módon viselkedő emberrel találkozunk, legfontosabb szempont a magunk, mások és végül a személy saját biztonsága. Amennyiben a kiváltó ok nem egyértelmű, vagy megoldása nem megvalósítható rövid időn belül, és hosszabb-rövidebb kommunikációra kerül sor, elsősorban a lehetséges veszélyforrások folyamatos felmérését kell szem előtt tartani.

Zavart tudatú emberrel soha nem maradjunk egyedül. Sikeres kapcsolatfelvétel esetén törekedjünk párbeszédre, de ne „vallassunk”. Stílusunk legyen alapvetően megértő-elfogadó, ám maradjon kellően határozott. A személy érezze, hogy helyzetét elfogadjuk, ám abban őt ne mélyítsük el. Itt is érvényes, hogy magunkat ne helyezük a szituációba, ám jelezhetjük, hogy a helyzetét megértettük és képesek vagyunk átérezni. A személyhez történő bizonyos szintű kapcsolódást követően célszerű a helyzettel való valamiféle megküzdési stratégia felkínálása, illetve az ehhez szükséges együttműködés kérése.

Bármiféle értékítélet, megbélyegző véleménynyilvánítást kifejezetten kerülni kell. Nem eredményes a megváltozott észlelésű, téveszmékkel élő ember racionális érvekkel történő győzködése, kioktatása. Mindezzel csupán bizalomvesztés és elszigetelődés érhető el, mellyel az intézkedés sikerét veszélyeztethetjük.

Az eredményes kommunikáció krízishelyzetben lévő emberekkel igen komoly pszichológiai és mentális felkészültséget igényel, melyhez elengedhetetlenek a gyakorlati foglalkozások, szituációs játékok.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Dr. Beregnyei József: Alaki és öltözködési szabályok
19_0725_tartalomelem_006_munkaanyag_100311_bor1.doc
- Dr. Beregnyei József: Általános szolgálatszervezési alapismeretek
19_0725_tartalomelem_010_munkaanyag_100311_bor1.doc
- Lakatos László: A különleges jogrend és a honvédelem szabályozása. MTA Law Working Papers 2014/49 Magyar Tudományos Akadémia / Hungarian Academy of Sciences Budapest ISSN 2064-4515 <http://jog.tk.mta.hu/mtalwp>
- Katona András: A honvédelemről, a hadseregről szóló ismeretek tanításának módszertani kérdései. Történelemtanítás Online történelemdidaktikai folyóirat (XLV.) Új folyam I. – 2010. 2. szám folyoirat.tortenelemtanitas.hu
- Ambrusz József: Rendvédelmi ismertek. Nemzeti Közszolgálati Egyetem Katasztrófavédelmi Intézet Budapest, 2014.
- Dr. Sallai János: Rendészeti rendszerek. NKE Rendészettudományi Kar Rendészeti Vezetéstudományi Tanszék, Oktatási segédanyag Nemzeti Közszolgálati Egyetem 2013.
- Pályakezdő tisztek kézikönyve, Nemzeti Közszolgálati Egyetem ISBN 2013.
- Finszter Géza: A rendészeti rendszer. Előadás 2013.
- Dr. Vajda Márk: Alapvető elsősegély-nyújtási és újraélesztési alapismeretek, Pszichológiai, intézkedés-lélektani és kommunikációs alapismeretek. Jegyzet 2012.
- Büntetés-végrehajtási biztonsági ismeretek jegyzet. Büntetés-végrehajtási Szervezet Oktatási Központja Budapest 2015.
- Büntetés-végrehajtási Szolgálati ismeretek jegyzet, Büntetés-végrehajtási Szervezet Oktatási, Továbbképzési és Rehabilitációs Központja 2016.
- Necefor Béla: „Kényszerítő eszközök alkalmazása a rendvédelemben”. Miskolci Egyetem Állam és Jogtudományi Kar, Közigazgatási jogi tanszék, szakdolgozat 2015.
- Hautzinger Zoltán: A rendészeti kényszerítő eszközök alkalmazásának alapelvei. NKE 2002.
- Létesítményvédelem. Szerkesztette: Christián László - Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kar Budapest, 2014 Szerzők: © Fialka György, dr. Kovács Sándor, dr. Márton András, dr. Márton Mária, 2014
- MTA Law Working Papers 2014/50 Magyar Tudományos Akadémia / Hungarian Academy of Sciences Budapest ISSN 2064-4515 <http://jog.tk.mta.hu/mtalwp> A rendőrségre vonatkozó szabályozás változásai és fennmaradó hiányosságai alapjogi szempontból Kirs Eszter

JOGSZABÁLYOK

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

1993. évi XCIII. törvény a munkavédelemről

1995. évi CVII. törvény a büntetés-végrehajtási szervezetről

1995. évi CXXV. törvény a nemzetbiztonsági szolgálatokról

1996. évi XXXI. törvény a tűz elleni védekezésről, a műszaki mentésről és a tűzoltóságról

2010. évi CXXII. törvény a Nemzeti Adó- és Vámhivatalról

2011. évi CXIII. törvény a honvédelemről és a Magyar Honvédségről, valamint a különleges jogrendben bevezethető intézkedésekről

2012. évi CXX. törvény az egyes rendészeti feladatokat ellátó személyek tevékenységéről, valamint egyes törvényeknek az iskolakerülés elleni fellépést biztosító módosításáról

2013. évi CCXL. törvény a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról

2015. évi XLII. törvény a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati jogviszonyáról

160/1996. (XI. 5.) Korm. rendelet a védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről

197/2014. (VIII. 1.) Korm. rendelet az elektromos és elektronikus berendezésekkel kapcsolatos hulladékgazdálkodási tevékenységekről

160/1996. (XI. 5.) Korm. rendelet a védett személyek és a kijelölt létesítmények védelméről

65/2013. (III. 8.) Korm. rendelet a létfontosságú rendszerek és létesítmények azonosításáról, kijelöléséről és védelméről szóló 2012. évi CLXVI. törvény végrehajtásáról

152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről

154/2015. (VI. 19.) Korm. rendelet a rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományának szolgálati viszonyáról szóló 2015. évi XLII. törvény végrehajtásáról

14/2016. (V. 10.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó szervek egyenruha-ellátásra jogosult személyi állományának ruházati és öltözködési szabályzatáról, valamint a különleges foglalkoztatási állomány ruházati, fegyverzeti, kényszerítőeszköz- és világítástechnikai felszereléséről

49/2011. (XII. 20.) BM rendelet a hivatásos katasztrófavédelmi szervek állományának, valamint a polgári védelmi szervezetek Szolgálati Szabályzatáról

31/2015. (VI. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos állományát érintő személyügyi igazgatás rendjéről

33/2015. (VI. 16.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi feladatokat ellátó szervek hivatásos szolgálati viszonyban álló tagjai illetményének és egyéb juttatásainak megállapításáról, valamint a folyósítás szabályairól

23/1997. (III. 19.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek és hivatásos állományú tagjainak kártérítési felelősségéről

6/2013. (III. 27.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alatt álló fegyveres szervek hivatásos és közalkalmazotti állománya részére adható szociális támogatásról és a kegyeleti gondoskodással kapcsolatos egyes feladatokról

40/2000. (XII. 12.) BM rendelet a belügyi szervek rendelkezésében lévő, lakásnak nem minősülő szállóférőhelyek, lakóegységek használatáról, valamint a bérleti, albérleti díj hozzájárulás szabályairól

70/2011. (XII. 30.) BM rendelet a belügyminiszter irányítása alá tartozó rendvédelmi szervek munkavédelmi feladatai, valamint foglalkozás-egészségügyi tevékenysége ellátásának szabályairól

30/2011. (IX. 22.) BM rendelet a rendőrség szolgálati szabályzatáról

30/1996. (XII. 6.) BM rendelet a tűzvédelmi szabályzat készítéséről

2/1996. (III. 13.) IM-PM együttes rendelet a fogvatartottak foglalkoztatására jóváhagyott költségvetési előirányzat felhasználási rendjéről

21/1997. (VII. 8.) IM rendelet a büntetés-végrehajtási szervezet Szolgálati Szabályzatáról

44/2013. (X. 8.) NGM rendelet a Nemzeti Adó- és Vámhivatal hivatásos állományú tagjainak Ötözködési Szabályzatáról és a szolgálati igazolványokról, valamint a szolgálati jelvény rendszeresítéséről

31/2004. (VI. 19.) PM rendelet a kényszerítő eszközök alkalmazásának részletes eljárási szabályairól

11/2015. (VI. 15.) BM utasítás az Alkotmányvédelmi Hivatal és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat nem vezetői beosztást betöltő hivatásos állománya vonatkozásában a rendvédelmi szerv alapfeladatába tartozó szolgálati beosztások felsorolásáról

12/2015. (VI. 19.) BM utasítás az Alkotmányvédelmi Hivatal és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat hivatásos állományát érintő egyes személyügyi igazgatási kérdésekről

13/2015. (VI. 19.) BM utasítás az Alkotmányvédelmi Hivatal és a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat hivatásos szolgálati beosztásairól és a betöltésükhöz szükséges követelményekről, valamint az idegennyelv-tudási pótlék és az egyéb pótlékok szabályairól

A belügyminiszter 15/2014. (IX. 5.) BM utasítása a Belügyminisztérium Szervezeti és Működési Szabályzatáról

8/1999. (III. 8.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Alaki Szabályzata kiadásáról

18/2008. (OT 10.) ORFK utasítás a rendőri intézkedések gyakorlati végrehajtásának alapvető taktikáiról

21/2015. (IX. 18.) ORFK utasítás a Rendőrségi Igazgatási Központ épületébe történő be- és kiléptetés szabályairól, a belső rend és biztonság fenntartásáról

22/2015. (IX. 18.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv épületeibe történő be- és kiléptetés szabályairól, a belső rend és biztonság fenntartásáról

19/2013. (V. 17.) ORFK utasítás a Magyarország érdekei szempontjából különösen fontos személyek védelmének, a kijelölt létesítmények őrzésének rendőrségi feladatairól

23/1997. (XI. 27.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrsége Lövészeti Szakutastításának kiadásáról

7/2015. (V. 11.) ORFK utasítás a Rendőrség közegészségügyi-járványügyi és egészségfejlesztési tevékenységének ellátásáról

18/2010. (OT 9.) ORFK utasítás a rendőrségi fogdák, az őrzött szállások és a határrendészeti kirendeltségek előállító helyiségeinek AIDS ellen védő egységfelszereléssel történő ellátásáról

19/2010. (OT 9.) ORFK utasítás a kényszerítő eszközök rendszeresítési, illetve alkalmazásba vételi eljárásának részletszabályairól

47/2007. (OT 30.) ORFK utasítás a Rendőrség Védőoltási Szabályzatáról

10/2010. (OT 6.) ORFK utasítás a Magyar Köztársaság Rendőrsége Öltözködési Szabályzatának kiadásáról

18/2010. (OT 9.) ORFK utasítás a rendőrségi fogdák, az őrzött szállások és a határrendészeti kirendeltségek előállító helyiségeinek AIDS ellen védő egységfelszereléssel történő ellátásáról

47/2007. (OT 30.) ORFK utasítás a Rendőrség Védőoltási Szabályzatáról

25/2014. (VII. 18.) ORFK utasítással módosított 2/2014. (II. 12.) ORFK utasítás az általános rendőrségi feladatok ellátására létrehozott szerv Öltözködési Szabályzatáról

19/2013. (V. 17.) ORFK utasítás a Magyarország érdekei szempontjából különösen fontos személyek védelmének, a kijelölt létesítmények őrzésének rendőrségi feladatairól

A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 47/2016. (X. 25.) OP szakutasítása az egyenruházati, a munka- és védőruházati alapellátási normák kiadásáról, valamint az egyenruha-ellátásra jogosult állomány ruházati és öltözködési szabályzatáról

A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 38/2016. (VIII. 29.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Alaki Szabályzatának kiadásáról

A büntetés-végrehajtás országos parancsnokának 33/2016. (VIII.17.) OP szakutasítása a büntetés-végrehajtási szervezet Csapatszolgálati Szabályzatának kiadásáról

A Magyar Kormánytisztviselői Kar Országos Közgyűlésének határozata a Magyar Kormánytisztviselői Kar Hivatásetikai Kódexéről

A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgató 32/2012. számú intézkedése a hivatásos katasztrófavédelmi szervek Alaki Szabályzatának kiadásáról

A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgató 35/2016 számú intézkedése a hivatásos katasztrófavédelmi szervek Öltözködési Szabályzatának kiadásáról

A BM Országos Katasztrófavédelmi Főigazgató 55/2016 számú intézkedése a hivatásos tűzoltóságok készenléti gépjárművein málházott, laktanyáiban, készenlétkben tartott szakfelszereléseiről és az egyénileg kiadott védőeszközökről

Rendvédelmi Hivatásetikai Kódex

Rendőrség alaki-karhatalmi szabályzata Belügyminisztérium 1970. január 1. 10-1824/1970
A Belügyminisztérium alapító okirata, módosításokkal egységes szerkezetben. 2010. november 17.

A nemzeti közszolgálati egyetem rektorának 1/2014. számú körlevele. Ajánlás a Nemzeti Közszolgálati Egyetem dolgozói részére, az egyetem szellemiségének megfelelő öltözködési normákról.

Az állampolgári jogok országgyűlési biztosa általános helyettesének jelentése az OBH 3405/2006. sz. ügyben